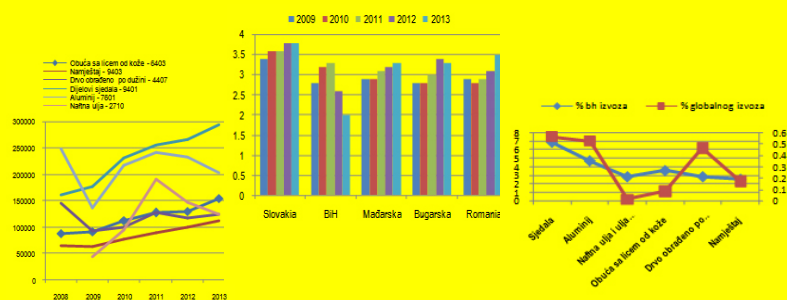

Bosna i Hercegovina Ekonomski trendovi

Godišnji izvještaj 2014. godina

April/travanj 2015.

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE**

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ**

**BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING**

Bosna i Hercegovina Ekonomski trendovi

Godišnji izvještaj 2014. godina

April/travanj 2015.

Sadržaj :

I.REALNI SEKTOR	6
• Ekonomski rast	7
• Građevinarstvo	8
• Industrijska proizvodnja	9
• Tržište rada	12
o Zaposlenost	13
o Nezaposlenost	13
o Plate	14
o Penzije	15
II.JAVNE FINANSIJE – FISKALNI RAZVOJI	16
• Vladine finansije	16
• Indirektni porezi	16
• Direktni porezi	17
III.CIJENE, MONETARNI I FINANSIJSKI SEKTOR	18
• Cijene	18
• Razvoj monetarnog sektora u BiH	19
• Bankarski sektor u BiH	21
• Tržište kapitala u BiH	25
IV.VANJSKI SEKTOR	29
• Vanjska trgovina robama	29
• Vanjska trgovina po zemljama	33
V.DIREKTNE STRANE INVESTICIJE	35
VI. POSLOVNO OKRUŽENJE	38
DODATAK	44

PRILOZI

Tabela 1: Industrijska proizvodnja u BiH
Tabela 2: Industrijska proizvodnja u FBiH
Tabela 3: Industrijska proizvodnja u RS
Tabela 4: Tržište rada
Tabela 5: Rast i struktura monetarnih agregata (kraj perioda)
Tabela 6: Indeks potrošačkih cijena (CPI)
Tabela 7: Rast i sektorska struktura kredita
Tabela 8: Rast i sektorska struktura depozita
Tabela 9: Kamatne stope na kredite stanovništvu u KM
Tabela 10: Kamatne stope na kredite nefinancijskim poduzećima u KM
Tabela 11: Kamatne stope na depozite
Tabela 12: Uvoz i izvoz roba u BiH
Tabela 13: Glavni trgovinski partneri
Tabela 14: Platni bilans BiH

SPISAK GRAFIKONA:

- Grafikon 1: Stope rasta industrijske proizvodnje
- Grafikon 2: Rast industrijske proizvodnje po glavnim industrijskim grupama proizvoda
- Grafikon 3: Stope rasta u prerađivačkoj industriji po granama
- Grafikon 4: Proizvodnja električne energije u BiH
- Grafikon 5: Stopa nezaposlenosti prema LFS
- Grafikon 6: Prosječne neto plate i stope rasta
- Grafikon 7: Doprinos rastu broja zaposlenih prema područjima djelatnosti
- Grafikon 8: Nominalni i realni rast penzija
- Grafikon 9: Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena
- Grafikon 10: Doprinos rastu pojedinih odjeljaka CPI indeksa
- Grafikon 11: Trend kretanja obveznih pričuva
- Grafikon 12: Sektorska struktura kredita
- Grafikon 13: Sektorska struktura depozita
- Grafikon 14: Kretanje efektivnih kamatnih stopa na kredite u BiH
- Grafikon 15: Kretanje efektivnih kamatnih stopa na depozite u BiH
- Grafikon 16: Ukupan promet ostvaren na SASE
- Grafikon 17: Ukupan promet ostvaren na BLSE
- Grafikon 18: Finansiranje deficita tekućeg računa
- Grafikon 19: Promjena rezervne aktive
- Grafikon 20: Pregled vanjskotrgovinske razmjene
- Grafikon 21: Vanjskotrgovinski deficit
- Grafikon 22: SDU ulaganja BiH, Srbija, Hrvatska
- Grafikon 23: Stanje FDI po kvartalima u BiH (u 000 KM)
- Grafikon 24: Najznačajnija ulaganja u BiH po zemljama
- Grafikon 25: Registrovane FDI u BiH po djelatnostima u (000) KM

SPISAK TABELA:

- Tabela 1: Nominalni i realni rast prosječnih neto plata (g/g)
- Tabela 2: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza
- Tabela 3: Prihodi od direktnih poreza, taksi, kazni, naknada i doprinosa
- Tabela 4: Kretanje cijena nafte i hrane na svjetskom tržištu
- Tabela 5: Monetarni agregati u BiH (u mil. KM)
- Tabela 6: Struktura deviznih pričuva (u mil. KM na kraju razdoblja)
- Tabela 7: Pokazatelji adekvatnosti kapitala, profitabilnosti i likvidnosti
- Tabela 8: Kvalitet kreditnog portfolija
- Tabela 9: Robna razmjena sa svijetom
- Tabela 10: Rangiranje BiH prema Doing Business 2015.
- Tabela 11: Rangiranje BiH u svijetu prema međunarodnim organizacijama u 2014.

LISTA SKRAĆENICA:

ARS	– Anketa o radnoj snazi	OR	– Obavezne rezerve
BATX	– Bosnian Traded Index	PB	– Platni bilans
BD	– Brčko Distrikt	PDV	– Porez na dodanu vrijednost
BDP	– Bruto domaći proizvod	PIF	– Privatizacijski investicijski fond
BDV	– Bruto dodana vrijednost	PJI	– Program javnih investicija
BHAS	– Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine	SASE	– Sarajevska berza
BIFX	– Indeks bosanskih investicijskih fondova	SASX-10	– Indeks rezultata 10 najboljih kompanija listiranih na Sarajevskoj berzi
BiH	– Bosna i Hercegovina	SB	– Svjetska banka
BLSE	– Banjalučka berza	SEE	– Jugoistočna Evropa
CBBiH	– Centralna banka Bosne i Hercegovine	SIPA	– Državna agencija za istrage i zaštitu
CEFTA	– Srednjoevropski sporazum o slobodnoj trgovini	SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
CPI	– Indeks potrošačkih cijena	SOR	– Srednjoročni okvir rashoda
DOB	– Dokument okvirnog budžeta	SRS	– Srednjoročna razvojna strategija
DSU	– Direktna strana ulaganja	SSP	– Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
EBRD	– Evropska banka za obnovu i razvoj	SST	– Sporazum o slobodnoj trgovini
EC	– Evropska komisija	SVF	– Statistika vladinih finansija
EKS	– Efektivna kamatna stopa	UIO	– Uprava za indirektno oporezivanje BiH
ERS-10	– Indeks dizajniran za prikaz rezultata 10 kompanija iz sistema Elektroprivrede RS	USAID	– Agencija Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj
EU	– Evropska unija	P1	– Prva polovina godine
FBiH	– Federacija Bosne i Hercegovine	P2	– Druga polovina godine
FIRS	– Indeks investicijskih fondova RS	K1	– Prvi kvartal godine
FISIM	– Usluge finansijskog posredovanja indirektno mjerene	K2	– Drugi kvartal godine
JR UIO	– Jedinstveni račun Uprave za indirektno oporezivanje	K3	– Treći kvartal godine
KM	– Konvertibilna marka (međunarodni standard ISO 4217)	K4	– Četvrti kvartal godine
MMF	– Međunarodni monetarni fond	M0	– Rezervni novac
MVTEO	– Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa	M1	– Transakcijski novac
OMA	– Odjel za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje	M2	– Novac u širem smislu
		QM	– Kvazinovac
		mKM	– Milioni KM
		g/g	– Stopa rasta koja podrazumijeva promjenu u odnosu na isti period prethodne godine
		m/m	– stopa rasta koja podrazumijeva promjenu u odnosu na prethodni mjesec tekuće godine

GLAVNI EKONOMSKI POKAZATELJI U BiH - godišnji pokazatelji

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014
Nominalni BDP BiH (u milionima KM)	25.886	26.798	27.308	28.027	28.195*
Nominalna stopa rasta (u %)	0,3%	3,5%	1,9%	2,6%	0,6%
Realna stopa rasta (u %)	-0,2%	2,2%	-0,6%	0,7%	0,6%
Stanovništvo (hiljade)	3.843	3.840	3.836	3.836	3.836
BDP per capita (u KM)	6.736	6.979	7.119	7.306	7.350*
Broj nezaposlenih u BiH (u hiljadama)	517,0	529,6	543,4	552,5	549,5
Prosječne neto plate u BiH (u KM)	798	816	826	827	830
CPI (indeks potrošačkih cijena)	2,1%	3,7%	2,1%	-0,1%	-0,9%
Konsolidirani budžet BiH** (u % BDP-a)					
Tekući prihodi	42,0%	42,4%	42,0%	40,7%	40,4%
Tekući rashodi	41,9%	40,7%	40,9%	39,0%	39,00%
Štednja (Bruto operativni bilans)	0,1%	1,7%	1,1%	1,7%	1,4%
Javne investicije (Transakcije u nefinansijskim sredstvima)	2,4%	2,9%	3,0%	3,7%	2,3%
Suficit/Deficit (Neto pozajmljivanje(+)/zaduživanje(-))	-2,4%	-1,2%	-1,9%	-2,1%	-0,9%
Vanjski javni dug	24,3%	24,9%	26,2%	26,4%	28,7%
Novac i krediti** (u % BDP-a)					
Novac u širem smislu (M2)	52,6%	53,8%	54,6%	57,4%	61,3%
Kreditiranje privatnog sektora ⁽¹⁾	36,0%	37,3%	39,2%	41,9%	53,0%
Platni bilans**					
Saldo tekućeg računa u milionima KM	-1.531,0	-2.483,5	-2.284,0	-1.511,0	-2.066,8
U % BDP-a	-4,0%	62,0%	-8,0%	-34,0%	37,0%
Trgovinski bilans**	-5.473,0	-6.233,7	-6.201,1	-5.510,1	-6.278,8
Izvoz roba i usluga (u milionima KM)	7.532,3	8.403,4	8.434,3	8.991	9.257
(stopa rasta u %)	21,4%	11,6%	0,4%	6,6%	3,0%
Uvoz roba i usluga (u milionima KM)	13.005,3	14.637,1	14.635,4	14.501	15.536
(stopa rasta u %)	7,6%	12,5%	0,0%	-0,9%	7,1%
Bilans roba i usluga (u % BDP-a)	-21,1%	-23,3%	-22,7%*	-19,7%	-22,3%
Bruto devizne rezerve**					
U milionima KM	6.457,7	6.423,6	6.508,6	7.068,3	7.825,6
U mjesecima uvoza roba i usluga	6,0	5,3	5,3	5,8	6,0
Servisiranje vanjskog javnog duga**					
U milionima KM	300,8	340,0	413,3	684,8	760,9
U % izvoza roba i usluga	4,0%	4,0%	4,9%	7,6%	8,2%

* Izvor: Procjena DEP-a

** Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH za vanjski javni dug i njegovo servisiranje; Centralna banka BiH za prihode, troškove i neto kreditiranje, kao platni bilans;

(p) Projekcije DEP-a

(1) Pod kreditima privatnog sektora obuhvaćeni su krediti svih sektora osim sektora vlade i javnih kompanija.

I REALNI SEKTOR

Ekonomski rast 2014. godine

Izlazak Euro zone iz recesije nakon dvije godine negativnog rasta, smanjenje svjetskih cijena, deflacija, poplave u drugom tromjesečju, te nepovoljna hidrološka situacija u hidroelektranama su bili među najznačajnijim faktorima ekonomskog rasta BiH u 2014 godini. Nakon dosta dobrog početka godine, majske poplave su naglo prekinule ostvareni progres da bi potom uslijedilo tek postepeno poboljšavanje u drugom polugodištu. Obzirom na sva događanja, u 2014 godini je, prema procjeni DEP-a, ostvaren tek skroman ekonomski rast od svega 0,6%. Ovo je zaista slab rezultat obzirom da je u 2013. godini rast također bio skroman sa stopom od svega 0,7% i to nakon blage recesije (0,6%) u 2012. godini¹. Time se nameće zaključak da je BiH daleko od željenog puta konvergiranja životnog standarda ka EU prosjeku. Rast u 2014 godini je prije svega bio nošen privatnom potrošnjom, te privatnim i javnom investicijama uz negativan doprinos vanjskotrgovinskog deficita. U isto vrijeme doprinos javne potrošnje je bio dosta slab sa realnim rastom od svega 1,5%.

Iako je ekonomski rast u okruženju bio dosta skroman sa stopom od svega 0,8% na nivou Euro zone, to je ipak bilo poboljšanje u odnosu na pad od 0,5% iz 2013. godine. Mada nisu potpuno zaustavljene, recesije u Hrvatskoj i Italiji su znatno umanjene i svedene na negativnih 0,5% dok je recesija iz 2013 u Sloveniji (od 1%) preokrenuta u realni rast od 2,6%. Pored Slovenije, među važnijim trgovinskim partnerima i izvorima inostranih novčanih priliva zapažen rast zabilježila je i Njemačka sa stopom od 1,5%. Poboljšano eksterno okruženje je u značajnoj mjeri stimulisalo ekonomsku aktivnost prije svega u prvom tromjesečju kada je ostvaren realni rast od 3,2% (g/g) i to uprkos deflaciji uzrokovanoj padom svjetskih cijena, te uprkos pada proizvodnje električne energije nakon nepovoljne hidrološke situacije. Na žalost, u maju je došlo do velikih elementarnih nepogoda tokom kojih je poplavama uništen ili privremeno onеспособljen značajan broj domova, poljoprivrednih prinosa, stoke, industrijskih postrojenja, rudnika i sl. Ovo je dovelo do naglog smanjenja ekonomske aktivnosti u drugom u odnosu na prvo tromjesečje od 1,2%, odnosno smanjenja u odnosu na drugi kvartal 2013 od 0,5%. Čak ni ovako velike padavine nisu bile dovoljne da iskompenziraju nepovoljnu hidrološku situaciju u hidroelektranama i zaustave pad proizvodnje i izvoza električne energije. Izvjestan napredak je napravljen već u trećem tromjesečju kada je ostvaren blag godišnji ekonomski rast od 0,6%. Dostupni indikatori ukazuju da je daljnje poboljšanje nastavljeno i u četvrtom tromjesečju tako da se na kraju godine očekuje ekonomski rast BiH od 1%.

Rast tekućih priliva domaćinstava iz inostranstva od 6,3% je znatno ojačao njihov raspoloživi dohodak u 2014. godini pa prema tome i privatnu potrošnju. Blago smanjenje stope nezaposlenosti u okruženju kao posljedica skromnog ekonomskog rasta je bio značajan faktor naglog povećanja inostranih priliva građana po osnovu sezonskih poslova (kompenzacije zaposlenih) u inostranstvu od 10,2%. Ovdje je važnu ulogu imao i tzv. bazni efekat obzirom na smanjenje u prethodne dvije godine (od preko 3%) čime je osnovica rasta znatno umanjena. Pored toga, majske poplave su po svemu sudeći podstakle bh dijasporu da dodatno poveća novčane doznake prema BiH koje su u 2014. povećane za 6%. Ovo je više nego dvostruko veća stopa u odnosu na prosječan rast u prethodne tri godine. Dodatni podsticaj povećanju raspoloživog dohodka je bio i rast broja zaposlenih u 2014. godini od skoro 2%, te realno povećanje prosječne plate od 1,3%. Rast broja zaposlenih je u velikoj mjeri bio iniciran realnim rastom izvoza i prerađivačke industrije od približno 4%, dok je deflacija od 0,9% bila najzaslužnija za realno povećanje njihovih plata. S druge strane, brži rast stanja depozita stanovništva (8,1%) u odnosu na kredite (5,7%) ukazuje da je značajan dio povećanja raspoloživog dohodka mogao ostati nepotrošen (ušteđen). Ovo je posebno indikativno obzirom da su depoziti

¹ Treba napomenuti da se ovdje radi o ekonomskom rastu na bazi BDP-a mjereno rashodovnim pristupom. Rast je prema proizvodnom mjereno BDP-u u 2013. godini iznosio 2,5% dok je 2012. godine izmjeren pad ekonomske aktivnosti od 1,2%.

stanovništva bili veći od kredita za 21%. Rezultat ovih kretanja je bio realni rast prometa maloprodaje u 2014. godini od 1,7% što donekle ukazuje i na moguće kretanje privatne potrošnje. U isto vrijeme, skroman rast javnih prihoda je u prije svega doveo do značajnog rasta javnih investicija, te dosta skromnijeg povećanja javne potrošnje. Investicije su dodatno bile podstaknute skokom DSU koja su u 2014 bila preko 80% veća u odnosu na prethodnu godinu. Pomenuti faktori, zajedno sa jačanjem raspoloživog dohodka su doprinjeli realnom povećanju građevinskih radova od 6,6% što ujedno ukazuje na ukupan rast investicija u BiH.

Nešto bolja situacija u okruženju po pitanju izvozne tražnje je dovela do nominalnog rasta izvoza od 3%. Ova stopa je mogla biti za skoro dvije trećine veća da nije bilo dvocifrenog pada proizvodnje i izvoza električne energije uzrokovanog nepovoljnom hidrološkom situacijom u hidroelektranama. S druge strane, podstaknut jačom domaćom tražnjom, uvoz je rastao više nego dvostruko brže od izvoza čime je vanjskotrgovinski deficit povećan za 14% u odnosu na 2013 godinu. Na žalost, realni rast deficita je po svemu sudeći bio još izraženiji. Naime, pad svjetskih cijena u 2014 godini je doveo do smanjenja cijena robnog izvoza BiH od približno 1%, te pada uvoznih cijena od približno 3%. Obzirom na to, realni rast robne razmjene je bio veći u odnosu na nominalni i to ponajviše u domenu uvoza.

U narednom periodu se očekuje jačanje ekonomskog rasta i zaposlenosti u okruženju koje bi trebalo osigurati značajan rast ne samo BH izvoza nego i domaće tražnje u značajnoj mjeri finansirane inostranim prilivima. Prema posljednjim (zimskim) projekcijama DG ECFIN-a, očekuje se postepeno jačanje ekonomskog rasta euro zone sa stopom od 1,3% u 2015, te 1,9% u 2016 godini. Pri tome se 2015. očekuje izlazak Italije i Hrvatske iz recesije uz daljnje jačanje rasta na 1% u Hrvatskoj, te 1,6% u Italiji 2016 godine. Konačno, rast u 2015 bi mogao biti podstaknut normalizacijom hidrološke situacije i remonta u elektranama čime bi automatski bio ostvaren dvocifren rast proizvodnje i izvoza električne energije.

Maloprodaja

Rast ukupne ekonomske aktivnosti, a posebno jačanje raspoloživog dohodka su doveli do realnog rasta prometa trgovine na malo u 2014. godini od 1,7%. Ova stopa je s jedne strane rezultat rasta prometa neprehrambenih proizvoda (od 7,7%) i motornih goriva(1,5%), te smanjenja prometa hranom, pićem i duhanom (5%) s druge strane. Slično kao i kod mnogih drugih djelatnosti, početak godine je krenuo dosta dobro sa realnim rastom u prvom u odnosu na četvrti kvartal od 19,5%. Time je uglavnom nadoknađen gubitak iz drugog polugodišta prethodne godine, tako da je rast u odnosu na prvi kvartal 2013 godine bio tek 1,7%. Onda je došlo do velikih poplava u maju koje su dovele do ukupnog pada ekonomske aktivnosti uključujući i maloprodaju. Promet u drugom tromjesečju bilježi realni pad od 3,1% u odnosu na prvo, odnosno 1,1% u odnosu na drugi kvartal prethodne godine. Pad prometa u odnosu na prethodni kvartal je ne samo nastavljen nego i intenziviran stopom od 7,5% u trećem tromjesečju, da bi skroman rast (2,5%) bio ostvaren tek u četvrtom kvartalu. Ipak, u poređenju s prethodnom godinom pad je zaustavljen već u trećem kvartalu kada je (uprkos mjesečnom smanjenju) zabilježen godišnji rast od 2,1% prije svega obzirom na negativan trend prometa u drugom polugodištu 2013 godine.

Građevinarstvo

Nakon konstantnog pada u prethodnih pet godina, građevinski radovi u BiH su konačno 2014 godine zabilježili realni rast od 6,6%. Povećanje radova je zabilježeno i u domenu visokogradnje (7,3%) i niskogradnje (5,6%) i to po svemu sudeći u okviru povećanja i privatnih i javnih investicija. Obzirom da je višegodišnjim padom iz prethodnih godina stvoren značajan bazni efekat, kao glavni zaključak za 2014. se ipak nameće zaustavljanje negativnog trenda. Slično kao kod maloprodaje, prvi kvartal je

bio dosta uspješan sa značajnim povećanjem od 9,4% u odnosu na prethodno tromjesečje, odnosno visokih 18,2% u odnosu na prvi kvartal prethodne godine. Potom je uslijedio drugi kvartal sa poplavama i opštim padom ekonomskih aktivnosti. Iako je ovo dovelo do realnog pada građevinskih radova u odnosu na prvo tromjesečje od 5,6%, radovi su još uvijek bili za 4,6% veći u odnosu na isti period prethodne godine. Drugim riječima, nepovoljne okolnosti u drugom tromjesečju su bile tek dovoljne da zaustave godišnji rast visokogradnje, te uspore (prepolove) rast niskogradnje iz prvog tromjesečja. Onda je u odnosu na prethodni kvartal uslijedio blagi rast u trećem praćen stagnacijom u četvrtom tromjesečju. Time je održavan godišnji rast radova u drugom polugodištu od 3,6% tokom oba kvartala.

Industrijska proizvodnja u BiH

- *Stagnacije fizičkog obima industrijske proizvodnje u BiH.*
- *Unatoč mnogim izazovima prerađivačka industrija dala pozitivan doprinos ukupnoj industrijskoj proizvodnji u BiH.*
- *Za razliku od prethodne godine, energetskektor imao je negativan utjecaj na ukupan nivo industrijske proizvodnje.*

2014. godinu obilježila je stagnacija ekonomskih prilika u međunarodnom ekonomskom okruženju. Stagnacija se odrazila i na industrijsku proizvodnju u zemljama EU gdje zabilježen je skroman rast od samo 1%. Posmatrano po zemljama nije bilo značajnijih promjena, tako je industrijska proizvodnja u Njemačkoj i Sloveniji povećana za 1,3 % odnosno 1,7%, dok je u Italiji zabilježen godišnji pad od 0,8%. Što se tiče regionalnih ekonomskih prilika one su bile na nivou ili nekim slučajevima i nepovoljnije. Ovo se odrazilo na slabašan rast vanjskotrgovinske razmjene među državama članicama EU i ostatkom svijeta. 2014. godinu obilježio je i svjetski pad cijena berzanskih roba, posebno je važan bio pad cijene nafte i ostalih industrijskih inputa od oko 7,5%.

Prema preliminarim podacima BHAS-a za 2014. godinu u Bosni i Hercegovini je došlo do stagnacije fizičkog obima industrijske proizvodnje sa neznantom stopom rasta od 0,1% u odnosu na isti period prethodne godine.² Stagnacija industrijske proizvodnje u BiH posljedica je izrazito teških uslova poslovanja tokom cijele godine. Naime, uz mnoštvo strukturalnih problema industrijska proizvodnja u BiH tokom 2014. godine bila je izložena prirodnoj katastrofi i poplavama tokom maja mjeseca što je u velikoj mjeri odredilo nivo proizvodnje na kraju godine. Pored domaćih izazova, bh. industrija tokom 2014. godine bila je izložena dosta stagnantnoj poslovnoj aktivnosti u neposrednom međunarodnom ekonomskom okruženju koju su karakterisale slaba izvozna tražnja i pad svjetskih cijena roba.³ Hronološki gledano, nakon ohrabrujućeg rasta industrijske proizvodnje koji je u prvom kvartalu 2014. godine iznosio 4,5%, već tokom drugog kvartala došlo je do naglog pada proizvodnje koja se uprkos određenim pozitivnim pomacima u drugom polugodištu nije uspjela značajnije oparaviti do kraja godine. Posmatrano po sektorima pozitivan doprinos industrijskoj proizvodnji ostvaren je samo u domenu prerađivačke industrije koja je unatoč velikim izazovima tokom 2014. godine zabilježila godišnji rast proizvodnje od 3,8% u odnosu na prethodnu godinu. Potrebna je također istaći da je ovo povećanje proizvodnje tokom 2014. godine predstavljalo i glavni razlog povećanja ukupnog bh. izvoza roba na kraju godine.

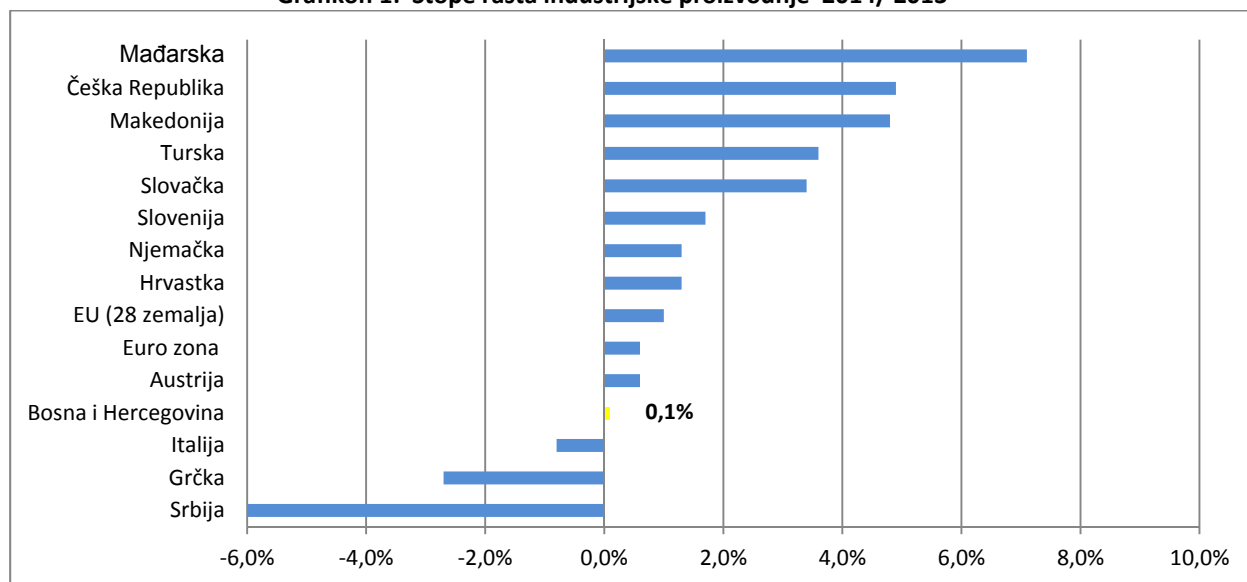
S druge strane, sektor za proizvodnju električne energije usljed visoke osnovice iz prethodne godine i niskog nivoa proizvodnje u hidroelektranama tokom 2014. godine zabilježio je godišnji pad proizvodnje od oko 10% i na taj način onemogućio rast industrijske proizvodnje u BiH. Sektor

² Agencija za Statistiku BiH, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za decembar 2014. godine“, Sarajevo, 27.01.2015.godine.

³ European Commission, Directorate –General for Enterprise and Industry, „Industrial Policy Indicators and Analysis“, n.10/2014

rudarstva koji uključuje rudnike uglja, metala te ostalih ruda i čini oko 13% ukupne industrijske proizvodnje u BiH tokom 2014. godine zabilježio je smanjenje proizvodnje od oko 2% i imao je negativan utjecaj na ukupnu industrijsku proizvodnju u BiH. Ako se industrijska proizvodnja u BiH posmatra po entitetima, evidentno je da je situacija bila prilično ujednačena bez značajnijeg rasta proizvodnje.

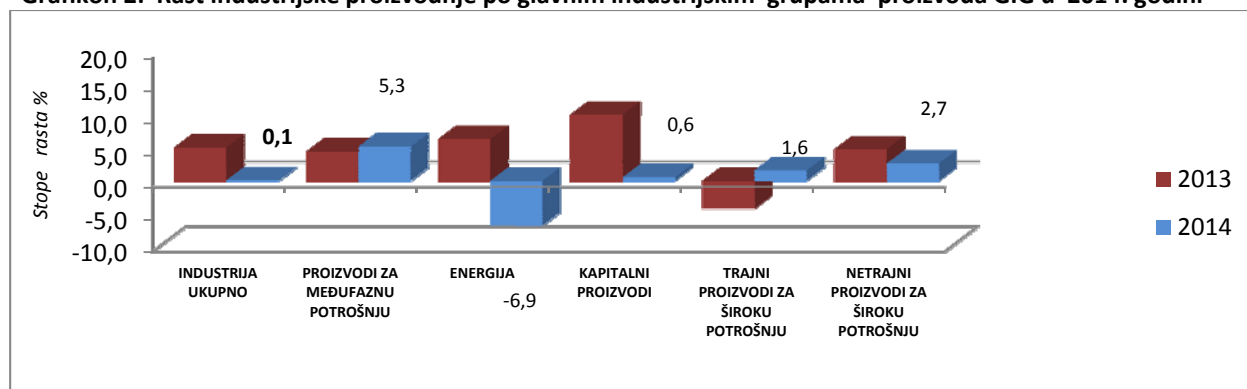
Grafikon 1: Stope rasta industrijske proizvodnje 2014/ 2013

Izvor: Eurostat i Nacionalni statistički zavodi

Posmatrano po klasifikaciji glavnih industrijskih grupa proizvoda, BiH je zabilježila rast proizvodnje u svim kategorijama izuzev u proizvodnji energije gdje je registrirano smanjenje od oko 7%, što je prije svega posljedica pada proizvodnje električne energije.⁴ U poređenju sa prethodnom godinom najviše stope rasta zabilježene su u kategorijama proizvoda za međufaznu potrošnju i netrajnih proizvoda za široku potrošnju i iznosile su 5,3% odnosno 2,7%. Tokom 2014. godine također je došlo i do blagog povećanja proizvodnje kapitalnih te trajnih proizvoda za široku potrošnju gdje su zabilježene stope rasta od 0,6% odnosno 1,6% u odnosu na isti period prethodne godine.

Grafikon 2: Rast industrijske proizvodnje po glavnim industrijskim grupama proizvoda GIG u 2014. godini

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

⁴ **proizvodi za međufaznu potrošnju**-(željezo, čelik, aluminij, rude metala i kamena, drvo, rezana građa, cement), **netrajni proizvodi za široku potrošnju**-(hrana i piće, duhan, odjeća, obuća, lijekovi), **energija**-(uglji, koks, derivati nafte i električna energija), **kapitalni proizvodi**-(metalne konstrukcije, mašine i aparati, pumpe, kompresori, motorna vozila i rezervni djelovi za automobile), **trajni proizvodi za široku potrošnju**-(namještaj, mašine, električni aparati i autodijelovi).

Prerađivačka industrija u BiH

Bh. prerađivačka industrija koja čini 2/3 ukupne industrijske proizvodnje i prilično je izvozno orijentisana u proteklom periodu u velikoj mjeri je zavisla od kretanja na tržištima glavnih trgovinskih partnera. Potrebno je također napomenuti da je prerađivačka industrija u BiH uglavnom, resursno i radno intenzivna tako da je njen doprinos ekonomskom rastu limitiran i u suštini određen kretanjem izvozne tražnje. Iako ne postoje zvanični podaci o strukturi bh. prerađivačke industrije na osnovu podataka o vanjskotrgovinskoj razmjeni (posebno se to odnosi na izvoz nakon unutrašnje obrade) može se konstatovati da prerađivačku industriju u BiH karakteriše povećanje udjela proizvodnje (usluga) nakon unutrašnje dorade.

Posmatra li se bh. prerađivačka industrija u 2014. godine, evidentno je da je zahvaljujući povoljnom ambijentu tokom prvog kvartala zabilježena dosta visoka stopa rasta od preko 10%. Međutim, već tokom drugog kvartala usljed vremenskih nepogoda i slabljenja izvozne tražnje ovaj rast je prepolovljen. Zahvaljujući relativno povoljnim rezultatima tokom trećeg kvartala (registrirana stopa rasta K3-2014/K3-2013 3,6%) prerađivačka industrija u BiH je prema podacima BHAS-a tokom 2014. godine ostvarila povećanje proizvodnje i broja zaposlenih od 3,8% odnosno oko 4,9% u odnosu na prethodnu godinu.

Ako se prerađivačka industrija posmatra po granama evidentno je da je većina dominantnih industrijskih grana (drvena, hemijska, tekstilna, mašinska industrija i proizvodnja gotovih metalnih proizvoda) tokom 2014. godine ostvarila rast proizvodnje u odnosu na isti period prethodne godine.⁵ Zahvaljujući oporavku tržišta automobila u EU tokom 2014. godine (godišnji rast proizvodnje automobila u EU 4,9%)⁶ najznačajniji iskorak napravljen je u okviru proizvodnje motornih vozila (rezerni dijelovi i auto presvlake) gdje su registrirana značajna povećanja proizvodnje i izvoza. Pored ovih grana pozitivan doprinos rastu prerađivačke industrije ostvaren je u okviru proizvodnje prehrambenih proizvoda, obuće i namještaja.

S druge strane ako se u obzir uzme učešće u ukupnoj industrijskoj proizvodnji u BiH u navedenom periodu pojedinačno su najviše je podbacile industrije baznih metala (aluminijum) i nemetalnih mineralnih proizvoda (materijali koji se koriste u građevinarstvu). Oslabljena potražnja za metalima (potrošnja metala u zemljama EU porasla je za svega 1,4%)⁷ i pad svjetskog indeksa cijena metala⁸ od oko 10% u odnosu na prethodnu godinu negativno se odrazio na proizvodne procese u BiH.⁹ Ovo se posebno odnosi na proizvodnju aluminija koja ima značajan udio u bh. prerađivačkoj industriji i izvozu. Otežane okolnosti poslovanja u proizvodnji aluminijuma koje traju već duže vrijeme nastavljene su i tokom 2014. godine tako da su privredni subjekti koji djeluju u okviru ove industrije značajno smanjili svoju proizvodnju i izvoz. S druge strane, unatoč nepovoljnoj situaciji na evropskom tržištu metala tokom 2014. godine proizvodnja željeza i čelika je povećana po svemu sudeći usljed stanja na regionalnom tržištu.¹⁰

⁵ Industrijske grane su grupisane na način da **metalna industrija** uključuje (proizvodnja baznih metala, proizvodi od metala, proizvodnja mašina i uređaja i proizvodnja rezervnih dijelova za automobile), **drvena industrija** (prerada drveta i proizvoda od drveta, proizvodnja namještaja, proizvodnja celuloze i papira), **hemijska industrija** (proizvodnja hemijskih i farmaceutskih proizvoda), **prehrambena industrija** (proizvodnja hrane, pića i duhana).

⁶ ACEA, European Automobile Manufacturers Association, „Economic and Steel Market Outlook“, March 2015.

⁷ EUROFER, The European Steel Association, „Economic and Steel Market Outlook“, February 2015.

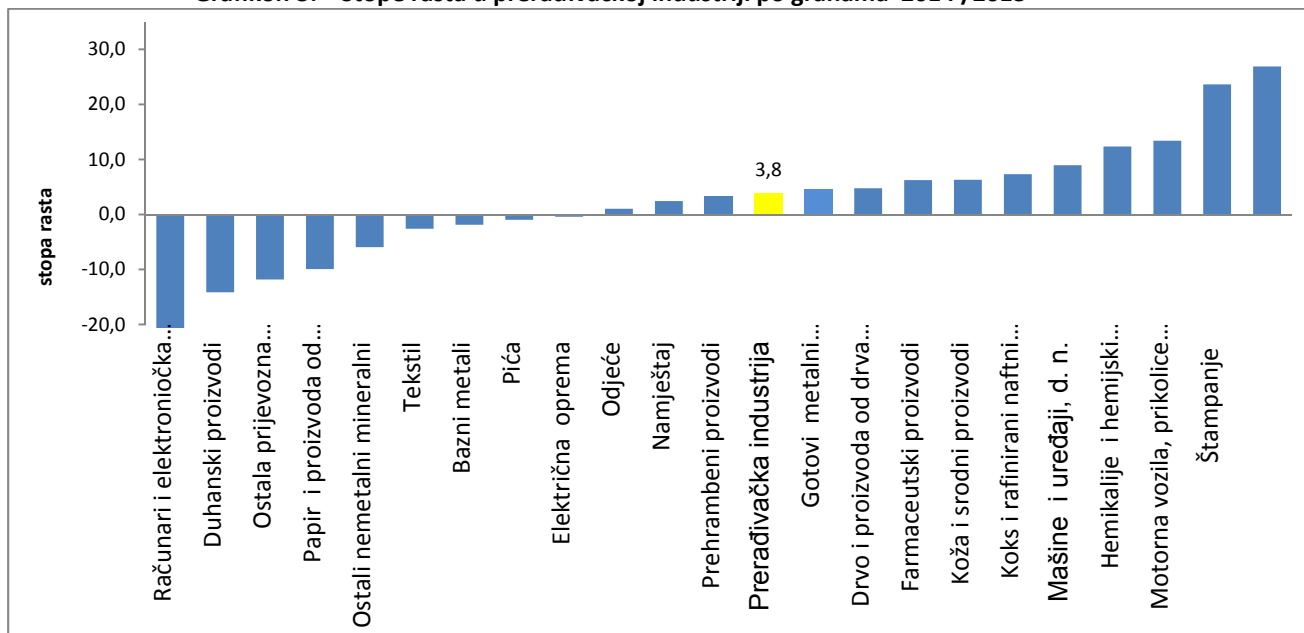
⁸ Svjetski indeks cijena metala-*Commodity Metals Price Index* uključuje: aluminijum, bakar, željeznu rudu, olovo i cink.

⁹ IMF, commodity prices data, Decembar 2014.

¹⁰ World Steel Association, „Monthly crude steel production in 2014.“

Stope rasta u prerađivačkoj industriji po granama prikazane su na grafikonu ispod:

Grafikon 3: Stope rasta u prerađivačkoj industriji po granama 2014 /2013

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Energetski sektor u BiH

Energetski sektor koji uključuje rudnike uglja, proizvodnju električne energije te preradu nafte i naftnih derivata ima veoma važnu ulogu u ukupnoj strukturi industrijske proizvodnje u BiH i u proteklim godinama predstavljao je jedan od glavnih oslonaca njene stabilnosti. Međutim, poslovni rezultati ovog sektora tokom 2014. godine bili su daleko ispod prošlogodišnjeg nivoa i imali su negativan utjecaj na ukupnu industrijsku proizvodnju u BiH. Posebno negativan utjecaj na ukupnu industrijsku proizvodnju u BiH imao je sektor za proizvodnju električne energije koji je usljed nepovoljno hidrološke situacije i relativno visoke osnovice iz prethodne godine zabilježio pad proizvodnje. Naime, prema posljednjim dostupnim podacima NOSBiH-a ukupna proizvodnja električne energije u BiH tokom 2014. godine iznosila je 14506 GWH što predstavlja smanjenje od oko 10% u odnosu na prethodnu godinu. Ključni razlog za pad proizvodnje, a samim tim i izvoza električne energije (od oko 30% posmatrano u fizičkim jedinicama) u BiH tokom 2014. godine bila je nepovoljna hidrološka situacija i smanjenje proizvodnje u hidroelektranama od 18% u odnosu na prethodnu godinu.¹¹ S druge strane, proizvodnja u termoenergetskim postrojenjima zadržala se na prošlogodišnjem nivou što nije bilo dovoljno da bi se iskompenzirao pad proizvodnje u hidroelektranama. Smanjena potražnja za ugljem u termoeletrana imala je negativan utjecaj na poslovanje rudnika uglja i lignita u BiH koji su u 2014. godinu završili sa blagim padom proizvodnje u odnosu na prethodnu godinu.

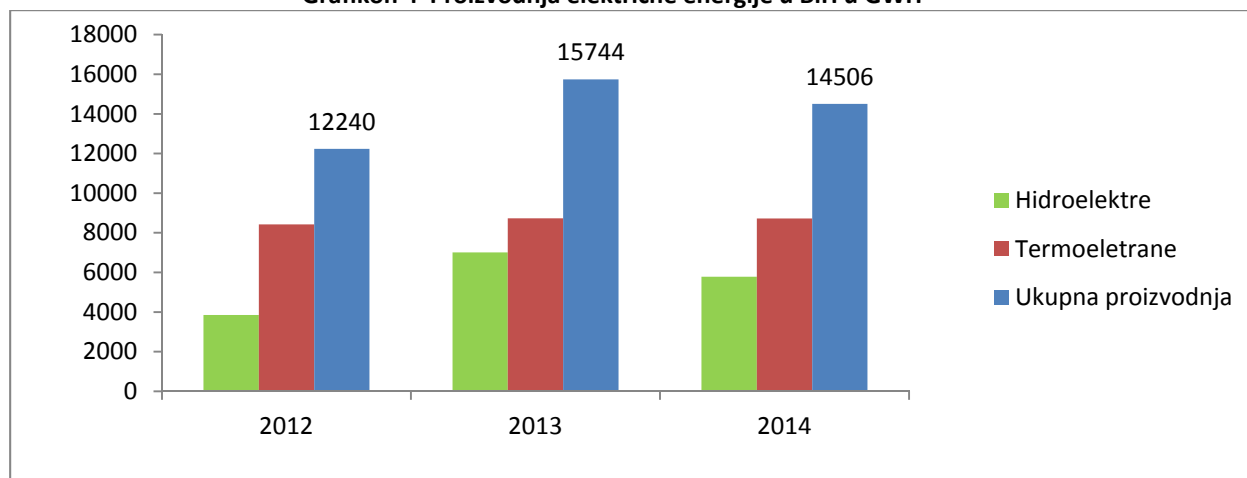
Što se tiče potrošnje električne energije u BiH, prema podacima NOSBiH-a ukupna potrošnja električne energije u 2014. godini smanjena je za oko 4% u odnosu na prethodnu godinu.¹² Raspoloživi podaci RZRS-a ukazuju na to da je tokom 2014. godine došlo i do pada u proizvodnji i

¹¹ Posmatra li se struktura ukupne proizvodnje električne energije u BiH za 2014. godinu hidroelektrane su učestvovala sa oko 40%, dok je učešće termoelektrana 60% ukupne proizvodnje električne energije. Poređenja radi u 2013. godine u ukupnoj proizvodnji električne energije hidroelektrane su učestvovala sa 45%, dok je učešće termoelektrana iznosilo 55%.

¹² NOSBiH „Izveštaj o tokovima električne energije na prijenosnoj mreži u BiH za decembar 2014. godine“, januar 2015. godine.

izvozu nafte i naftnih derivata. Tako se na kraju može konstatovati da je pad proizvodnje energenata na nivou BiH bio možda bio i ključni razlog nedovoljnog rasta industrijske proizvodnje u BiH takom 2014. godine.

Grafikon 4 Proizvodnja električne energije u BiH u GWh

Izvor: NOSBiH-Nezavisni operator sistema u Bosni i Hercegovini

Tržište rada u BiH

Uz umjeren ekonomski rast na tržištu rada Evropske unije u 2014. godini su evidentirani prvi znakovi postepene stabilizacije. U većini zemalja EU je registrovano povećanje broja zaposlenih lica što je rezultiralo smanjenjem stope nezaposlenosti. Međutim, stope nezaposlenosti su i dalje prilično visoke u poređenju sa periodom prije krize. Sve navedeno ukazuje da su poslodavci, ne samo u EU nego i u zemljama u regiji, u 2014. godini prilikom zapošljavanja nastojali da troškove rada usklade sa limitiranim obimom poslovne aktivnosti. Kreiranje novih radnih mjesta i dalje ostaje najveći izazov.

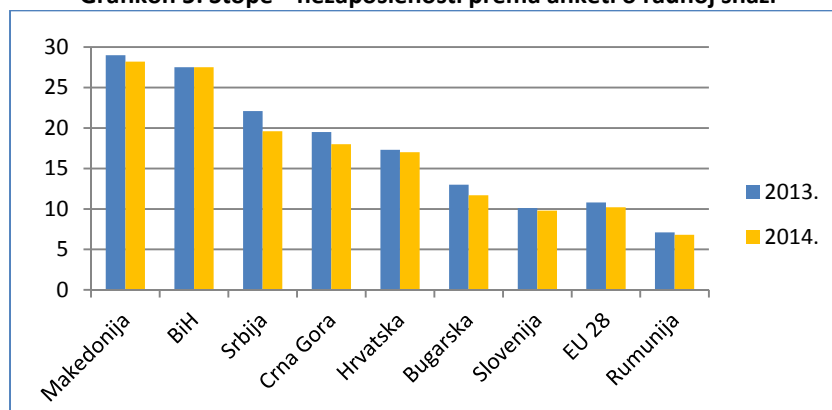
BiH je u poređenju sa zemljama u EU i okruženju (osim Makedonije) imala najveću stopu nezaposlenosti u 2014. godini. Prema anketi o radoj snazi broj nezaposlenih lica u BiH je smanjen uz nepromijenjenu stopu nezaposlenosti u odnosu na 2013. godinu, jer je i broj zaposlenih lica smanjen. Pored toga, tržište rada u BiH je opterećeno izuzetno visokim udjelom dugoročno¹³ nezaposlenih lica u ukupnom broju nezaposlenih uz niske stope zaposlenosti i aktivnosti.

U uslovima ograničenog obima poslovne aktivnosti nije bilo mogućnosti za značajnije uvećanje plata. Ograničen nivo potražnje i investicija, kako u BiH tako i u zemljama EU, odrazio se na obim poslova bh. preduzeća. Poredeći stope rasta neto plata u zemljama u regiji primjećuje se da su poslodavci uglavnom zadržali skroman rast neto plata iz 2013. godine (osim Rumunije).¹⁴ Zbog deflacije realni rast neto plata u pojedinim zemljama, uključujući i BiH, je bio veći. Međutim, ako se uzme u obzir da je riječ o zemljama sa niskim dohotkom, jasno je da se kupovna moć i životni standard stanovništva u 2014. godini nisu bitno mijenjali (Hrvatska i Slovenija su izuzetak).

¹³ U BiH preko dvije godine čeka na posao više oko 72% nezaposlenih lica. Poređenja radi, udio dugoročno nezaposlenih (preko jedne godine) u ukupnom broju nezaposlenih u EU 28 iznosi oko 47,4% u 2013. godini i od 2010. godine se povećava. Izvor: Eurostat.

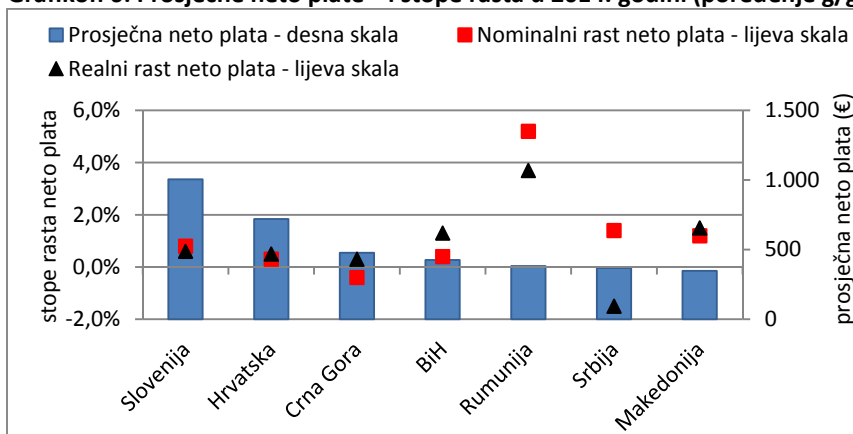
¹⁴ Izvor: Agencije za statistiku susjednih zemalja.

Grafikon 5: Stope¹⁵ nezaposlenosti prema anketi o radnoj snazi

Izvor: Eurostat, agencije za statistiku posmatranih zemalja

Grafikon 6: Prosječne neto plate¹⁶ i stope rasta u 2014. godini (poređenje g/g)

Izvor: agencije za statistiku posmatranih zemalja

Zaposlenost

Prosječan broj zaposlenih lica u BiH u 2014. godini je uvećan za 1,7% g/g i iznosio je 701,6¹⁷ hiljada. Najveći rast broja zaposlenih je bio u području industrijske proizvodnje. Rast obima proizvodnje u *prerađivačkoj industriji* je doprinijeo da broj zaposlenih u pomenutoj djelatnosti bude veći za 4,9% g/g. Brži rast zaposlenih u prerađivačkoj industriji je naročito značajan jer ova industrija zapošljava oko ⅓ ukupno zaposlenih u BiH. U oblasti usluga broj zaposlenih je najviše povećan u djelatnosti *pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane* (5,2% g/g) što je značajno imajući u vidu pretpostavku da veliki broj zaposlenih u sivoj ekonomiji se upravo nalazi u djelatnosti ugostiteljstva (inspekcijski nadzor). Iako sa malim udjelom u broju zaposlenih djelatnost *umjetnosti, zabave i rekreacije* je imala značajan doprinos sa stopom rasta od 13,6% g/g. Pored uslužnih i industrijskih djelatnosti značajan doprinos povećanju broja zaposlenih je u područjima *javne uprave, obrazovanja i zdravstva* sa prosječnom stopom rasta od 1,1% g/g.

¹⁵ Periodi provođenja ankete o radnoj snazi se razlikuju među zemljama. Podatak za EU 28 u 2014. godini je prosjek 12. mjeseci. Podaci za Makedoniju, Srbiju, Crnu Goru, Hrvatsku, Bugarsku, Sloveniju i Rumuniju se odnose na prva tri kvartala (podaci za četvrti kvartal nisu bili dostupni u periodu pripreme Ekonomskih trendova). U BiH anketa o radnoj snazi se sporovodi jednom godišnje.

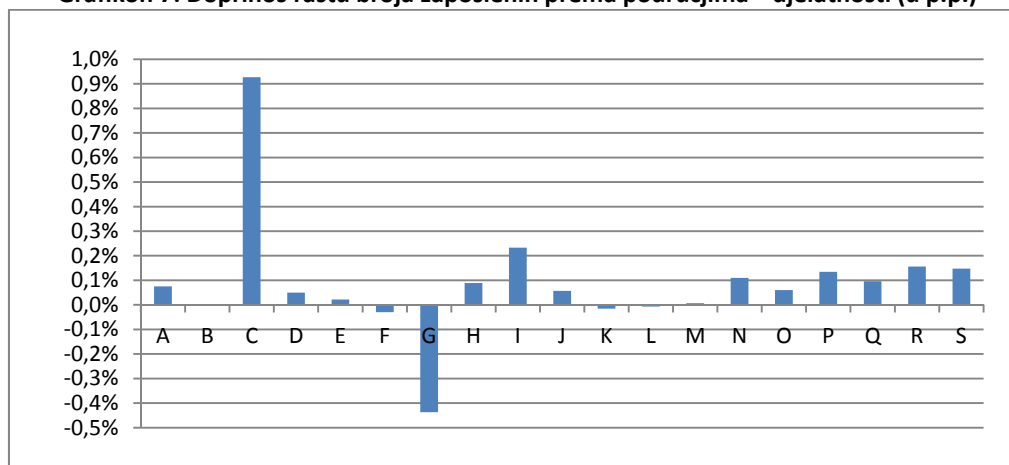
¹⁶ Prosječne neto plate su konvertovane u eure iz nacionalne valute 03.03.2015. godine.

¹⁷ Privremeni podatak. Izvor: BHAS.

Pojedine djelatnosti su u 2014. godini zabilježile smanjenje broja zaposlenih uz istovremeno povećanje neto plata. U oblasti *trgovine na veliko i malo, popravke motornih vozila i motocikala* broj zaposlenih je smanjen 2,3% g/g. I pored pozitivnih dešavanja u djelatnosti građevinarstva broj zaposlenih u posmatranoj djelatnosti je smanjen za 0,6% g/g. Međutim, u 2014. godini intenzitet smanjenja broja zaposlenih u ovoj djelatnosti je mnogo manji u poređenju sa prethodnom godinom, što ukazuje na mogućnost prekida smanjenja broja zaposlenih u narednoj godini.¹⁸

U oba bh. entiteta broj zaposlenih je uvećan. U FBiH prosječan broj zaposlenih je iznosio 443,6 hiljada što je za 1,9% više u odnosu na 2013. godinu. Broj zaposlenih u FBiH je najviše uvećan u područjima prerađivačke industrije, trgovine na veliko i malo i hotela i restorana.¹⁹ U RS prosječan broj zaposlenih je iznosio 241,5²⁰ hiljada sa stopom rasta od 1,2% g/g. Kao i u FBiH, u RS broj zaposlenih je najviše povećan u prerađivačkoj industriji ali i djelatnosti prevoza i skladištenja. Međutim, u RS je u područjima trgovine na veliko i malo, hotela i restorana registrovano smanjenje broja zaposlenih, što je djelimično usporilo ukupni rast broja zaposlenih u posmatranom entitetu.

Grafikon 7: Doprinos rastu broja zaposlenih prema područjima²¹ djelatnosti (u p.p.)

Izvor: BHAS, DEP kalkulacije

Nezaposlenost

U BiH je po prvi put od 2009. godine registrovano smanjenje prosječnog broja nezaposlenih.²² Prosječan broj nezaposlenih lica u BiH u 2014. godini je smanjen za 0,5% g/g i iznosi 549,5 hiljada što je posljedica manjeg broja nezaposlenih u RS (3,6% g/g). U FBiH prosječan broj nezaposlenih i dalje je u porastu (0,7% g/g). Međutim, primjećuje se da je intenzitet rasta broja nezaposlenih u FBiH znatno slabiji u odnosu na 2013. godinu (2,1 p.p.). Najveći broj novoprijavljenih na zavode za zapošljavanje u

¹⁸ U K4 stopa rasta broja zaposlenih u djelatnosti građevinarstva je bila pozitivna i iznosila 0,3% g/g.

¹⁹ Područja djelatnosti C, G i I.

²⁰ Prosjek se odnosi na podatke iz marta i septembra 2014. godine jer RZS objavljuje podatke o zaposlenim samo za navedene mjesece.

²¹ Uključeni su samostalni preduzetnici u BD kao i ranije neraspoređeni zaposleni po područjima djelatnosti. Klasifikacija djelatnosti Nace Rev. 2: A - Poljoprivreda, lov i šumarstvo, B - Vađenje ruda i kamena, C - Prerađivačka industrija, D - Proizv. i snadbijev. el. energijom, gasom, parom i klimatizacija, E - Snadbijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša, F - Građevinarstvo, G - Trgovina na veliko i malo, popravak motor. vozila, motocikala i predmeta za vlastitu upotrebu i domaćinstvo, H - Prevoz i skladištenje, I - Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo), J - Informacije i komunikacije, K - Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, L - Poslovanje nekretninama, M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti, N - Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti, O - Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje, P - Obrazovanje, Q - Djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite, R - Umjetnost, zabava i rekreacija, S - Ostale uslužne djelatnosti.

²² Poređenje g/g.

FBiH (57%) je bio zbog prestanka radnog odnosa (prestanak ugovora na određeno vrijeme, sporazumni prekid ugovora i sl.). Povećanje broja nezaposlenih u FBiH je najviše u kategorijama SSS i VSS lica. U RS najviše objavljenih lica sa zavoda za zapošljavanje je u kategorijama NKV i KV radnika, odnosno 50% objavljenih je zbog zaposlenja i obavljanja privatne djelatnosti.²³

Administrativna stopa nezaposlenosti u BiH u 2014. godini je smanjena za 0,6 p.p. i iznosi 43,9%, dok je anketna stopa nezaposlenosti ostala nepromijenjena i iznosi 27,5%.

Plate

Skroman obim poslovne aktivnosti bh. preduzeća u 2014. godini je determinisao nivo prosječne neto plate u BiH koja nije značajnije mijenjana u odnosu na 2013. godinu. Prosječna neto plata u u 2014. godini je iznosila 830 KM i nominalno je veća za 0,4% g/g, a realni rast je bio nešto veći zbog deflacije. Rast prosječne neto plate je usporen jer je neto plata u FBiH smanjena za 0,2% g/g i iznosila je 833 KM. Suprotno, u RS prosječna neto plata je uvećana za 2,1% (825 KM), ali je i dalje nominalno niža u odnosu na prosječnu neto platu u FBiH.

Sporiji rast neto plata u BiH je posljedica smanjenja plata u pojedinim područjima djelatnosti. Najveće smanjenje neto plata je registrovano u *administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima, djelatnosti umjetnosti, zabave i rekreacije i ostalim uslužnim djelatnostima*.²⁴ Međutim, mali udio zaposlenih u pomenutim djelatnostima uticao je da prosječna neto plata ipak zadrži pozitivan rast. U okviru industrijske proizvodnje neto plate su smanjene u *prerađivačkoj industriji* (0,3% g/g). U djelatnostima sa smanjenim neto platama istovremeno je registrovano povećanje broja zaposlenih što ukazuje da su poslodavci smanjili neto plate u korist povećanja broja zaposlenih.

U BiH neto plate u djelatnosti *javne uprave, obrazovanja i zdravstva* (¼ ukupno zaposlenih u BiH) su imale značajan doprinos rastu prosječne neto plate (1,9% g/g). Pored ovih djelatnosti neto plate su bitno uvećane u djelatnosti *informacija i komunikacija* (2,7% g/g).²⁵ Djelatnost koja pored prerađivačke industrije zapošljava najveći broj radnika, *trgovina na veliko i malo*²⁶, takođe je ostvarila rast neto plate od 0,8% g/g.

Poređenjem entitetskih neto plata primjećuje se da su u FBiH neto plate smanjene u prerađivačkoj industriji, djelatnostima hotela i restorana, umjetnosti, zabave i rekreacije, dok je u RS u pomenutim djelatnostima registrovan rast plata. U RS takođe stope rasta neto plata u javnoj upravi i obrazovanju su bile veće u poređenju sa stopama rasta u FBiH, što je doprinijelo uvećanju prosječne neto plate u RS.

Tabela 1: Nominalni i realni rast prosječnih neto plata (g/g)

	BiH	FBiH	RS
Nominalni rast			
2012.	1,3%	1,3%	1,1%
2013.	0,1%	0,6%	-1,1%
2014.	0,4%	-0,2%	2,1%
Realni rast			
2012.	-0,8%	-0,7%	-1,0%
2013.	0,2%	0,8%	-1,1%
2014.	1,3%	0,5%	3,3%

Izvor: BHAS, entitetski zavodi za statistiku

²³ Izvor: Zavod za zapošljavanje RS.

²⁴ Navedene djelatnosti obuhvataju djelatnosti rentanja, lizinga, turističke agencije, muzeje, biblioteke, kladionice, popravke kompjutera, članske organizacije i sl. Neto plate u administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima i ostalim uslužnim djelatnostima su smanjene u oba entiteta. U djelatnosti umjetnosti, zabave i rekreacije neto plate su smanjene samo u FBiH.

²⁵ Ovom području djelatnosti pripadaju izdavačke djelatnosti, tv, radio produkcije, telekomunikacije, komp. programiranje i sl.

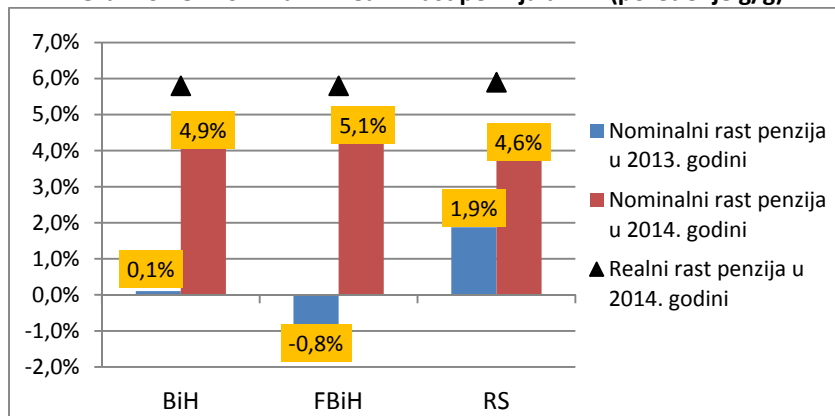
²⁶ Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila, motocikala i predmeta za vl. upotrebu i domaćinstvo.

Penzije

Prosječan broj penzionera u BiH je iznosio 635,7²⁷ hiljada lica što je za 1,5% više u odnosu na prosjek iz 2013. godine. Iako je broj zaposlenih uvećan po nešto bržoj stopi u odnosu na broj penzionera to još uvijek nije bitno izmjenilo odnos broja penzionera i zaposlenih koji plaćaju doprinose za PIO (sistem međugeneracijske solidarnosti).²⁸

U BiH prosječne penzije u 2014. godini su uvećane u oba entiteta.²⁹ Prosječna penzija u BiH je u 2014. godini iznosila 353 KM i nominalno je veća za 4,9% g/g. U RS prosječna penzija je uvećana za 4,6%, a u FBiH za 5,1%, što je uvećalo razliku između entitetskih penzija (333 KM i 366 KM respektivno). Realni rast penzija u 2014. godini je bio brži zbog deflacije. Paralelno sa povećanjem prosječnih penzija u FBiH i RS su uvećane i minimalne penzije koje na kraju 2014. godine iznose 326,2 KM i 172,7 KM respektivno.³⁰ Oba penzionera fonda u BiH su najveći broj penzija (oko ⅔) isplatili penzionerima u pripadajućem entitetu. Analizirajući vrste penzija nije bilo značajnih izmjena u 2014. godini i polovina isplaćenih penzija su starosne, a ostatak čine porodične i invalidske penzije.

Grafikon 8: Nominalni i realni rast penzija u BiH (poređenje g/g)

Izvor: entitetski penzioni fondovi, DEP kalkulacije

²⁷ Broj penzionera u BiH predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije iz Zavoda za MIO/PIO FBiH i Fonda za PIO RS bez obzira na mjesto prebivališta.

²⁸ Odnos broja zaposlenih i penzionera je i dalje nepovoljan i iznosi 1:1,1. U RS u samostalnim djelatnostima 75% uplaćenih doprinosa je na najnižu platu, a u privatnim preduzećima oko 55

²⁹ U FBiH i RS penzije su povećane u januaru, a u RS penzije su povećane i u oktobru. Detaljnije o povećanju penzija u Ekonomskim trendovima za prvi kvartal i prvih devet mjeseci 2014. godine.

³⁰ U odnosu na minimalne penzije u decembru 2013. godine minimalne penzije povećane su za 5% u FBiH i 4% u RS.

II JAVNE FINANSIJE

Fiskalna pozicija opšte vlade

Raspoloživi podaci za 2014. godinu ukazuju na to da su javne finansije BiH i u 2014. godini ostvarile deficit sektora opšte vlade, praćen porastom vanjskog zaduživanja od 9,4%. Prema preliminarnim podacima konsolidovanim od strane OMA-e BiH, budžetski prihodi svih nivoa vlasti bilježe rast od 3,7%. Rast prihoda je bio praćen rastom tekućih rashoda i na kraju svakog kvartala, ali i na kraju godinu. Tako su tekući rashodi na kraju 2014. godine zabilježili rast od 3,1%. Ovakvo kretanje tekućih rashoda dovelo je do porasta štednje sektora opšte vlade na kraju godine od 19,4%. Ukupni budžetski rashodi pratili su rast budžetskih prihoda sve do trećeg kvartala. U trećem kvartalu desio se značajno visok porast izdataka za javne investicije, koji se nastavilo i tokom četvrtog kvartala što je dovelo do porasta ukupnih budžetskih rashoda od 4,2% na kraju godine. Ovim se može zaključiti da je u navedenom kvartalu, opšta vlada zabilježila značajan deficit, koji je bio prisutan i u prethodna dva kvartala, a koji je rezultirao deficitom na kraju godine. A nakon konsolidacije javnih finansija opšte vlade sa javnim preduzećima i ostalim vanbudžetskim fondovima očekuje se da rast deficita bude i veći. Navedeni porast štednje sektora opšte vlade, ipak nije bio dovoljan da se pokriju javne investicije, što je dovelo do povećanja vanjskog duga od 9,4%³¹, i to kao rezultat povećanja vanjske zaduženosti u oba entiteta (FBiH od 9% i RS 9,7%).

Stanje javnog vanjskog duga na kraju godine je dostigao iznos od 8,1 milijardi KM, što iznosi oko 29% procenjenog BDP-a za 2014. godinu.³² Na porast vanjske zaduženosti, osim novih zaduženja, odrazila se i promjena kursa evra prema dolaru prisutna u 2014. godini. Povećanje ukupnog duga BiH³³ od 5,3%, uz povećanje servisiranja vanjskog duga od 11,1 %, ukazuje na nova zaduženja, prvenstveno radi refinansiranja postojećeg duga (unutrašnji dug). U prethodnoj godini, unutrašnji dug, prema preliminarnim podacima je smanjen za 2,8%. Ovo smanjenje je rezultat prije svega smanjenja obaveza po osnovu stare devizne štednje i ratnih potraživanja. U isto vrijeme, primjetan je porast od 13,9% komercijalnih vidova zaduživanja i to u svrhu refinansiranja postojećeg unutrašnjeg duga. Krediti kod komercijalnih banaka sektoru opšte vlade i emisije obveznica su zabilježili snažniji rast, dok su prihodi od emisija trezorskih zapisa zabilježili smanjenje. U odnosu na prethodnu godinu, u 2014. godini servis unutrašnjeg duga je porastao za čak 55%.

Indirektni porezi

2014. godina je obilježena povećanjem neto prihoda na JR UIO BiH od 3,8% i povećanjem sredstava namjenjenih budžetima od 3,6% (nakon izmirenja rezervi na JR i servisiranja vanjskog duga). Uprkos značajnom povećanju povrata sa JR od 17,6% i skromnom rastu raspoređenih sredstava od indirektnih poreza za servisiranja vanjskog duga od 2,9%, do rasta neto prihoda je doveo rast bruto prihoda od indirektnih poreza od 6,0%. Ovim je nastavljen trend povećanja udjela povrata u bruto prihodima (sa 16,7% u 2013. godini na 18,5% u 2014. godini).

Do rasta bruto prihoda doveli su rast potrošnje, kao i uvoz kapitalnih dobara (investicije) i uvoz sirovina namjenjenih proizvodnji za izvoz³⁴, kao i promjena carinskih i PDV režima kompanija koje se bave unutrašnjom obradom.

³¹ Preliminarni podaci MFIT BiH.

³² Korišten je rashodovni pristup izračunavanja BDP-a na bazi projekcija DEP-a iz aprila 2015. godine, zasnovanog na istorijskim podacima BHAS-a.

³³ Zbog nepotpunih podataka o unutrašnjem dugu BiH, podatak o ukupnom dugu takođe nije konačan.

³⁴ Investicija u TE Stanari je početkom godine donijela snažan rast uvoza kapitalnih dobara iz Kine i, posljedično, rast naplate PDV-a pri uvozu.

Rezultat rasta neto prihoda od indirektnih poreza je rast svih kategorija prihoda, a posebno rast prihoda od PDV-a od 3,4% i carina od čak 11,5%. Sa početkom 2014. godine nastavila se harmonizacija akcizne politike BiH sa politikom akciza na cigarete u EU ³⁵ koja je dala rezultat u rastu prihoda od akciza od 3,2%.

Sredstva za servisiranje obaveza po osnovu vanjskog duga u 2014. godini su zabilježila skroman rast od 2,9% što predstavlja smanjenje rasta obaveza u odnosu na prethodnu godinu za čak 45 p.p. Nakon smanjenja sredstava namjenjenih budžetima prethodnih godina, u 2014. ponovo bilježi rast, iako skroman (3,6%).

Tabela 2: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	2014	2012	2013	2014	2014			
	strukt				K1	K2	K3	K4
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	-0,1	0,2	6,0	6,1	-0,4	8,8	11,0
Povrati	18,5	0,2	12,8	17,6	1,9	21,6	23,2	23,3
<u>Neto prihodi - prikupljeno</u>	<u>81,5</u>	<u>-0,1</u>	<u>-2,1</u>	<u>3,8</u>	<u>7,1</u>	<u>-4,6</u>	<u>6,0</u>	<u>8,4</u>
PDV	51,5	0,7	-1,9	3,4	9,5	-4,6	2,9	6,3
Carine	3,7	-20,5	-5,6	11,5	12,8	7,3	11,1	14,7
Akcize	21,2	3,1	-2,5	3,2	4,2	-12,1	15,5	8,4
Putarine	4,7	-2,2	-0,1	3,2	12,7	-0,7	-0,5	3,5
Ostali prihodi	0,3	-1,4	1,7	7,6	-2,7	17,2	16,4	-0,6
Neusklađeni prihodi	0,1	-75,0	103,9	612,8	-79,8	-205	170,3	-581
<u>Raspoloživo za raspodjelu</u>	<u>100,0</u>	<u>0,0</u>	<u>0,1</u>	<u>6,0</u>	<u>6,6</u>	<u>-1,3</u>	<u>9,2</u>	<u>9,4</u>
Minimalne rezerve	18,8	0,2	12,6	17,4	0,6	22,9	22,3	23,4
<u>Budžeti</u>	<u>81,2</u>	<u>-0,1</u>	<u>-2,1</u>	<u>3,6</u>	<u>8,1</u>	<u>-5,9</u>	<u>6,7</u>	<u>6,5</u>
Servisiranje vanjskog duga	10,6	37,2	47,5	2,9	50,9	14,8	-13,6	-16,9
FBiH	6,8	37,8	51,0	3,3	47,9	19,7	-14,8	-17,5
RS	3,7	36,1	41,1	1,9	56,5	5,2	-11,5	-16,1
BD	0,0	19,7	474,5	83,5	-3,4	1.126	7,3	5,3
Budžeti nakon SVD	70,6	-2,8	-7,2	3,8	3,8	-10,0	9,1	12,0
Institucije BiH	12,1	8,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
FBiH	37,2	-5,5	-7,7	4,8	5,6	-14,8	12,2	16,6
RS	18,9	-3,9	-11,0	4,3	2,4	-6,8	8,8	12,3
BD	2,4	-1,5	-2,9	3,9	9,7	-8,7	8,0	7,8

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje

Direktni porezi i doprinosi

Na nivou BiH u 2014. godini, a prema podacima entiteskih poreskih uprava je ostvaren rast prihoda od direktnih poreza, doprinosa i ostalih prihoda od 5%. Rast prihoda je prvenstveno rezultat rasta prihoda od doprinosa od 5,5%, ali i prihoda od taksi, kazni i naknada od 12,1%. U isto vrijeme, prihodi od direktnih poreza bilježe smanjenje od 2,5% a glavni razlog jeste smanjenje prihoda od direktnih poreza u RS-u (7,2%). U oba entiteta prihodi od doprinosa bilježe rast. Takođe, i prihodi po osnovu taksi, naknada i kazni takođe bilježe rast. Kao što je već spomenuto, prihodi od direktnih poreza u RS bilježe smanjenje (7,2%), dok u FBiH bilježe skroman rast. Smanjenja direktnih poreza u RS rezultat je smanjenja prihoda po osnovu poreza na dohodak. Do smanjenja poreza na dohodak došlo je primjenom izmjena Zakona o porezu na dohodak, odnosno uvođenjem neoporezivog dijela

³⁵ Službeni glasnik BiH broj 88/13 od 12.11.2013. godine. Dana 24.06.2014. godine u Službenom glasniku BiH broj: 49/14 objavljen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama u BiH koji je stupio na snagu 02.07.2014. godine a u primjeni je od 01.08.2014. godine (područje duvana) i isti predstavlja nastavak harmonizacije akcizne politike u BiH sa politikom akciza na duvanske prerađevine u EU. A takođe, izmjene Zakona o akcizama u području piva u primjeni su od 01.09.2014.

dohotka od 200 KM.³⁶ Na smanjenje prihoda od direktnih poreza doprinos su dali i smanjenje prihoda od poreza na dobit (1,4%), kao i porezi građana (6,2%), kao rezultat prestanka rada velikog broja poreskih obveznika usljed poplava, ali i otpisa izmirenja poreske obaveze poplavljenim obveznicima. Što se tiče pojedinačnih kategorija direktnih poreza, porez na dobit bilježi smanjenje, takođe zbog poplava koje su zadesile BiH.

Tabela 3: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl.

Naziv prihoda	FBiH jan-dec			RS jan-dec			BiH jan-dec		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2013	2014		2013	2014		2013	2014	
Direktni porezi	532,3	539,6	1,4	427,5	396,6	-7,2	959,8	936,2	-2,5
Porez na dohodak	278,0	294,5	5,9	258,3	228,2	-11,7	536,3	522,7	-2,5
Porez na dobit	173,0	161,6	-6,6	133,4	131,5	-1,4	306,3	293,2	-4,3
Porezi građana	79,2	82,2	3,7	24,2	22,7	-6,2	103,5	104,9	1,4
Ostali porezi	2,1	1,3	-39,5	11,6	14,2	22,1	13,7	15,4	12,7
Ostale takse, kazne i naknade	447,7	489,6	9,4	263,9	308,0	16,7	711,5	797,6	12,1
Doprinosi	2.631,6	2.777,3	5,5	1.309,5	1.383,5	5,7	3.941,1	4.158,2	5,5
PIO	1.448,0	1.530,3	5,7	715,4	731,7	2,3	2.163,5	2.262,0	4,6
Zdravstvo	1.063,8	1.121,4	5,4	500,5	511,3	2,2	1.564,3	1.632,7	4,4
Nezaposleni	119,8	125,5	4,8	36,2	36,6	1,1	156,0	162,2	4,0
Dječija zaštita			-	53,4	54,1	1,3	53,4	54,1	1,3
Zapošljavanje invalida			-	3,9	4,5	15,9	3,9	4,5	15,9
Fond solidarnosti		111,2	-	0,0	42,6	-	0,0	153,8	-
UKUPNO	3.611,6	3.806,5	5,4	2.000,8	2.062,7	4,2	5.612,4	5.869,2	5,0

Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

³⁶ Zakon o izmjenama Zakona o porezu na dohodak na snazi je od 01.02.2014. Službeni glasnik RS, broj 107/13.

III CIJENE, MONETARNI I FINANSIJSKI SEKTOR

Cijene

Većina zemalja Evropske unije je u 2014. godini zabilježila sporiji rast cijena, a u pojedinim zemljama je registrovana deflacija. Inflacija u EU je značajno determinisana promjenama cijena nafte na svjetskom tržištu. Vrijednost nafte u 2014. godini je zabilježila rekordno nizak nivo, naročito u drugoj polovini godine. U decembru 2014. godine cijena nafte je smanjena za 43,8% g/g i iznosila je 62,2 \$/barel.³⁷ Nizak nivo potražnje, s jedne strane, i odluka OPEK-a³⁸ da zadrži postojeći nivo proizvodnje nafte (uprkos povećanju proizvodnje nafte u zemljama koje nisu članice OPEK-a) doprinijeli su smanjenju cijena pomenutog energenta na svjetskom tržištu.³⁹ Uporedo sa smanjenjem cijena nafte smanjene su i cijene hrane (4,2% g/g).

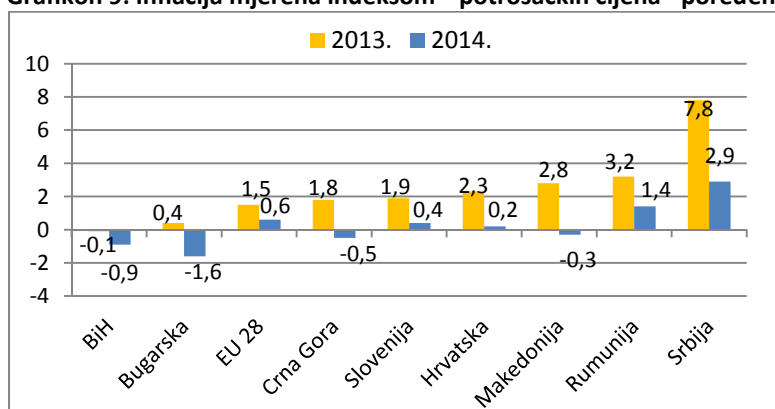
Tabela 4: Kretanje cijena nafte i hrane na svjetskom tržištu

	2014	K1 2014	K2 2014	K3 2014	K4 2014	2014
	Nivo	Stope rasta g/g				
Indeks hrane 2005=100	170,1	-2,5%	-1,2%	-5,7%	-7,6%	-4,2%
Sirova nafta - Dated Brent, light blend (\$/barel)	98,9	-4,4%	6,6%	-7,3%	-30,6%	-9,1%

Izvor: MMF baza podataka, DEP kalkulacije stopa rasta

Zbog nižih cijena nafte i hrane, uz skroman rast cijena ostalih proizvoda i usluga u CPI indeksu, inflacija u EU je bila izrazito niska, a u pojedinim zemljama je zabilježena deflacija (grafikon ispod).

Grafikon 9: Inflacija mjerena indeksom⁴⁰ potrošačkih cijena - poređenje

Izvor: Eurostat, agencije za statistiku posmatranih zemalja

Cijene u BiH

U BiH je u 2014. godini zabilježena deflacija od 0,9% g/g. Smanjenje opšteg nivoa cijena je značajno determinisano eksternim faktorima poput svjetskih cijena nafte i hrane. Najveća smanjenja cijena zabilježena su u odjeljcima hrane i bezalkoholnih pića, odjeće i obuće i prevoza (oko 52% CPI indeksa).⁴¹

³⁷ Izvor MMF baza podataka, Sirova nafta - Dated Brent, light blend.

³⁸ Organizacija zemalja izvoznica nafte.

³⁹ Izvor: World Economic Outlook, januar 2015. godine.

⁴⁰ Inflacija za EU 28, Bugarsku, Rumuniju, Sloveniju, Hrvatsku i Crnu Goru je mjerena harmonizovanim indeksom potrošačkih cijena (HICP). HICP je je osnova za komparativna mjerenja inflacije u Evropskoj uniji, Izvor: Eurostat.

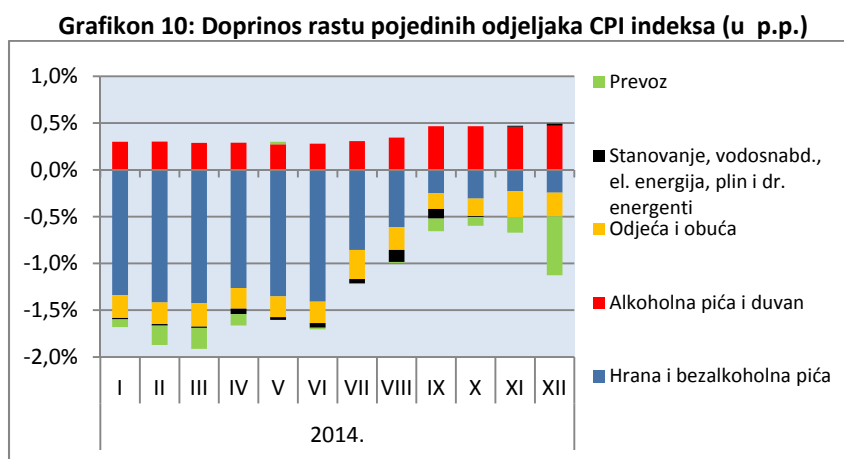
⁴¹ Prema ponderima iz 2014. godine. Izvor: BHAS.

Cijene u odjeljku *hrane i bezalkoholnih pića* u BiH u 2014. godini su se konstantno smanjivale (2,7% g/g) uporedo sa smanjivanjem svjetskih cijena hrane. Međutim, posmatrajući cijene po kvartalima (g/g) intenzitet smanjenja cijena hrane u BiH je bio veći u K1 u odnosu na K4 2014. godine.

Pod uticajem svjetskih cijena nafte u BiH su smanjene cijene goriva i maziva za lična vozila (2,1% g/g). Cijene u ovom pododjeljku su u svim kvartalima imale negativan rast (g/g), ali je najveće smanjenje cijena zabilježeno tokom K4, što je u skladu sa kretanjima cijenama nafte na svjetskom tržištu. U isto vrijeme cijene transportnih usluga i automobila imale su zanemarljiv rast, pa je u odjeljku *prevoza* zabilježena deflacija od 1% g/g.

U okviru odjeljka *stanovanja, vodosnabdijevanja, el. energije, plina i drugih energenata* zabilježena je deflacija od 0,3% g/g. Cijene električne energije se nisu značajno mijenjale (-0,3% g/g), izuzev sezonskih izmjena, a cijene gasa su niže za 5,3% g/g zbog smanjenja cijena ovog energenta u K4 2013. godine. Cijene vode u 2014. godine su bile veće za 3% g/g, ali zbog malog udjela u odjeljku nisu bitno uticale na ukupni indeks posmatranog odjeljka.

Jedini odjeljak koji je u odnosu na 2013. godinu zabilježio znatno brži rast cijena je *alkoholna pića i duvan* (6,9% g/g). U 2014. godini je nastavljeno povećanje akciza na cigarete i duvan.⁴² Cijene u pododjeljku duvana su uvećane za 9,2% g/g. Međutim, zbog malog udjela u CPI indeksu opšti nivo cijena u BiH je ostao smanjen.

Izvor: Agencija za statistiku BiH, DEP kalkulacije

Razvoj monetarnog sektora

U 2014. godini nastavljen je rast ukupne novčane mase (M2), te je na kraju iznosila 17,3 mlrd. KM. Rast depozita domaćih sektora (6,7%) g/g⁴³, a čija analiza slijedi u dijelu o kretanjima u bankarskom sektoru, te gotovine izvan banaka (10,7% g/g) doveli su do rasta ukupne novčane mase od 7,3% g/g. U narednoj tabeli dan je pregled monetarnih agregata.

⁴² Detaljnije o uvećanju akciza na cigarete u kvartalnim Ekonomskim trendovima iz 2014. godine.

⁴³ Depoziti središnje vlade u koju su uključeni i fondovi socijalne zaštite ne ulaze u sastav novčane mase.

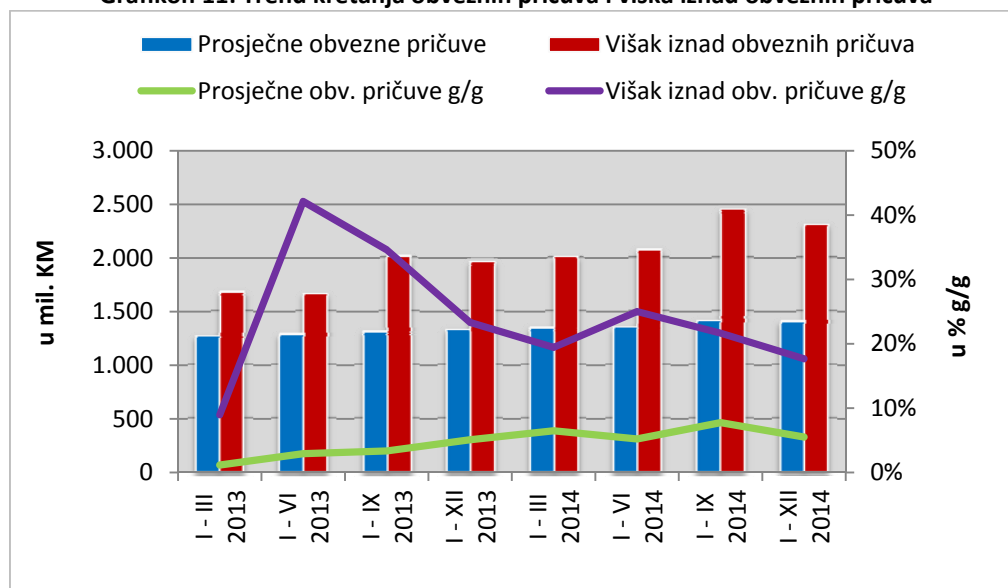
Tabela 5: Monetarni agregati (u mil. KM, na kraju razdoblja)

Razdoblje	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Transakcijski novac (M1)	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti u inozemnoj valuti	Kvazi novac (QM)	Ukupna novčana masa (M2)
	1	2	3=1+2	4	5	6	7=4+5+6	8=3+7
2012.	2.414	3.728	6.143	3.006	1.189	5.203	9.399	15.541
2013.	2.542	4.153	6.696	3.377	1.301	5.281	9.959	16.655
2014.	2.814	4.496	7.310	3.397	1.305	5.326	10.029	17.339
stopa rasta g/g								
2012.	2,0%	-2,4%	-0,7%	16,9%	-4,3%	4,0%	6,5%	3,4%
2013.	5,3%	11,4%	9,0%	12,5%	12,9%	3,2%	7,2%	7,9%
2014.	10,7%	8,3%	9,2%	12,3%	9,4%	1,5%	6,0%	7,3%

Izvor: CBBiH

Rast depozita domaćih sektora povećao je osnovicu za izračun obvezne pričuve na iznos od 16,4 mlrd. KM. Prosječan saldo računa obveznih pričuva kod CBBiH iznosio je 3,7 mlrd. KM, a od tog iznosa na obvezne pričuve odnosi se 1,4 mlrd. KM, a na višak iznad obveznih pričuva odnosi se 2,3 mlrd. KM. Prema navedenim iznosima izračunata prosječna stopa obvezne pričuve iznosila je 8,6%, dok je implicitna stopa iznosila 22,7%.

Grafikon 11: Trend kretanja obveznih pričuva i viška iznad obveznih pričuva

Izvor: CBBiH

Politika CBBiH po pitanju stopa obveznih pričuva nije se mijenjala u 2014. godini. Međutim, zbog prilika na financijskim tržištima u EU, odnosno uvođenje negativne kamatne stope od strane ECB-a, a što se odražava i na kamatu koja CBBiH ostvaruje na depozite investirane u EU, a posljedično i na stopu naknadu koju isplaćuje bh. bankama na pričuve, CBBiH u 2014. godini donijela je novu Odluku o obračunu naknada. Prema toj odluci stopa naknade na iznos pričuve može biti nula⁴⁴.

⁴⁴ Izvor: CBBiH. Stopa naknade se obračunava: na iznos obavezne pričuve – 70% od stope koja se utvrđuje na osnovu ponderiranog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila CBBiH na depozite investirane do mjesec dana ili minimum nula, te na iznos sredstava iznad obavezne pričuve – 90% od stope koja se utvrđuje na osnovu ponderiranog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila CBBiH na depozite investirane do mjesec dana ili minimum nula.

Rast pružava banaka kod CBBiH, skupa s gotovinom izvan monetarnih vlasti kao i depozita koji ulaze u njegov sastav rezultiralo je povećanjem pričuvnog novca od 9,4%. Krajem godine pričuvni novac iznosio je 7,0 mlrd. KM. Budući da su i pričuvni novac i ukupna novčana masa zabilježili rast u 2014. godini, s tim da je godišnji rast pričuvnog novca nešto brži od rasta ukupne novčane mase, novčana multiplikacija iznosila je 2,47 i nešto je sporija u odnosu na godinu ranije kada je iznosila 2,51.

Devizne pričuve

Iako je u 2014. godini ostvarena znatno niža stopa izvoza u odnosu na uvoz, primici iz inozemstva po osnovu novih zaduživanja sektora vlade i donacija, priljevi građana iz inozemstva, te rast izravnih ulaganja i ostalih ulaganja, dopinijeli su rastu deviznih pričuva od 10,7% g/g. Na kraju 2014. godine bruto devizne pričuve iznosile su 7,8 mlrd. KM i bile su dovoljne za financiranje 6 mjeseci uvoza roba i usluga⁴⁵.

Tabela 6: Struktura deviznih pričuva (u mil. KM na kraju razdoblja)

Razdoblje	Zlato	Držanje SDR	Inozemna valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Ukupno
2013.	164	3	92	2.218	0	4.592	7.068
2014.	183	5	72	2.182	0	5.384	7.826
Učešće u deviznim pričuvama							
2013.	2,3%	0,0%	1,3%	31,4%	0,0%	65,0%	100,0%
2014.	2,3%	0,1%	0,9%	27,9%	0,0%	68,8%	100,0%
Stopa rasta g/g							
2013.	3,2%	-39,4%	-31,2%	-5,0%	-	18,4%	8,6%
2014.	11,3%	90,8%	-21,6%	-1,6%	-	17,2%	10,7%

Izvor: CBBiH

Kao i u prethodnoj godini, devizne pričuve najvećim dijelom su investirane u vrijednosne papire nerezidenata, a zatim u strukturi slijede depoziti kod nerezidentnih banaka, zlato, inozemna valuta u trezoru banaka i specijalna prava vučenja.

Pokrivenost pričuvnog novca deviznim pričuvama iznosila je 111,8%, i veća je u odnosu na prošlu godinu zbog bržeg rasta deviznih pričuva od rast pričuvnog novca. Pokrivenost novčane mase deviznim pričuvama iznosila je 45,3%. Ovim su odredbe valutnog odbora ispoštovane u 2014. godini.

Bankarski sektor u 2014. godini

Kako je najveći broj banaka koje posluju u BiH u stranom vlasništvu, i to banaka koje glavna sjedišta imaju u Europskoj Uniji, ukratko su prezentirana kretanja i događaji u 2014. godini, a koja bi mogla imati utjecaj i na poslovanje banaka u BiH.

Europska Unija u 2014. godini ostvarila je ekonomski rast od 1,3%, što je nešto niže od projiciranog krajem 2013. godine (1,4%) i početkom 2014. godine (1,6%)⁴⁶. Očekivanja vezana za jače oživljavanje ekonomske aktivnosti nisu se ostvarila, što je odraz imalo na financijskim tržištima EU. Kako bi se s monetarne strane dao podsticaj ekonomskoj aktivnosti, Europska središnja banka (European Central Bank – ECB) u lipnju 2014. godine spustila je referentne kamatne stope, i to: kamatnu stopu na depozite banaka kod ECB-a ispod nule, tj. na -0,10%, a kamatne stope refinanciranja banaka s 0,25%

⁴⁵ Izvor: CBBiH, statistika monetarnog sektora i platne bilance.

⁴⁶ Izvor: European economic forecast – autumn 2013, str. 132; European economic forecast – spring 2014, str. 132; Eurostat za 2014. godinu.

na 0,15%. Potom je u rujnu ponovno korigirala pomenute kamatne stope na niže: kamatne stope na depozite na -0,20%, a kamatne stope refinanciranja na 0,05%, a u cilju oživaljavanja kreditiranja gospodarskih subjekata⁴⁷.

Smanjenje referentnih kamatnih stopa ECB-a dovelo je do nove Odluke CBBiH o obračunu stope naknade na sredstva koje komercijalne banke drže kod CBBiH. Kako je stopa naknade koja CBBiH plaća bankama u izravnoj vezi s povratom koje CBBiH ostvari na uložene depozite u EU, novom Odlukom omogućena je da stopa naknade bude nula.

Stres test koji je sproveden od strane ECB-a, Europskog nadzornog tijela za bankarstvo (European Banking Authority) i Europskog odbora za sistemske rizike (European Systemic Risk Board) u 2014. godini obuhvatio je 123 banke iz EU, odnosno približno 70% aktive bankarskog sektora EU. Od 123 banke, rezultati za 24 banke su pokazali da u slučaju negativnih ekonomskih kretanja kapital bi pao ispod zakonski propisanog. Međutim, rezultati za banke koje svoje banke kćerke imaju i u BiH, pokazali su da ne bi imale problema s adekvatnošću kapitala u hipotetski negativnim ekonomskim uvjetima, izuzev jedne banke koja svojom aktivom ne predstavlja sistemski bitnu banku u BiH. Međutim, ako se uzmu u obzir mjere restrukturiranja poduzete u toj banci tijekom 2014. godine u cilju poboljšanja profitabilnosti, tada ne postoje problemi s dostatnošću kapitala⁴⁸.

Zbog strožijih mjera kontrole i tendencije smanjenja rizika u bankarskom sektoru EU, unazad nekoliko godina banke matice iz EU smanjuju svoju izloženost u Istočnoj i Jugoistočnoj Europi. To se odražava na smanjenje inozemne pasive banaka kćerki, što je evidentno i u BiH.

Iako je slaba ekonomska aktivnost zabilježena i u BiH, što je odraz imalo na nisku kreditnu aktivnost banaka, bankarski sektor u 2014. godini ostvario je ukupan financijski rezultat od 177,6 mil⁴⁹. KM. Međutim, iako je ostvaren pozitivan financijski rezultat, za razliku od godinu ranije, ukupni prihodi ipak su zabilježili negativan rast (-0,7% g/g), ali ukupni rashodi zabilježili su znatno veći pad u odnosu na 2013. godinu (-13,8% g/g). Pad ukupnih rashoda prvenstveno je rezultat smanjenja troškova za opći kreditni rizik i potencijalni kreditne i dr. gubitke, te smanjenja operativnih rashoda i rashoda po kamata na depozite. Do smanjenja ukupnih prihoda prvenstveno je došlo zbog smanjenja prihoda po osnovu kamata na kredite i poslove lizinga⁵⁰ što je posljedica niske kreditne aktivnosti i smanjenje kamatnih stopa na kredite.

Bilančna suma na kraju 2014. godine iznosila je 24,5 mlrd. KM i zabilježila je godišnji rast od 4,4%⁵¹. Na strani aktive, potraživanja od domaćih sektora kao i pričuve imali su pozitivan trend kretanja (4,5% i 7,1% g/g, respektivno) dok je inozemna aktiva zabilježila manje smanjenje u odnosu na godinu ranije (-0,4% g/g). Na strani pasive, sve stavke, osim inozemne pasive i primljenih kredita, imaju pozitivne stope rasta. Kao što je već navedeno, trend smanjenja inozemne pasive postoji unazad nekoliko godina zbog nastojanja banaka iz inozemstva da smanje izloženost van matičnih zemalja. Pored ovoga, dvije banke su izvršile prodaju i prijenos dijela kreditnog portfolija, što je dovelo do smanjenja inozemne pasive komercijalnih banaka za 101 mil. KM⁵².

Koeficijent adekvatnosti kapitala za proteklu godinu iznosio je 16,3% što je iznad zakonski propisanog minimuma od 12%, ali je nešto niži u odnosu na 2013. godinu kada je iznosio 17,8%. Bankarski sektor

⁴⁷ Izvor: European Central Bank, Statistical Data Warehouse, <http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=100000131>.

⁴⁸ Izvor: Results of 2014 EU-wide stress test, Aggregate results, <http://www.eba.europa.eu/-/eba-publishes-2014-eu-wide-stress-test-results>.

⁴⁹ Ukupan financijski rezultat, ukupni prihodi i rashodi i ostali podaci iz izvješća o dobitku i gubitku su nekonsolidirani podaci. Izvor: entitetske agencije za bankarstvo.

⁵⁰ Lizing čini zanemariv dio poslovanja banaka, pa podatak više govori o prihodima od kamata po kreditima.

⁵¹ Podaci iz konsolidirane bilance stanja poslovnih banaka, kao i podaci o sektorskoj strukturi kredita i depozita su podaci CBBiH.

⁵² Izvor: CBBiH, http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/SimpleLogin_bs.aspx

u 2014. godini zadržao je stabilnost i sigurnost. Pokazatelji likvidnost, profitabilnost i kapitaliziranost bankarskog sektora na zadovoljavajućoj su razini.

Tabela 7: Pokazatelji adekvatnosti kapitala, profitabilnosti i likvidnosti

	Neto kapital prema ukupnim ponderiranim rizicima	Povrat na prosječnu aktivu	Povrat na prosječni dionički kapital	Likvidna sredstva prema ukupnim sredstvima	Likvidna sredstva prema kratkoročnim finansijskim obvezama
2011K4	17,07	0,67	5,78	27,19	46,67
2012K4	17,00	0,60	4,91	25,43	44,05
2013K4	17,84	-0,18	-1,42	26,38	46,23
2014K4	16,30	0,80	6,00	26,80	46,10

Izvor: Centralna banka BiH

Zbog pada kapitala ispod zakonski propisanog minimuma i nemogućnosti dokapitalizacije, jednoj banci je oduzeta dozvola za rad, tako je krajem 2014. godine u BiH poslovalo 26 banaka od kojih su većina u stranom vlasništvu. Ovaj događaj nije prouzročio probleme na razini bankarskog sektora BiH.

Prema podacima entitetskih agencija za bankarstvo, kvaliteta aktive je poboljšana karjem 2014. godini, pa je aktiva klasificirana kao A povećala svoje učešće u ukupnoj rizičnoj aktivu za 2,1 p.b. Poboljšanje kvalitete aktive je rezultat poboljšanja kvalitete kreditnog portfolija koji je dan u tabeli ispod. Pored poboljšanja kvalitete kreditnog portfolija i dospjela potraživanja bilježe usporeniju stopu rasta (4,0% g/g) u odnosu na 2013. godinu (12,5% g/g).

Tabela 8: Kvaliteta kreditnog portfolija fizičkih i pravnih osoba

Godina	A	B	C	D	E	Nekvalitetni krediti (C-E)
2011.	76,6%	11,6%	3,3%	3,4%	5,1%	11,8%
2012.	76,7%	10,0%	3,5%	4,1%	5,6%	13,2%
2013.	76,2%	8,7%	4,1%	4,5%	6,5%	15,1%
2014.	78,3%	7,6%	3,1%	4,2%	6,7%	14,0%

Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

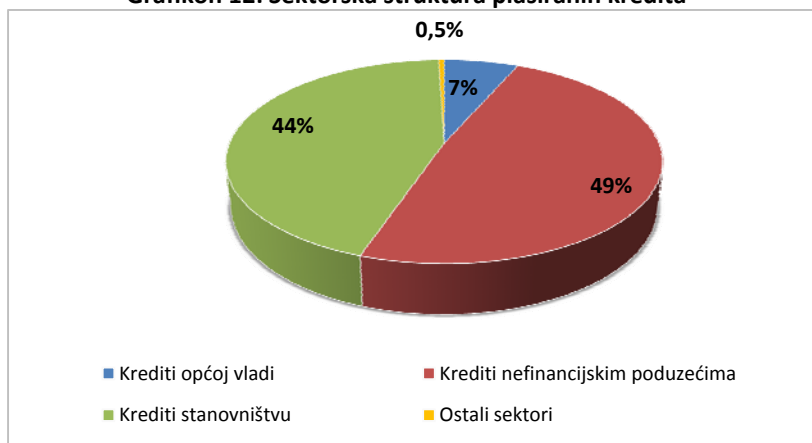
Kao što je već navedeno, 2014. godinu karakterizira niska kreditna aktivnost. Ukupni krediti na kraju godine iznosili su 16,9 mlrd. KM i činili su 69,0% aktive komercijalnih banka. Zabilježili su rast u odnosu na 2013. godinu za 2,9%. Analizirajući po mjesecima, kreditni rast je ipak bio nešto viši za prvih deset mjeseci (prosječno 3,8% g/g), međutim, u studenom 2014. godine, zbog prodaje dijela kreditnog portfolija dvije banke, smanjeni su krediti nefinancijskim privatnim poduzećima, a što je imalo odraz na stopu rasta ukupnih kredita u vidu usporavanja⁵³. Krediti nefinancijskim privatnim poduzećima imaju znatno učešće u ukupnim kreditima (43,7%). Skupa s nefinancijskim javnim poduzećima čine 48,8% ukupnih kredita. Ukupni krediti nefinancijskim poduzećima za promatranu godinu iznosili su 8,2 mlrd. KM i zabilježili su smanjenje u odnosu na godinu ranije (-1,4% g/g). S druge strane, krediti sektoru stanovništva i sektoru opće vlade imali su pozitivan trend kretanja kroz cijelu godinu. Krediti stanovništvu na kraju godine iznosili su 7,5 mlrd. KM i veći su za 5,7% g/g.

⁵³ Iako DEP ne raspolaže potrebnim informacijama, do poboljšanja kvalitete kreditnog portfolija, pa tako i aktive, dijelom se možda može objasniti prodajom potraživanja banaka prema privatnim poduzećima. Kvalitet kreditnog portfolija poboljšao je upravo u zadnjem kvartalu 2014. godine. Pored toga, promatrajući kvalitetu kreditnog portfolija fizičkih i pravnih osoba, kreditni portfolio pravnih osoba ima lošiji kvalitet u odnosu na kreditni portfolio fizičkih osoba.

U strukturi kredita stanovništvu dominiraju potrošački nenamjenski krediti (74,0%), zatim slijede stambeni krediti (19,7%) te ostali nestambeni krediti (6,3%)⁵⁴. Dok ukupni nestambeni krediti, zbog potrošačkih nenamjenskih kredita, bilježe pozitivne stope rasta g/g (5,4% g/g), stambeni krediti unazad nekoliko godina imaju negativan trend kretanja. U 2014. godini stambeni krediti smanjeni su za 4,6% g/g.

Kreditni općoj vladi na kraju promatrane godine iznosili su 1,1 mlrd. KM. Zabilježena stopa promjene iznosila je 22,0% g/g i veća je za 12,8 p.b. u odnosu na 2013. godine, a mogući razlog bržeg rasta kredita ovom sektoru jesu potrebe sanacije šteta nastalih tijekom poplava u svibnju i kolovožu 2014. godine. Također, sektor opće vlade kako bi izmirio svoje obveze, zadužio se dodatno kod banaka i emisijama vrijednosnih papira. Potraživanja banaka po osnovu vrijednosnih papira koje su izdali entitetske vlade i općine povećao se za 50% g/g, odnosno za 238,2 mil KM. Potraživanja banaka od opće vlade po osnovu plasiranih kredita i kupljenih vrijednosnih papira u 2014. godini dosegao je iznos od 1,8 mlrd. KM.

Grafikon 12: Sektorska struktura plasiranih kredita⁵⁵

Izvor: CBBiH

Depoziti domaćih sektora na kraju 2014. godine iznosili su 15,4 mlrd. KM i činili su 62,8% pasive komercijalnih banaka u BiH. U odnosu na 2013. godinu povećani su za 7,9%, odnosno 1,1 mlrd. KM. Od tog iznosa 678,1 mil. KM odnosi se na povećanje depozita sektora stanovništva, 307,5 mil. KM odnosi se na povećanje depozita opće vlade, 80,6 mil. KM na povećanje depozite nefinancijskih poduzeća, te 53,7 mil. na depozite ostalih sektora. Promatrajući po mjesecima, rast ukupnih depozita ubrzan je u drugoj polovini godine. Ukupni depoziti na kraju drugog polugodišta veći su za 853,7 mil. KM u odnosu na kraj prvog polugodišta. Razlog naglog povećanja jesu povećanje javnog vanjskog duga u drugoj polovini godine, razne donacije iz inozemstva za saniranje šteta nastalih poplavama, te novčane pošiljke bh. dijaspori građanima BiH, te dr. priljevi iz inozemstva.

Depoziti sektora stanovništva i dalje imaju najveće učešće u ukupnim depozitima, te su dali i najveći doprinos rastu. Na kraju 2014. godine iznosili su 9,0 mlrd. KM i veći su u odnosu na prethodnu godinu za 8,1%. Sektor stanovništva već unazad nekoliko godina je skloniji štednji, nego potrošnji, što zajedno s novčanim sredstvima koje je dio stanovništva dobio iz inozemstva u drugoj polovini

⁵⁴ U ostalim nestambenim kreditima su krediti po kartičnom poslovanju (3,8%), krediti za poduzetništvo (2,3%) i za kupovinu automobila (0,2%). Podaci za struktura kredita stanovništvu predstavljaju uzorak od deset banaka.

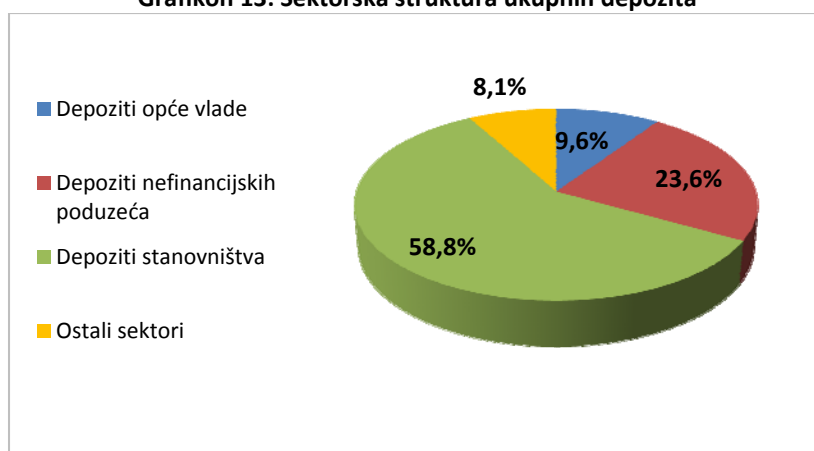
⁵⁵ Za potrebe izrade BIH ET 2014, nefinancijska posužea obuhvataju sektor ostalih finansijskih nebankarskih institucija, neprofitnih organizacija i ostali. Kategorija „ostali sektori“ napravljena je zbog malih učešća pomenutih sektora u ukupnim kreditima/depozitima.

godine kao pomoć, zadržalo je ovaj sektor u poziciji neto kreditora. Depoziti stanovništva veći su od kredita plasiranih ovom sektoru za 1,6 mlrd. KM.⁵⁶

Depoziti nefinancijskih poduzeća bilježe dosta skromniju stopu rasta (2,4% g/g) u odnosu na depozite stanovništva. U 2014. godini iznosili su 3,6 mlrd. KM. Razlog niže stope rasta jeste negativan rast depozita nefinancijskih javnih poduzeća (-14,8% g/g). S druge strane, depoziti nefinancijskih privatnih poduzeća imali su pozitivan godišnji rast tijekom cijele godine. U odnosu na 2013. godinu veći su za 13,0%.

Depoziti opće vlade na kraju godine iznosili su 1,5 mlrd. KM. Iako je u drugoj polovini godini, kao što je već navedeno, ubrzan rast depozita ovog sektora, pozitivne godišnje stope rasta zabilježene su već u prvom polugodištu, što je prvi put od 2007. godine, a moguć razlog jeste veći priljevi prihoda, a smanjeni rashodi⁵⁷. Depoziti ostalih sektora u promatranom razdoblju iznosili su 1,2 mlrd. KM.

Grafikon 13: Sektorska struktura ukupnih depozita

Izvor: CBBiH

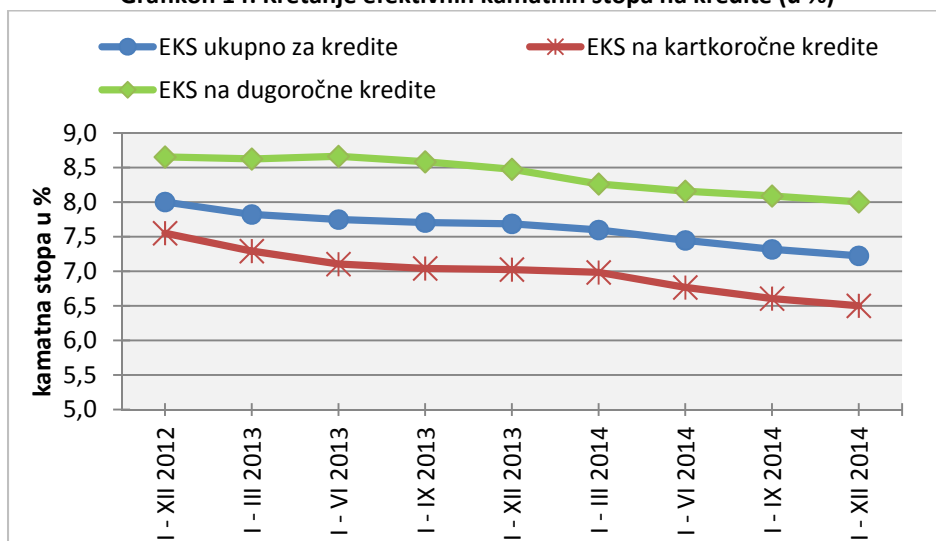
Kao što je već spomenuto, i pasivne i aktivne kamatne stope zabilježile su manja smanjenja u odnosu na godinu ranije⁵⁸. Ukupna prosječna ponderirana efektivna kamatna stopa na kredite za 2014. godinu iznosila je 7,22% i manja je u odnosu na prošlu godinu za 0,5 p.b. Isti trend imale su i EKS na kratkoročne i dugoročne kredite što je prikazano u grafikonu ispod.

⁵⁶ Ako se promatra ročna struktura depozita i kredita, 50,7% depozita stanovništva odnosi se na dugoročne depozite, a 86,9% kredita plasiranih ovom sektoru su dugoročni krediti. Ovo ukazuje da je i dalje prisutna ročna neusklađenost sredstava i izvora sredstava za ovaj sektor.

⁵⁷ Ovo su pretpostavke, budući da DEP u vrijeme izrade BIH ET za 2014. godinu nije rapolagao podacima o izvršenju proračuna za 2014. godinu.

⁵⁸ Ponderirana prosječna efektivna kamatna stopa na ukupne kredite/depozite za cijelu BiH (kao i kratkoročna i dugoročna EKS za BiH) dobivena je ponderiranim prosjekom ukupne efektivne kamatne stope na kredite/depozite za RS i ukupne efektivne kamatne stope na kredite/depozite u FBiH. Kao ponderi su korištena učešća ukupnih novoodobrenih kredita/novoprimljenih depozitima u FBiH i RS u ukupnim novoodobrenim kreditima/novoprimljenim depozitima u BiH. U novoodobrenim kreditima u određenom razdoblju uključeni su i prolongirani i restrukturirani krediti, kao i prekoračenja po računima. Podaci o iznosu kredita/depozita i kamatnih stopa po entitetima dobiveni su od entitetskih agencija za bankarstvo. Podaci o kamatnim stopama koje objavljuje CBBiH nalaze se u Dodatku.

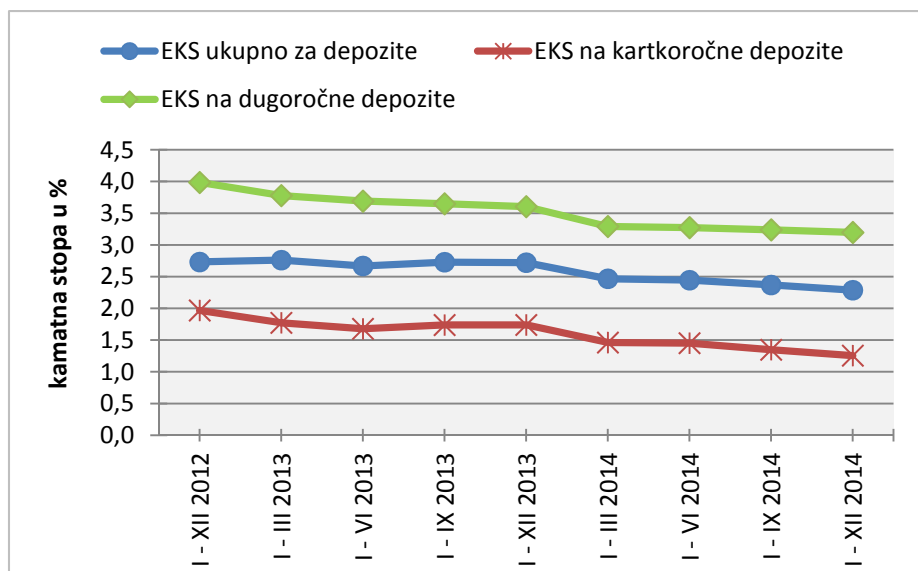
Grafikon 14: Kretanje efektivnih kamatnih stopa na kredite (u %)

Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

Ukupna prosječna ponderirana efektivna kamatna stopa na depozite za promatrano razdoblje iznosila je 2,29% i zabilježila je smanjenje od 0,4 p.b. Isti trend imale su i EKS na kratkoročne i dugoročne depozite što je prikazano u grafikonu ispod.

Grafikon 15: Kretanje efektivnih kamatnih stopa na depozite (u%)

Izvor. entitetske agencije za bankarstvo

Tržište kapitala

- Glavni berzanski indeksi u SAD i Japanu ostvaruju rast od 7 do 10% dok indeksi u Evropi ostvaruju minimalan pad odnosno rast od -3% do 2,2% u protekloj godini. Bosanski BATX index pao 4,4% dok je srbijanski SRX rastao 15,2 u toku prošle godine.
- Berze u zemljama okruženja na kraju 2014. godine bilježe različite rezultate kapitalizacije u odnosu na kraj 2013. godine. Zagrebačka burza ostvaruje rast od 7,9%, dok Beogradska berza ostvaruje minimalan pad od 2,3%.
- Ukupni promet na BiH berzama u 2014. godine je iznosio 1.205,5 mil. KM, što predstavlja rast prometa od 94,1% u odnosu na promet u 2013. godini.

U međunarodnom okruženju

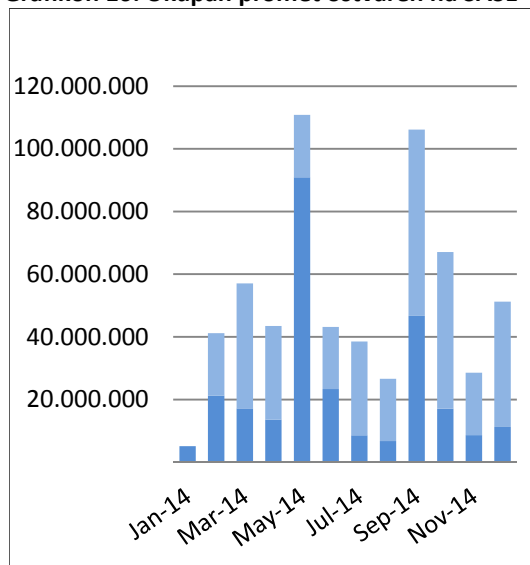
Glavni berzanski indeksi u SAD i Japanu ostvaruju rast od 7 do 10% dok indeksi u Evropi ostvaruju minimalan pad odnosno rast od -3% do 2,2% u protekloj godini.

Vrijednost indeksa listiranih na Bečkoj berzi bosanskog indeksa BATX⁵⁹ pala za 4,4% u odnosu na kraj prošle godine dok je u isto vrijeme hrvatski CROX je ostvario minimalan pad za 1,3% a srbijanski SRX ostvario nešto značajniji rast za 15,2%. Zagrebačka burza ostvaruje rast kapitalizacije od 7,9%, dok Beogradska berza ostvaruje minimalan pad od 2,3%. Rast prometa i vrijednosti indeksa u Srbiji u protekloj 2014. godini pokazuje pojačanu berzansku i ekonomsku aktivnost dok promet na Hrvatskoj uglavnom stagnira slično kao i u zemljama EU.

Ukupni promet i kapitalizacija

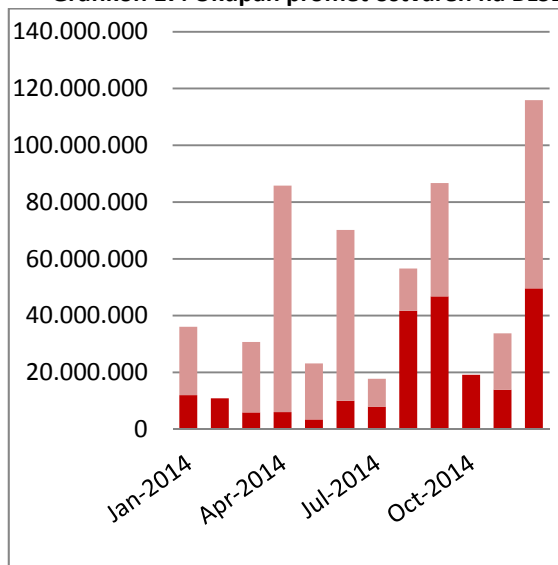
Ukupni promet na BiH berzama u 2014. godini je iznosio 1.205,5 mil. KM, što predstavlja rast prometa od 94,1% u odnosu na promet u 2013. godini.

Grafikon 16: Ukupan promet ostvaren na SASE

Izvor: SASE

Grafikon 17: Ukupan promet ostvaren na BLSE

Izvor: BLSE

Ukupan promet na SASE u 2014. godini je iznosio 618,9 mil. KM što čini 51,3% od ukupnog prometa u BiH uz rast od 2,5 puta u odnosu na isti period u prošloj godini. Od ovoga iznosa 61,2% se odnosi

⁵⁹ Učešće u indeksu BATX: „BH Telecom“ d.d. Sarajevo 24,56%, „Bosnalijek“ d.d. Sarajevo 13,17%, „Fabrika Duhana Sarajevo“ d.d. Sarajevo 11,49%, „JP Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo 17,08%, „Nova Banka A.D.“ Banja Luka 9,31%, „Telekom Srpske“ 24,39%.

na promet javnom ponudom obveznica i trezorskih zapisa. Najveći promet je ostvaren dionicama firme Klas dd Sarajevo sa 14,3 mil. KM i RFK Valjići Konjic 14 mil. KM i to putem aukcije.

Na BLSE ukupan promet je bio 586,6 mil. KM što čini 48,7% ukupnog prometa u BiH uz rast od 56,1% u odnosu na promet u 2013. godini. Od ovoga iznosa 61,2% se odnosi na promet javnom ponudom obveznica i trezorskih zapisa. Najviše se trgovalo dionicama Bobar banke 28,3 mill. KM i RS Izmirenje ratne štete Br.9 u iznosu od 12,4 mil. KM.

Kapitalizacija u 2014. godini na SASE je minimalno rasla za 1,1 % dok je na BLSE rasla za 7,5% tako da je ukupna kapitalizacija na BiH berzama ostvarila minimalan rast od 4,1%. Interesantno je da kapitalizacija berze u Beogradu ostvaruje minimalan pad od 2,3% dok zagrebačka berza ostvaruje rast od 7,9%.⁶⁰

Indeksi

Na SASE indeks investicijskih fondova BIFX je 2014. godine zabilježio pad vrijednosti od 7%, dok je vrijednost indeksa SASX-10⁶¹ je pala za 4% u odnosu na vrijednost u odnosu na kraj 2013. godine. Vrijednost indeksa primarnog slobodnog tržišta SASX-30 je ipak zabilježila rast vrijednosti od 3,4%.

Na BLSE indeks investicijskih fondova FIRS je ostvario pad od 7,6% u odnosu na kraj 2013. godine, dok je vrijednost BIRS pala za 3%, a ERS-10 pala za 8,1%.

⁶⁰ Vrijednosti kapitalizacije izražene u EUR prema vladajućem kursu na taj dan.

⁶¹ U sastav SASX-10 ulaze: „BH Telecom“ d.d. Sarajevo, „JP Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo, „Bosnalijek“ d.d. Sarajevo, „Fabrika duhana Sarajevo“ d.d. Sarajevo, „JP Elektroprivreda HZHB“ Mostar, „Energoinvest“ d.d. Sarajevo, „HT Mostar d.d.“, „IK Banka d.d. Zenica“, „Sarajevo Osiguranje“ d.d. Sarajevo, „Solana“ d.d. Tuzla.

IV VANJSKI SEKTOR

Platni bilans Bosne i Hercegovine

Deficit tekućeg računa u okviru platnog bilansa Bosne i Hercegovine za 2014. godinu iznosio je 2,066 milijardi KM što predstavlja povećanje za 36,8% u odnosu na 2013. godinu.

Navedeni porast deficita tekućeg računa u okviru platnog bilansa Bosne i Hercegovine predstavlja nastavak dugogodišnjeg trenda te je i dalje najvećim dijelom uzrokovan povećanjem deficita vanjske trgovine, koji je u proteklom periodu uvećan za 14% (g/g).

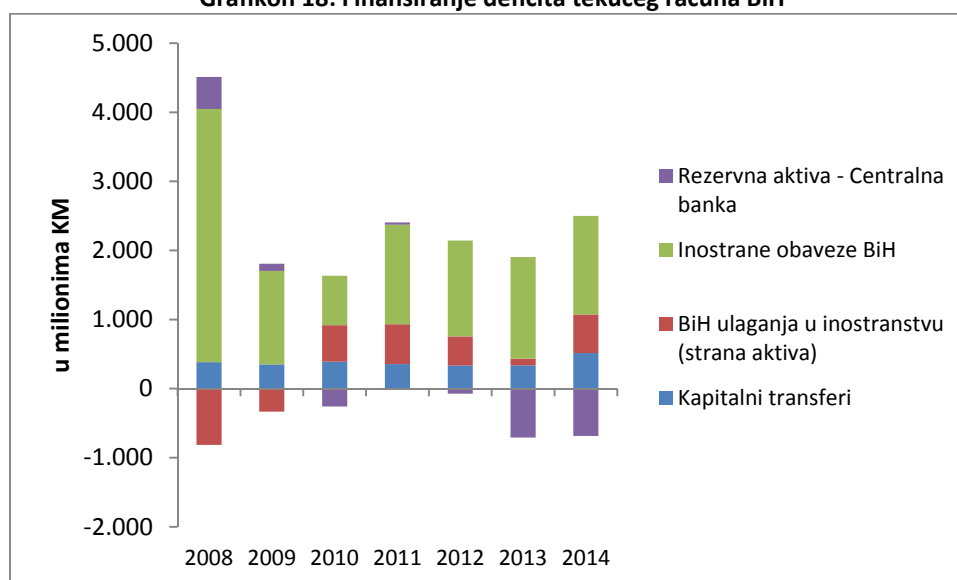
Ovaj porast je bio uzrokovan povećanjem uvoza roba za 7,1% kao i porastom izvoza roba za 3% u posmatranom periodu⁶².

Porast tekućih neto priliva iz inostranstva (primarnog i sekundarnog) dohotka od 5% (g/g) je rezultat porasta priliva od 7% (g/g) uz istovremeni rast neto odliva u inostranstvo za 15% (g/g). Kod tekućih priliva novca evidentan je porast priliva novca kod domaćinstava za 6% (sa 4,311 milijardi KM u 2013. na 4,584 milijardi KM u 2014.) te primjetan rast kompenzacijama zaposlenih bh. sezonskih radnika u inostranstvu za 10% (sa 694 mil. KM u 2013. na 765 mil. KM u 2014. Kod personalnih transfera iz inostranstva je također vidljiv rast za 6% (g/g) koji je vjerovatno uzrokovan slanjem dodatne individualne finansijske pomoći stanovništvu koje je bilo ugroženo prirodnim nepogodama u drugom kvartalu ove godine.

Kod tekućih odliva novca u inostranstvo evidentan je porast odliva u finansijskom sektoru koji su skoro 5 puta veći (g/g) a uzrokovani su u najvećoj mjeri odlivima dohodaka na vlasnički kapital (u 2013. zabilježeno smanjenje za 61 milion a u 2014. zabilježen je porast za 171 milion) .

Kod finansiranja deficita tekućeg računa došlo je do smanjenja za 557 miliona KM finansijskih neto ulaganja aktive u inostranstvu, kao i stvaranja novih obaveza prema nerezidentima u iznosu od 1,428 milijardi KM. Priliv stranog kapitala u 2014.god. , u smislu finansiranja deficita tekućeg računa, je bio dvostruko viši u odnosu na isti period prošle godine.

Grafikon 18: Finansiranje deficita tekućeg računa BiH

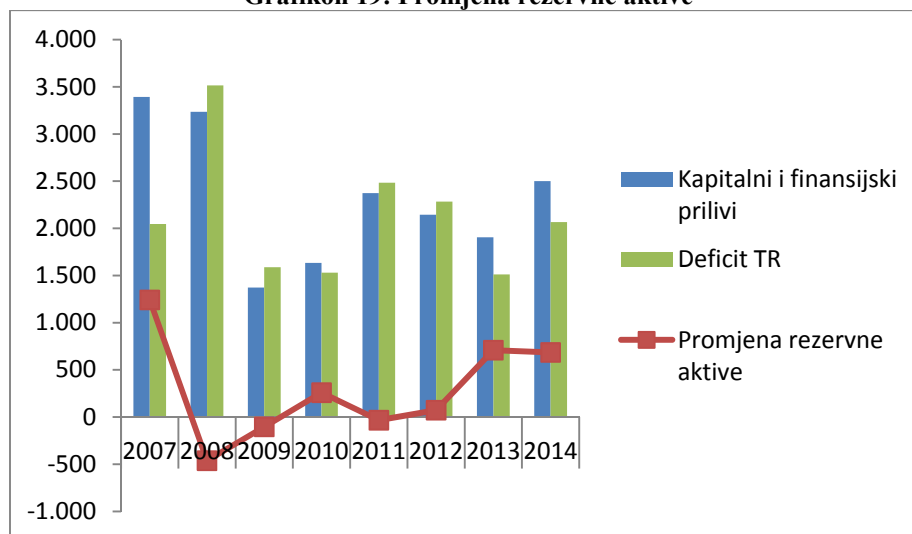

Izvor: Centralna banka BiH

⁶² Izvor podataka: Centralna banka BiH

Kapitalni i finansijski prilivi su bili veći za 31,3% (g/g) i iznosili su 2,501 milijardu KM u 2014, te su bili dovoljni kako bi pokrili spomenuti deficit tekućeg računa od 2,066 milijardi KM, tako da je rezervna aktiva CBBiH zadržala isti trend kao i prošle godine.

Grafikon 19: Promjena rezervne aktive

Važno je spomenuti i doznačene tri tranše (u januaru i julu 2014.) iz stand by aranžmana sa MMF-om u ukupnom iznosu od 465,5 miliona KM koje su dale veliki doprinos stabilizaciji finansiranja platnog bilansa Bosne i Hercegovine.

Pregled vanjske trgovine u Bosni i Hercegovini

- *Tokom 2014.godine došlo je do povećanja ukupne vanjskotrgovinske razmjene i deficita usljed dvostruko više stope rasta uvoza u odnosu na izvoz.*
- *Skromana izvozna tražnja, vremenske nepogode, pad proizvodnje električne energije, te nizak nivo izvoznih cijena rezultirali blagim rastom izvoza.*
- *Nagli rast uvoza usljed jačanja domaće tražnje te sanacije šteta od poplava u drugom polugodištu rezultirao je padom pokrivenosti uvoza izvozom u odnosu na prethodnu godinu.*

Vremenske nepogode i poplave koje su tokom maja 2014. godine zahvatile BiH sa jedne strane, te skroman ekonomski rast glavnih trgovinskih partnera (slaba izvozna tražnja) i nizak nivo svjetskih cijena roba sa druge strane u velikoj mjeri odredili su nivo i kretanje bh. vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom. Unatoč ovim izazovima, BiH je tokom 2014. godine ostvarila povećanje ukupne robne razmjene u odnosu na prethodnu godinu. Ovo povećanje robne razmjene tokom 2014. godine posljedica je istovremenog rasta izvoza i uvoza roba, s tim da je stopa rasta uvoza usljed rasta domaće tražnje bila skoro dvostruko viša u odnosu na izvoz. U konačnici ovo je dovelo do smanjenja pokrivenosti uvoza izvozom i povećanja deficita, a vanjskotrgovinska robna razmjena imala je negativan doprinos u ekonomskom rastu BiH tokom 2014. godine.

Prema preliminarnim podacima BHAS-a za 2014. godinu ukupna vanjskotrgovinska razmjena u BiH iznosila 24,9 milijardi KM i povećana je za 5,7% u odnosu na prethodnu godinu. Ovo povećanje robne razmjene tokom 2014. godine ostvareno je prvenstveno zbog rasta uvoza od 6,8 %, dok je godišnja stopa rasta izvoza bila skoro duplo niža i iznosila je 3,6% u odnosu na prethodnu godinu. Hronološki posmatrano, tokom drugog kvartala usljed obilnih poplava došlo je do naglog pada izvoza roba iz BiH od 6% u odnosu na isti kvartal prethodne godine, tako da nastali gubici nisu iskompensirani do kraja godine unatoč nešto snažnijoj izvoznoj tražnji i višim stopama rasta izvoza u drugom polugodištu. S

druge strane, štete nastale u poplavama i proces sanacije rezultirali su povećanjem bh. uvoza u drugoj polovini godine što je u konačnici rezultiralo povećanjem vanjskotrgovinskog deficita od 10,7% u odnosu na prethodnu godinu. Tako je na kraju 2014. godine u Bosni i Hercegovini pokrivenost uvoza izvozom iznosila 53,6%, što predstavlja smanjenje od 1,6 p.p u odnosu na prethodnu godinu.⁶³

Tabela 9: Tabelarni pregled bh. robne razmjene sa svijetom u 2014. godini

U milijardama KM	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Izvoz roba	5,5	7,1	8,2	7,9	8,4	8,7
Promjena izvoza	-17,6%	28,3%	15,9%	-4,4%	6,6%	3,6%
Uvoz roba	12,3	13,6	15,5	15,3	15,2	16,2
Promjena uvoza	-24,2%	10,3%	14,0%	-1,8%	-0,5%	6,8%
Trgovinski bilans (Izvoz – Uvoz)	-6,8	-6,5	-7,3	-7,4	-6,8	-7,5
Promjena trgovinskog bilansa	-28,8%	-4,4%	12,0%	1,3%	-8,2%	10,7%
Ukupna trgovina (Izvoz + Uvoz)	17,9	20,7	23,8	23,1	23,6	24,9
Promjena ukupne trgovine	-22,3%	15,8%	14,7%	-2,7%	1,9%	5,7%
Pokrivenost uvoza izvozom	44,8%	52,1%	53,0%	51,5%	55,2%	53,6%

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Struktura i kretanje bh. izvoza u 2014. godini.

Tokom 2014. bh. izvoz bio je izložen velikim domaćim (majske poplave) i vanjskim (nepovoljno međunarodno okruženje) izazovima. S jedne strane, slaba izvozna tražnja koja se ogleda kroz skroman ekonomski rast glavnih trgovinskih partnera i pad svjetskih cijena, te poplave i pad proizvodnje električne energije sa druge strane onemogućili su značajniji rast bh. izvoza. Unatoč ovim otežanim okolnostima, BiH je u 2014. godini ostvarila ukupni izvoz od 8,7 milijardi KM što predstavlja povećanje od 3,6% u odnosu na prethodnu godinu. Pri tome je redovan robni izvoz iznosio 5,8 milijardi KM i povećan za 10,8%, dok je vrijednost ukupnog izvoza nakon unutrašnje dorade iznosio 2,9 milijardi KM i smanjen je za 8,5%.⁶⁴ Bosna i Hercegovina ima prilično monolitnu strukturu izvoza u kojoj dominiraju proizvodi nižeg stepena obrade i samim tim niže dodane vrijednosti⁶⁵, što je praćeno visokom koncentracijom na mali broj tradicionalnih tržišta koja se nisu značajnije mijenjala ni tokom 2014. godine. Tako je u 2014. godini bh. izvoz u okviru ukupne vanjskotrgovinske razmjene učestvovao sa 37% i neznatno je smanjen u odnosu na prethodu godinu, dok je prema procjeni DEP-a udio izvoza u BDP-u iznosio 32,7%.

⁶³ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje „ Statistika robne razmjene BiH s inostranstvom,, januar-decembar 2014. godine.“ 20.01.2015.

⁶⁴ Napomena: Za izradu ekonomskih trendova BiH korišteni su podaci BHAS-a. Potrebno je također istaći da je usljed promjene metodologije došlo do značajnih odstupanja između podataka BHAS o vanjskoj trgovini i podataka CBBiH o vanjskoj trgovini u platnom bilansu BiH. Tako je prema podacima CBBiH BiH ostvarila povećanje ukupnog izvoza od 3%, pri čemu je redovni izvoz roba u BiH povećan za 3%, izvoz neto usluga povećan za 2,8 %, od čega su usluge dorade povećane za 4% a izvoz ostalih usluga (transport, građevinarstvo itd..) povećan za 2,1%.

⁶⁵ Struktura bh.izvoza u 2014. godini : **intermedijarni proizvodi 38,5 %** (bazni metali, drvo i proizvodi od drveta osim namještaja i hemijski proizvodi), **netrajni proizvodi za široku potrošnju 21,2%** (proizvodi od kože, prehrambeni proizvodi i odjeća), **kapitalni proizvodi čine 14 %**(mašine i aparati , automobilske komponente, metalni proizvodi 3,6%), **trajni proizvodi za široku potrošnju 10,5%**(namještaj), **energija 10%** (el. energija,nafta i koks).

Ako se struktura bh. izvoza u 2014. godini posmatra po proizvodima evidentno je da su bazni metali (1,1 milijarda KM), namještaj (855 miliona KM), obuće (690 miliona KM), metalni proizvodi (658 miliona KM), mašine i aparati (546 miliona KM) te automobilske komponente (350 miliona KM) imali najviši nivo učešća. Međutim, ako se posmatraju stope rasta i doprinos rastu izvoza u 2014. godini najveći doprinos rastu od 1,3 p.p zabilježen je u kategoriji obuće gdje je došlo do povećanja izvoza od preko 20% u odnosu na prethodnu godinu. Ovo na neki način oslikava i stanje bh. izvozne baze jer poslovi dorade obuće i tekstila - lohn poslovi koje bh. firme rade za inostrane partnere imaju sve veći značaj u strukturi bh. prerađivačke industrije i izvoza. Naime, iako ne postoje zvanični podaci o udjelu usluga dorade u okviru prerađivačke industrije na osnovu podataka vanjske trgovine može se konstatovati da ovaj vid usluga ima znajčajan udio jer 1/3 bh. izvoza čine usluge nakon unutrašnje dorade.

Proizvodnja automobilskih komponenti (rezerni dijelovi i auto presvlake) zauzimaju važnu poziciju u okviru bh. izvoza i tokom 2014. godine zabilježili su dvocifrene stope rasta što je značajno doprinjelo povećanju ukupnog izvoza na kraju godine. Ovo povećanje izvoza bh. automobilske industrije ostvareno je zahvaljujući oporavku evropske autoindustrije koja je ostvarila godišnji rast proizvodnje od 5%.⁶⁶ Pored ovih proizvoda značajna povećanja izvoza zabilježena su u kategorijama mašina i aparata i gotovih metalnih proizvoda gdje su zabilježene godišnje stope rasta od od 10,5% odnosno 6,5%.

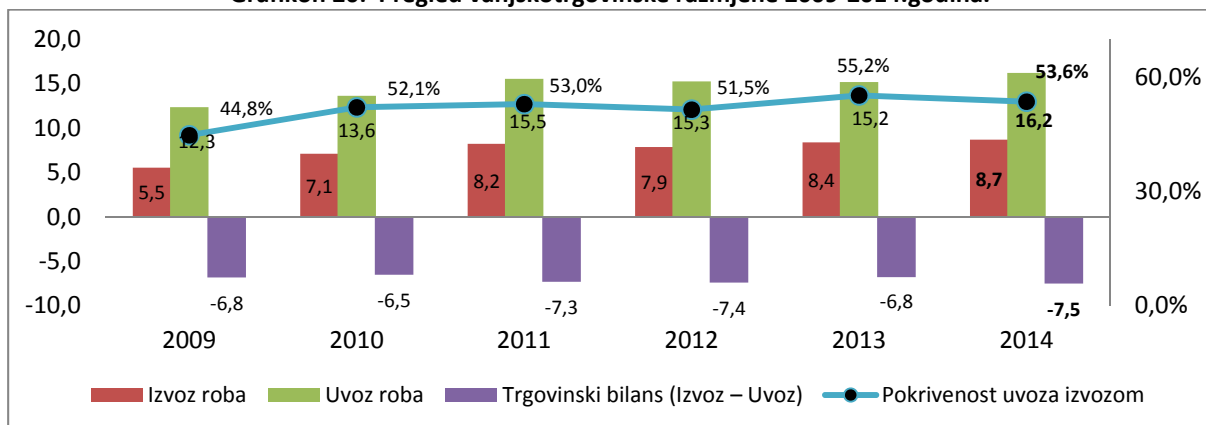
Namještaj već dugi niz godina predstavlja veoma bitnu stavku u okviru bh. Izvoza, a ohrabrujuće rezultate ostvario i ove godine, te je tokom 2014. godine u okviru ove stavke ostvareno povećanje izvoza od 5% u odnosu na prethodnu godinu. Ako se s druge strane posmatraju kategorije koje su 2014. godini ostvarile negativan doprinos rastu izvoza, s obzirom na učešće i njihov značaj za kretanje bh. izvoza to su svakako električna energija i bazni metali. U 2014. godini najveći negativan doprinos ostvaren doprinos rastu bh. izvoza ostvaren je u kategoriji električne energije gdje je usljed nepovoljne hidrološke situacije i smanjenja proizvodnje došlo i do pada izvoza od preko 30%, a negativan doprinos rastu izvoza iznosio je skoro 2 p.p. Oslabljena tražnja i pad svjetskog indeksa cijena metala za oko 10%⁶⁷ negativno se odrazila poslovanje bh. kompanija u ovom sektoru što se reflektovalo kroz pad proizvodnje i izvoza u 2014. godini. Ovo se ponajviše odnosi na proizvodnju i izvoz u okviru aluminijske industrije gdje je zabilježen pad proizvodnje i izvoza od oko 7%.

S druge strane, unatoč nepovoljnoj situaciji na tržištu metala u EU, Bosna i Hercegovina je ostvarila povećanje izvoza željeza i čelika od 10% u odnosu na prethodnu godinu. Posmatrano po zemljama najznačajniji dio bh. izvoza 72% plasiran je na tržište zemalja EU i u 2014 godini povećan je za 1,6% u odnosu na prethodnu godinu. U okviru EU najznačajnija izvozna tržišta su Njemačka (1,3 milijarde KM), Italija (1,2 milijarde KM), Hrvatska (955 miliona KM), Austrija (755 miliona KM) i Slovenija (697 miliona KM). Najznačajnija povećanja izvoza ostvarena su u Italiju 19,4%, Austrija 10% i Sloveniju 1,6%, dok je izvoz Njemačku stagnirao 0,5% a izvoz u Hrvatsku je značajno smanjen za oko 20% usljed promjene vanjskotrgovinskog režima. Zemlje CEFTA-e čine 16% bh. izvoza a tokom 2014. godine izvoz na ova tržišta povećan je za 1,7% u odnosu na prethodnu godinu. Najznačajniji udio odnosi se na Srbiju u vrijednosti (800 miliona KM) i u 2014. godini povećan je za 4,5%, dok je izvoz na tržište Crne Gore iznosio (293 miliona KM) i povećan je za 8,5% u odnosu na prethodnu godinu.

⁶⁶ ACEA, European Automobile Manufacturers Association, „Economic and Steel Market Outlook“, March 2015

⁶⁷ IMF, International Commodity Prices, Decembar 2014.

Grafikon 20: Pregled vanjskotrgovinske razmjene 2009-2014.godina.

Struktura i kretanje bh. uvoza u 2014. godini

U 2014. godini u Bosna i Hercegovini registriran je ukupni uvoz od 16,2 milijarde KM, što predstavlja povećanje od 6,8% u odnosu na prethodu godinu. U okviru ukupnog uvoza redovni uvoz roba povećan je za 9,2%, dok je uvoz na unutrašnju doradu smanjen za 9,6% u odnosu na prethodnu godinu.⁶⁸ Ovo povećanje bh. uvoza tokom 2014. godine uzrokovano je rastom domaće tražnje što se ogleda kroz povećanje finalne potrošnje od 1,5% i jačanje investicija koje su ostvarile godišnji porast od oko 11%.⁶⁹ Tokom 2014. godine nije došlo do značajnijih promjena u strukturi bh. uvoza pri čemu su glavne uvozne stavke: prehrambeni proizvodi 1,75 milijardi KM, hemijski proizvodi 1,2 milijarde KM, nafta i naftni derivati 1,16 milijarde KM, mašine i aparati 1,14 milijarde KM, motorna vozila 975 miliona KM, bazni metali (dominantno aluminij, željezo i čelik) 950 miliona KM. U odnosu na prethodnu godinu najviše stope rasta uvoza ostvarene su u okviru kategorija električna oprema 28%, mašine i aparati i gotovi metalni proizvodi 25% te motorna vozila od 10%. Tako su tokom 2014. godine kapitalni proizvodi ostvarili povećanje uvoza od 20%, a njihov doprinos rastu od 3 p.p bio je ključni generator rasta uvoza na nivou BiH.

S druge strane, pad cijena nafte kao i nivo privredne aktivnosti u BiH rezultirali su padom uvoza nafte i naftnih derivata od oko 10%, tako da je ova kategorija imala najveći negativan doprinos na rast bh. uvoza u 2014. godini. Geografski posmatrano tokom 2014. godine Bosna i Hercegovina 67% svog uvoza ostvarila je iz zemalja EU, a najviše se uvozilo iz Njemačke (1,87 milijardi KM), Hrvatske (1,85 milijardi KM), Italije (1,65 milijardi KM), Slovenije (763 miliona KM) i Austrije (543 miliona KM). Bh. uvoz iz zemalja EU povećan je za 4,8 %, a posmatrano po zemljama najviše stope rasta ostvarene su u okviru uvozu iz Italije i Njemačke od 11,6 odnosno 7,8%, dok je uvoz iz Hrvatske smanjen za 5,4% u odnosu na prethodnu godinu. Uvoz iz zemalja CEFTA koji čini 11% ukupnog bh. uvoza, pri čemu se većinski dio odnosi na uvoz iz Srbije (1,63 milijarde KM) i povećan je za 10% u odnosu na prethodnu godinu. Što se tiče ostalog dijela bh. uvoza značajno mjesto u strukturi zauzimaju Rusija (1,3 milijarde KM), Kina (1,35 milijardi KM) i Turska (580 miliona KM). Tokom 2014. godine s obzirom na pad cijena nafte u odnosu na prethodnu godinu uvoz roba iz Rusije smanjen je za 15%, dok je došlo do povećanja uvoza iz Kine i Turske od 48 odnosno 18%.

Struktura i kretanje vanjskotrgovinskog deficita BiH u 2014. godini

U 2014. godini prema podacima BHAS-a registrirani vanjskotrgovinski deficit iznosio je 7,5 milijardi KM, što predstavlja povećanje od 10,7% u odnosu na prethodnu godinu. Povećanje trgovinskog

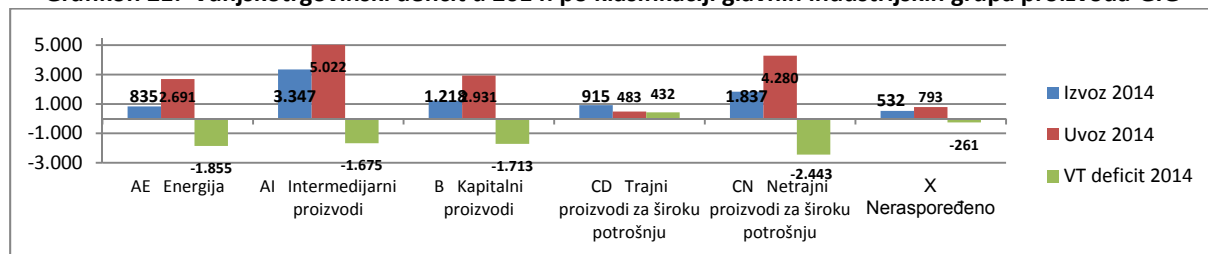
⁶⁸ Prema podacima CB BiH iz platnog bilansa BiH je tokom 2014. godine ostvarila povećanje ukupnog uvoza od 7,2%, u okviru kojeg je registrirani rast uvoza roba i rast uvoza usluga iznosio 7,1% odnosno 7,7%.

⁶⁹ Projekcija DEP-a, mart 2015. godine.

deficita posljedica je jačanja domaće tražnje, naglog pada izvoza tokom K2 i povećanja uvoza usljed procesa obnove i senacije šteta od poplava. S obzirom na nedovoljno razvijenu izвозnu bazu i slabu uvozno-izвозnu pokrivenost od oko 55%, Bosna i Hercegovina je suočena sa robnim deficitom u svim kategorijama proizvoda osim trajnih proizvoda za široku potrošnju u okviru kojih BiH ima registovan suficit.

Tokom 2014. godine najveći doprinos rastu deficita od oko 5,3 p.p zabilježen kategoriji kapitalnih proizvoda zbog povećanog uvoza mašina i uređaje, električne opreme te motornih vozila. Stagnacija na evropskom tržištu metala tokom 2014. godine koja posebno odrazila na smanjenje izvoza aluminijuma iz BiH imala je za posljedicu pad pokrivenosti uvoza izvozom u kategoriji intermedijarnih proizvoda, tako je doprinos ove kategorije proizvoda u ukupnom vanjskotrgovinskom deficitu iznosio 3,7 p.p. Netrajni proizvodi za široku potrošnju u okviru kojih (prehrambeni proizvodi, lijekovi i hemijski proizvodi) imaju dominantnu ulogu, tako da je ova kategorija imala doprinos povećanju deficita od 2,5 p.p.. Iako je tokom 2014. godine došlo do smanjenja izvoza električne energije i derivata nafte, pad svjetskih cijena nafte značajno se se odrazio na pad uvoza nafte tako da je ova kategorija imala negativan doprinos povećanju trgovinskog deficita od 1,6 p.p.

Grafikon 21: Vanjskotrgovinski deficit u 2014. po klasifikaciji glavnih industrijskih grupa proizvoda-GIG

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Ako se struktura bh. vanjskotrgovinskog deficita posmatra po glavnim trgovinskim blokovima i zemljama vidljivo da je isti ravnomjerno raspoređen između zemalja EU i ostalih trgovinskih partnera. Tako je BiH u 2014. godini u vanjskotrgovinskoj razmjeni sa zemljama EU ostvarila deficit od 3,3 milijarde KM (44% ukupnog deficita) što predstavlja povećanje od 11,5 % u odnosu na prethodnu godinu. Posmatrano po zemljama najznačajnije učešće u bh. vanjskotrgovinskom deficitu imaju Hrvatska 896 milion KM, Njemačka 552 miliona KM i Italija 455 miliona KM, dok je Austrija jedina evropska zemlja sa kojom BiH u 2014. godini ostvarila suficit od 223 miliona KM u okviru kojeg je ostvareno i povećanje od 33%. Bosna i Hercegovina u trgovinskoj razmjeni sa zemljama sa zemljama CEFTA-e tokom 2014. godine ostvarila deficit od 504 miliona KM i povećan je za oko 46% u odnosu na prethodnu godinu. Veći dio ovog deficita odnosi se na trgovinu sa Srbijom gdje je registrirani deficit iznosio 828 milion KM što predstavlja povećanje od 15,3%, dok u trgovini sa ostalim trgovinskim partnerima ima solidnu pokrivenost uvoza izvozom.

S druge strane prema podacima BHAS-a za 2014. godinu čini se da je glavni generator permanentno visokog vanjskotrgovinskog deficita pretstavlja visok nivo uvoza koji BiH ostvaruje iz zemalja kao što su Kina, Rusija i Turska. Ukupni deficit u ovoj kategoriji iznosio je 3,5 milijardi KM (46% ukupnog deficita) vanjskotrgovinskog deficita i u odnosu na prethodu godinu povećan je za 6,7%. Posmatrano po zemljama vanjskotrgovinski deficit sa Kinom i Turskom iznosio je 1,3 milijarde KM i 347 miliona KM, i u odnosu na prethodnu godinu povećan je za 48% odnosno 10% u odnosu na prethodnu godinu. S druge strane, tokom 2014. godine usljed pada cijene nafte vanjskotrgovinski deficit sa Rusijom smanjen je za 16,3% i iznosio je 1,2 milijarde KM.

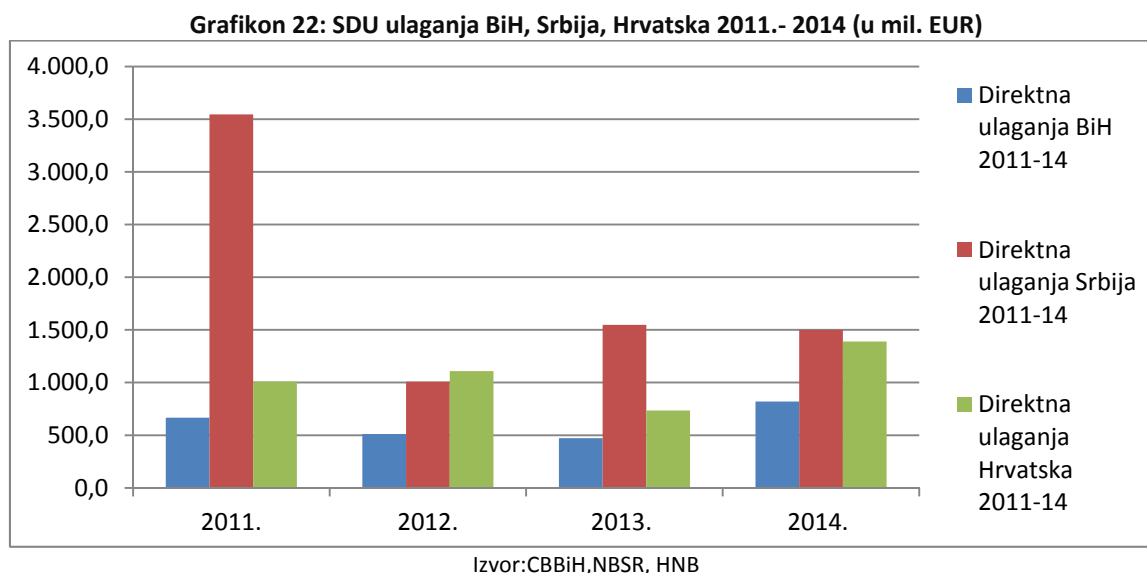
V STRANE DIREKTNE INVESTICIJE

- SDU u svijetu u 2014. godini iznosili su 1.49 mlrd. USD uz globalni pad od 8,2% dok ulaganja u zemlje u razvoju ostvaruju stopu rasta od 4,2%.
- Prema zadnjim podacima Centralne banke BiH strana ulaganja u 2014. godini iznose 826,1 mil. KM i ovaj je iznos veći za 88% u odnosu na ulaganja u istom periodu prošle godine.

Ulaganja u svijetu i regionu

Prema najnoviji procjenama UNCTAD-a, direktna strana ulaganja u svijetu u 2014. godini iznosili su 1.49 mlrd. USD te je ostvario globalni pad od 8,2% u odnosu na isti period prošle godine. Od toga iznosa 56% se odnosi na zemlje u razvoju (sa stopom rasta od 4,2%), dok su se ulaganja u razvijene zemlje i dalje padaju (manja za 14% u odnosu na prethodnu godinu) sa učešćem od 40,6%. Sa ulaganjem od 128 milijarde USD, Kina je postala zemlja sa najvećim SDU u svijetu. Nasuprot tome ulaganja u zemlje u tranziciji su u padu i to za više od polovine najviše uzrokovana konfliktom u Ukrajini i sankcijama prema Rusiji i čine svega 3,6% ukupnih SDU ulaganja u svijetu. Prema UNCTAD-ovim projekcijama globalni tokovi direktnih stranih ulaganja će i dalje biti neujednačena i nesigurna 2015. godini, uz povećanje stope rasta investiranja u razvijenim zemljama, dok će trend opadanja ulaganja u zemlja u razvoju nastaviti u naredne tri godine.

Ulaganja u zemlje EU pokazuju oporavak i ostvaruju rast od gotovo 35%. Prateći pozitivan trend jačanja ekonomija u EU i regionu ulaganja u zemljama iz okruženja (rast Hrvatska 47%) su uglavnom ostvarila rast SDU u odnosu na isti period prošle godine. Takav trend se u dobrim dijelom prenio i na SDU u BiH. U tabeli je dat uporedni prikaz SDU u BiH, Srbiji i Hrvatskoj.

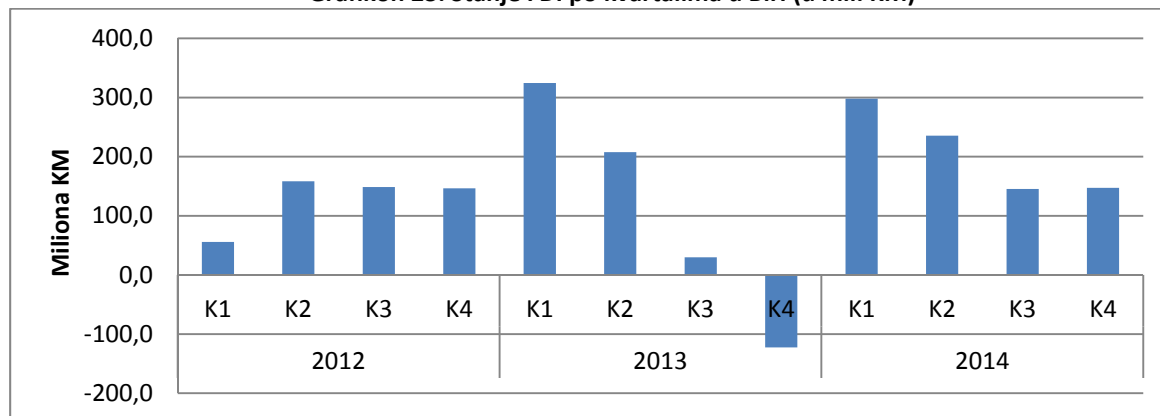

Procenat stranih direktnih ulaganja u odnosu na ostvareni bruto nacionalni dohodak u BiH iznosi 1,9% i nešto je manji od prosjeka u zadnjih 10 godina koji je približno 2%. U isto vrijeme procenat u Hrvatskoj je veći i iznosi 3,2% dok u Srbiji iznosi 4,5%.

Ulaganja u Bosni i Hercegovini

Prema podacima objavljenim u Platnom prometu za 2014. godinu Centralne banke BiH strana ulaganja u 2014. godini iznose 826,1⁷⁰ mil. KM i ovaj je iznos veći za 88% u odnosu na ulaganja u istom periodu prošle godine. Od ovoga iznosa neto finansijka pasiva (obaveze) su iznosile 819,4 miliona KM i došlo je do povlačenja kapitala iz inostranstva (negativno ulaganje) u iznosu od 6,7 miliona KM što zajedno iznosi 826,1 mil KM.

Grafikon 23: Stanje FDI po kvartalima u BiH (u mil. KM)

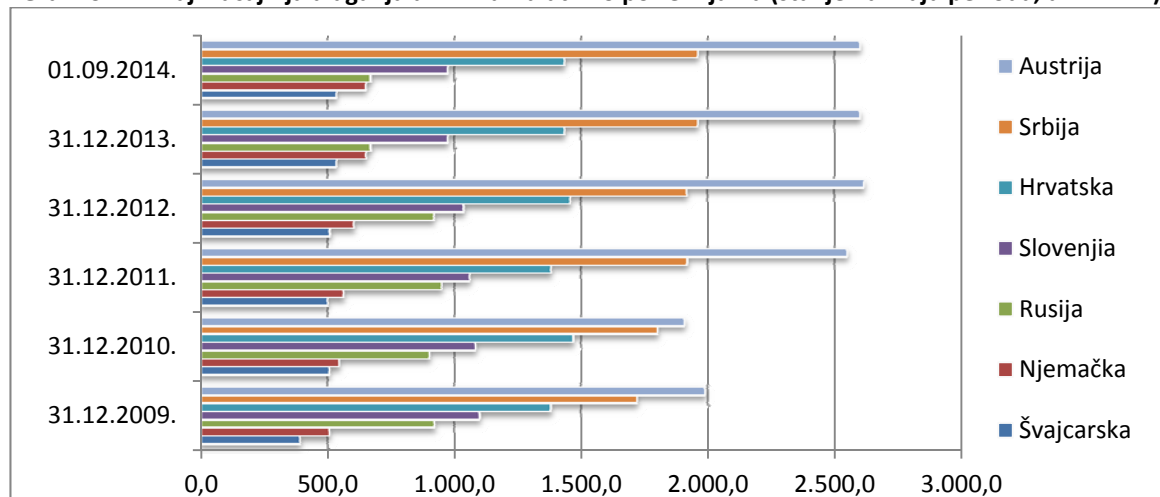

Izvor: CBBiH

Prema raspoloživim podacima CBBiH najznačajnija ulaganja po zemljama u prvih devet mjeseci u 2014. godini odnose se na: Rusija 186,3 mil KM, UK 110,9 mil KM, Austrija 49,4 mil. KM, Luxemburg 43,6 mil. KM, Hrvatska 38,5 mil. KM, S. Arabija 6,2 mil. KM

Dok se najveće povlačenja, odnosno smanjenje kapitala odnosi na: Njemačku -3,6 mil. KM, Kipar -2 mil KM.

Grafikon 24: Najznačajnija ulaganja u BiH kumulativno po zemljama (stanje na kraju perioda, u mil. KM)

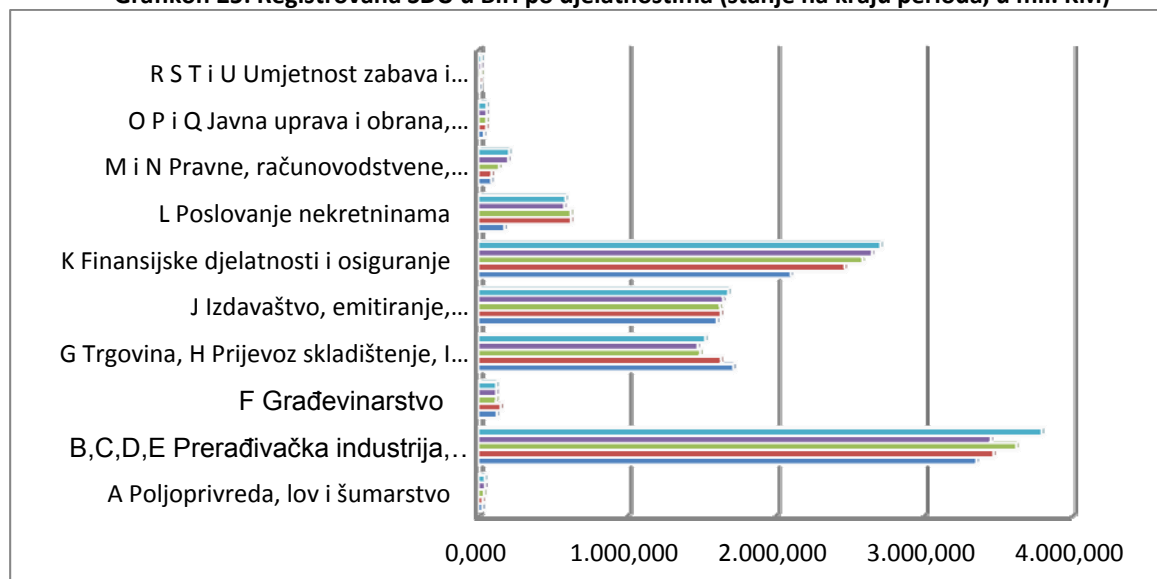

Izvor: CBBiH

⁷⁰ Navedeni iznos se razlikuje od podataka dobijenih od Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH zbog različite metodologije prikupljanja ali prikazivanja podataka. MVTEO evidentira novo registrovana ulaganja na osnovu sudskih rješenja o vlasništvu, dok CBBiH strana ulaganja vodi prema metodološkim standardima i instrukcijama Međunarodnog Monetarnog Fonda i OECD-a i obuhvataju mnogo širi pojam (uključuje reinvestirane zarade i ostali kapital - ulaganja sestrinskih preduzeća).

Gledajući stanje SDU u BiH, pored već spomenutog ulaganja u oblast proizvodnje koja učestvuje sa više od 50%, uloženi strani kapital je značajan u bankarstva i finansija sa 23%, oblast telekomunikacije i usluga 14,7%, oblasti trgovine 13,3%, poslovanje nekretninama 5%.

Grafikon 25: Registrovana SDU u BiH po djelatnostima (stanje na kraju perioda, u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Prema revidiranim podacima Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH strana direktna ulaganja (SDU) su u prva tri kvartala 2014. godine su iznosila 208,46 miliona KM što je za 7,9 % više nego u istom periodu u prošloj godini.

Oporavak i jačanje ekonomija u Evropskoj uniji praćeno je i inteziviranjem SDU u zemljama regiona. Takav trend je rezultirao i povećanjem SDU u BiH i pored neizvjesnosti uzrokovane izborima i procesa formiranja vlasti na svim nivoima, koji su sigurno negativno utjecali na interesovanje stranih ulagača. Ulaganja u rudarski i energetske sektor koji se uglavnom odnose na započete velike projekte predstavljaju više od polovine SDU. Nastavak njihove izgradnje i buduća ulaganja u infrastrukturne projekte predstavljaju realnu osnovu i pretpostavku za ulaganje i razvoj BiH i u narednom periodu.

Kreditni rejting BiH i zemalja u okruženju

Od događaja koji će imati utjecaja na strane direktne investicije u 2014. godini treba spomenuti da je 19.09.2014. godine agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's potvrdila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B sa stabilnim izgledima“.

Poslovno okruženje 2014. godine

- Prema izvještaju „Doing Business 2015“, Bosna i Hercegovina je rangirana na 107. mjestu odnosno tri pozicije više u odnosu na prethodnu godinu.
- U 2014. godini nije bilo značajnijih rezultata privatizacija firmi u državnom vlasništvu sem privatizacije Unis d.d. Sarajevo za 5,2 miliona KM.
- Proces jednošalterskog sistema registracije poslovnih subjekata od 01.12.2013. godine obavlja na šalterima APIF-a, na 11 lokacija poslovnih jedinica.pokazuje dobre rezultate, povećanje novih registrovanih firmi 24% u RS (prema podacima APIF-a).
- Nastavak projekta u okviru podrške SME nastavlja se projekat „EAF SME- Poboljšanje pristupa malih i srednjih poduzeća finansijskim sredstvima“.„IBRD“ je obezbjedio 60 miliona KM projektima u BiH⁷¹.
- Od značajnijih sredstava na državnom i entitetskom nivou su još grant sredstava za razvoj male privrede u Federaciji BiH 5,7 miliona KM⁷²(nešto malo više nego prošle godine) te isplata 19,6 miliona KM kao subvencija za podsticaj i razvoj privrede u 2014. godini u RS⁷³.
- Švedska međunarodne organizacije za razvojnu pomoć („SIDA“) je nastavila finansiranje projekta sa Regionalnom razvojnom agencijom za Hercegovinu „REDAH“. Proračun za dodjelu grant sredstava je 438,5 hiljada KM za MSP-a i 200 hiljada KM za opštine.

Unapređenje poslovne klime jedan je od deklarisanih prioriteta ekonomske politike za Bosnu i Hercegovinu i obaveza preuzetih iz mape puta ka Evropskom partnerstvu i iz Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. Za sve privredne subjekte je važno da okruženje u kojem posluju bude uređeno. Što manje administrativnih prepreka uz odgovarajuću zakonsku regulativu kao i dostupna odgovarajuća radna snaga i povoljni izvori finansiranja su osnovni preduslovi za povoljnu poslovnu klimu. Kako ni BiH nije ostala imuna na globalne ekonomske i finansijske tokove krize tako je potreba za unapređenjem poslovne klime sve izraženija.

Međunarodni izvještaji o poslovnom okruženje i konkurentnosti BiH u svijetu

Prema rezultatima koje je objavila Svjetska banka („Doing Business 2015“), Bosna i Hercegovina je rangirana na 107 mjestu, odnosno za tri pozicije više u odnosu na prethodnu godinu 2014. godinu.⁷⁴ Poredeći kvalitetu poslovnog okruženja Bosna i Hercegovina i dalje zaostaje za drugim zemljama u regionu⁷⁵. Napredak na ljestvici je najviše ostvaren u oblasti pristupa finansijskim sredstvima firmi dok je najviše pao u oblasti zaštite vlasništva investitora.

Slična ocjena se može uočiti i u izvještajima drugih internacionalnih organizacija gdje se navodi da BiH treba ubrzano raditi na jačanju pravnog okvira i borbi protiv korupcije. Tako je prema izvještaju „Transparency international Corruption Perception Index (CPI)“za 2014.godinu, BiH je smještena na 80 mjesto od 175 zemalja. U izvještaju se navodi da je BiH zbog složenog pravnog okvira i kompliciranih propisa osjetljiva na korupciju uz nedostatak provedbe zakona koji negativno utječe kako na građane tako i institucije.

⁷¹ <http://www.eib.org/projects/loans/2011/20110353.htm>

⁷² <http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/zakoni/2014/odluke/501h.htm>

⁷³ Ministarstva industrije, energetike i rudarstva RS na osnovu konkursa u 2014.godini.

⁷⁴ Rangirana je na osnovu rezultata i mjerenja u 2014. godini.

⁷⁵ Poređenja radi Bosna i Hercegovina je rangirana na 107. mjestu dok joj je najbliža u regionu Srbija 91. mjestu, Hrvatska 65. mjestu.

Tabela 10: Rangiranje BiH prema Doing Business 2015.

Elementi okruženja	DB2015	DB2014
Početak posla	147	142
Dobijanje građ. dozvola	182	180
Pristup el.energiji	163	160
Registracija vlasništva	88	89
Dobijanje kredita	36	45
Zaštita investitora	83	81
Plaćanje poreza	151	142
Prekogranična trgovina	104	103
Provođenje ugovora	95	95
Rješavanje nelikvidnosti	34	32
Ukupno	107	104

Izvor: „Doing Business 2015/14“, World Bank⁷⁶

Prema izvještaju „Transition report 2014“ Evropske banke za rekonstrukciju i razvoj (EBRD) ključne reforme su još uvijek nisu provedene, privatizacija u 2014.godini je ostvarila slabe rezultate, ostvaren je napredak u unapređenju poslovne klime mada BiH i dalje zaostaje za zemljama u okruženju. Proces usaglašavanja i približavanja EU je u zastoju. Ostvaren napredak u procesu pristupanja BiH u WTO pripremom novog zakona o trgovini, zakona o genetički modificiranim proizvodima i pripremom novog zakona o radu koji bi trebao da znatno unaprijedi tržište rada.

Prema „Global Competitiveness report“ za 2013-2014. godinu BiH je rangirana na 87. mjestu od 148 odnosno za jedno mjesto više u odnosu na prošli izvještaj. Prema „Heritage foundation“ Indeksu ekonomskih sloboda BiH je rangirana na 97 od 187 mjesta, a regionalno je rangirana na 38 od 43 mjesta ispod i globalnog i regionalnog prosjeka. Prema njihovoj ocjeni BiH ekonomija je u "neslobodnoj" kategoriji uz preporuku da su potrebne su institucionalne reforme, u potpunosti iskorjenjivanje korupcije, garantuje nezavisnost sudstva i dosljedno provođenje imovinskih prava koje su od vitalnog značaja da bi pokrenuli BiH prema višim nivoima privrednog rasta i slobode.

Tabela 11: Rangiranje BiH u svijetu prema međunarodnim organizacijama u 2014.godini.

Mjera Indeksi/godina	Godina	BiH Indeks/pozicija	Srbija Indeks/pozicija	Hrvatska Indeks/pozicija
Transparency International Indeks percepcije korupcije (od 175)	2014	80	78	61
World Bank Indeks lakoće poslovanja (Doing business) (od 187)	2014	131	63	67
The World Economic Forum Globalni Indeks konkurencije (od 144)	2014	87	101	77
The Heritage foundation Indeks ekonomskih sloboda (od 178)	2014	97	90	81

Izvor: Transparency International, The Heritage foundation, The World Economic forum, World Bank

⁷⁶ Rangiranje i mjerenja su obavljena u junu 2014. godine

Internacionalne organizacije (World Bank, The Heritage foundation i Transparency international) u svojim izvještajima BiH uglavnom rangirali ispod zemalja u okruženju. U izvještajima i preporukama se uglavnom slažu da je najveća prepreka privrednom razvoju BiH institucionalne i pravne prirode dok se kao preporuka navodi da bi fokus daljnjeg rada trebao biti na borbi protiv korupcije i zaštiti vlasništva investitora (komplicirani propisi uz nedostatak provedbe zakona).

Privatizacija

U 2014. godini nije bilo značajnijih rezultata privatizacija firmi u državnom vlasništvu pa se očekuje početak procesa u 2015. godini prema postojećem usvojenom planu Agencije za privatizaciju.

Plan privatizacije Agencije za privatizaciju u FBiH za 2015. godinu obuhvata 14 preduzeća i to: Bosnalijek d.d. Sarajevo, Energopetrol d.d. Sarajevo, Energoinvest d.d. Sarajevo, Aluminij d.d. Mostar, Hidrogradnja d.d. Sarajevo, Remontni zavod d.d. Travnik, Šipad export-import, Željezara Zenica, KTK d.d. Visoko, Agrokomerc d.d. Velika Kladuša, Konfekcija Borac dd. Travnik, Fabrika duhana Mostar, PS Vitezit i Holding preduzeće Putevi BiH Sarajevo.

Usvojeni zakoni i promjene

Bosna i Hercegovina početkom 2013. godine pokrenula razgovore sa Svjetskom bankom o mogućnosti dobivanja tzv. „Development Policy Loan“ (DPL program - Kredit za razvoj politika), čiji je cilj unapređenje poslovnog okruženja. Kredit bi se realizirao u ukupnom iznosu od 50 miliona dolara, a izravno je vezan za provedbu niza dogovorenih reformskih mjera oba entiteta u oblasti poslovnog okruženja.

Mjere su podijeljene u tri stuba i obuhvataju 1) jačanje investicijskih procedura, 2) smanjenje vremena i troškova za otpočinjanje poslovanja i 3) omogućavanje trgovine sa inostranstvom. Ključne mjere koje treba provesti prema ovome programu u Federaciji BiH su izmjene i dopune i donošenje novih zakona i podzakonskih akata koje omogućavaju direktno poboljšanje u gore navedene tri oblasti i usklađenost sa EU. Kao rezultat provođenja programa usvojen je i novi Zakon o inspekcijama (Sl.n. FBiH 74/14).

Skraćenje i pojednostavljenje registracije i sigurnost poslovanja

Brojne i dugotrajne procedure⁷⁷ za osnivanje poduzeća negativno utiču na rast proizvodnje i ne doprinose razvoju poslovne inicijative. Ekonomije širom svijeta poduzimaju mjere kako bi olakšale početak poslovanja kao što je osnivanje one-stop shop (institucija koja pruža sve usluge na jednom mjestu za osnivanje poduzeća), brzina i pojednostavljenje procedura, i smanjenje ili eliminisanje minimalnog kapitala za osnivanje firmi.

Vlada Federacije BiH je u „Programu rada FBiH za razdoblje 2012.-2014.“ kao strateški prioritet identificirala intenziviranje ekonomskog razvoja, te utvrdila da će naglasak u ovom razdoblju biti na jačanju domaćeg tržišta i uklanjanju barijera. U skladu s time u prethodnoj godini je donešen „Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima“ (Sl.n.FBiH 75/13) a usvojen je i „Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o registraciji poslovnih subjekata u FBiH“ (Sl.n.FBiH 63/14)⁷⁸. Cilj ovih izmjena i dopuna je u tome da proces osnivanja firmi učini bržim, jeftinijim i jednostavnijim a definisano je restrovanje poslovnica firmi iz inostranstva. Time se potrebno vrijeme za registraciju firme (sa 37 na maksimalno 20 dana) uz sniženje troškova osnivanja. Usvojeni je i novi Zakon o

⁷⁷ sticanje svih neophodnih dozvola i licenci i kompletiranje svih zahtijevanih upisa, verifikacija i notifikacija kako bi omogućili kompaniji da formalno radi.

⁷⁸ Projekt za povećanje transparentnosti i pojednostavljivanje poreskih procedura(IFC).

inspekcijama (Sl.n. FBiH 74/14) sa jasno definisanim nadležnostima i obavezama bi takođe trebao doprinijeti jednostavnijem, transparentnijem i bržem poslovanju privrednih subjekata.

U Republici Srpskoj donešen je „Zakon o izmjenama Zakona o porezu na dohodak“ (Sl.gl.RS, broj 107/13) koji je stupio na snagu 01.02.2014.godine. Definisan je neoporezivi dio od 200 KM koji bi trebao da olakša rad privrednih subjekata i predstavlja dodatni podsticaj povećanju privredne aktivnosti i rastu zaposlenosti, te povećanju konkurentnosti privrede Republike Srpske.

Razvoj preduzetničkih zona

U BiH su Poslovne zone organizovane na nivou opština (48 opština u 10 kantona) koje su najčešće nositelj njihovoga razvoja. Ovakav način organizovanja sistema omogućava razvoj sektora koji su tradicionalno razvijeni na određenom prostoru i opštini i time stječu konkurentsku prednost. Preduzetničke zone mogu osnovati i finansirati opština, grad i federalna institucija koji na osnovu plana financiranja osnivanja i razvoja zone koristeći vlastita proračunska i donatorska sredstva (Vlade kantona, Vlade FBiH, RS i drugi).

U okviru Projekta integriranog lokalnog razvitka koji zajednički finansiraju (vlada Švicarske i UNDP), „Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrt“ je potpisalo ugovor sa 12 opština radi za unapređenje preduzetničkih zona u 2014.godini⁷⁹. Ukupna vrijednost finansijskog grant mehanizma za ove projekte u jedinicama lokalne samouprave je 1,57 miliona KM, od čega je Federalno ministarstvo osiguralo jedan milion, a vlada Švajcarske 570 hiljada KM.

Poslovne zone u RS su definisane donesenim „Akcionim planom podrške uspostavljanju i razvoju poslovnih zona u RS 2009-2013.godina“ gdje su definisani pojmovi, vrste zona te potrebne mjere i instrumenti podrške. Poslije mapiranja izabrano je 57 lokacija na teritoriji 39 opština u RS-u⁸⁰. Opšta podjela preduzetničkih zona⁸¹ je na: zanatske, industrijske, preduzetničko zanatske, uslužne, poljoprivredne, turističke, tehnološke i razvojne.

Podjela zona po veličini i namjeni:

- Specijalizirane zone (tehnološki centri, parkovi, inkubatori, centri za transfer znanja i tehnologija, zone specijalizirane za određene djelatnosti,
- Industrijske zone (veća područja sa velikom koncentracijom industrije u kojima prevladavaju velika poduzeća).
- Preduzetničko-zanatske zone (područje sa velikom koncentracijom ponajprije malih poduzeća i poduzetnika).

⁷⁹ www.fmrpo.gov.ba/ba/pregled-vijesti/pregled/poticajna-sredstva-za-poduzetnicke-zone-u-12-opcina

⁸⁰ <http://www.investsrpska.net/index.aspx?PageID=411&langid=2>

⁸¹ <http://fmrpo.gov.ba/www/uploaded/FMRPO/Poduzetni%C4%8Dke%20zone.pdf>

DODATAK

Godišnji izvještaj 2014. godina

Tabela 1: Industrijska proizvodnja u BiH

KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2) po oblastima	2012	2013	2014	2014											
	Jan-Dec	Jan-Dec	Jan-Dec	Jan	Febr	Mart	April	Maj	Juni	Juli	Avg	Sept	Okt	Nov	Dec
Industrija ukupno	-3,6	5,2	0,1	5,6	6,8	1,1	-3,4	-6,1	-0,8	4,7	-4,4	1,7	0,6	-0,5	-2,4
Proizvodi za međufaznu potrošnju	-4,1	4,5	5,3	13,1	15,6	15,9	5,7	-6,0	1,2	-1,2	-0,2	7,2	0,8	8,9	10,5
Energija	-7,4	6,5	-6,9	-2,1	-4,3	-15,3	-17,6	-9,6	0,2	-2,5	-12,0	-0,8	-0,9	-10,7	-5,1
Kapitalni proizvodi	-0,3	10,3	0,6	15,5	17,8	10,1	7,8	-6,8	-9,6	23,5	-13,2	-12,0	-3,6	-0,6	-7,7
Trajni proizvodi za široku potrošnju	15,7	-4,3	1,6	17,9	13,9	-6,9	0,6	-7,3	0,7	-6,9	4,4	13,5	2,6	-3,3	-4,2
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	-0,2	4,9	2,7	3,5	8,3	6,0	1,2	-5,4	4,0	13,0	1,3	7,1	4,4	-0,9	-6,6
B Vađenje ruda i kamena	-4,0	-4,0	-2,1	1,7	9,7	4,5	0,6	-16,7	3,7	9,7	-5,9	-5,0	-6,4	4,4	-18,1
C Prerađivačka industrija	-2,7	5,9	3,8	11,0	12,3	10,1	2,0	-3,4	1,5	7,5	-1,5	4,6	3,5	2,2	-0,3
D Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom (izuzev grane 35.3) 1	-6,1	9,8	-9,6	-7,6	-10,2	-21,5	-22,1	-10,8	-8,1	-10,2	-10,7	1,7	-1,6	-12,7	3,5
B05 Vađenje ugljena i lignita	-3,2	-4,5	-0,7	8,4	9,8	5,6	3,0	-13,4	3,5	17,0	-5,7	-5,8	-4,1	4,3	-20,2
B07 Vađenje metalnih ruda	5,5	5,6	-3,9	19,0	21,8	3,1	-12,3	-32,5	0,8	-8,6	-9,6	-15,6	-18,3	15,9	19,2
B08 Vađenje ostalih ruda i kamena	-19,1	-9,1	-7,8	-42,9	13,1	-8,7	-8,4	-2,4	-26,7	-16,5	-6,3	10,4	6,7	12,0	-17,9
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	0,1	5,7	3,3	-0,7	3,1	-2,6	-4,0	-5,3	-2,3	7,9	6,2	11,4	5,5	9,0	11,9
C11 Proizvodnja pića	0,8	6,2	-1,0	22,9	25,0	10,8	9,6	-7,7	16,5	55,4	8,5	-16,5	-0,8	-7,6	-49,0
C12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	-15,5	5,5	-14,1	1,3	23,5	-19,3	0,7	1,8	-1,6	-18,3	-15,7	-1,5	-37,2	-24,0	-35,8
C13 Proizvodnja tekstila	-23,6	-0,8	-2,6	6,6	6,1	20,6	-3,3	-8,2	-6,8	20,5	-22,6	-9,8	-6,9	-13,0	-7,0
C14 Proizvodnja odjeće	-17,9	26,8	1,0	18,5	24,9	19,1	3,6	-10,8	-6,4	-11,9	-22,0	11,5	1,9	5,8	0,0
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	-8,5	10,4	6,3	-0,7	11,6	21,9	18,3	20,0	8,4	3,6	-10,1	6,9	17,7	-16,2	-1,2
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; materijala	-7,8	12,7	4,8	28,1	29,3	22,3	-0,6	-14,7	7,3	1,6	-2,5	1,8	-3,9	2,3	9,4
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	0,5	2,9	-9,9	3,9	11,7	2,1	3,8	-20,8	-44,4	-43,4	-26,7	-7,5	-1,5	5,2	-0,5
C18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	-1,0	-0,2	23,6	0,1	5,7	14,3	41,9	11,3	11,8	45,4	22,8	40,7	42,2	24,1	20,5
C19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	-18,5	6,8	7,3	4,4	-1,5	-21,5	-38,7	63,0	61,1	4,4	-2,7	19,3	97,6	-15,7	10,4
C20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	3,3	17,4	12,4	25,8	19,0	26,7	7,7	21,6	29,5	26,9	-4,5	-5,7	5,9	6,2	5,8
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	18,6	-6,9	6,3	-5,1	11,0	-19,3	-23,2	-22,9	26,5	9,9	41,8	39,0	15,4	21,5	21,7
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	-0,7	-4,2	26,9	18,2	21,9	45,6	37,6	18,2	30,3	28,0	33,0	12,8	18,6	25,5	35,2
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	-17,1	-0,1	-6,0	50,6	25,3	29,0	11,1	-24,8	-17,6	-19,3	-18,5	-14,8	-15,9	3,2	12,9
C24 Proizvodnja baznih metala	-1,6	-4,8	-1,9	5,9	-0,9	-14,5	-8,2	-10,1	-7,9	-3,0	-0,6	9,2	-6,7	6,0	13,3
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	-7,4	23,0	4,6	3,7	20,7	20,6	0,5	-4,1	7,8	7,4	-9,2	11,6	-1,8	2,8	4,1
C26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	-10,2	-8,3	-49,7	-25,4	-44,2	-45,0	-48,8	-62,1	10,0	27,7	-5,4	-68,5	-67,5	-77,4	-68,3
C27 Proizvodnja električne opreme	-9,8	4,3	-0,4	20,1	13,9	38,9	8,7	5,8	-0,5	4,1	48,4	3,2	-24,5	-25,6	-32,8
C28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	-2,2	21,2	8,9	35,4	8,4	33,5	11,3	-10,5	-27,8	55,7	-1,2	-4,0	8,8	18,6	17,3
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	-3,1	23,0	13,4	34,0	39,9	30,2	23,7	11,2	19,3	27,5	-8,1	-12,5	13,9	-1,5	-12,0
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	59,2	-32,7	-11,8	2,0	40,8	-72,1	-63,8	-30,2	-37,7	-1,7	-15,0	8,9	-27,1	133,8	-2,6
C31 Proizvodnja namještaja	17,9	4,8	2,4	16,2	12,1	-6,4	0,5	-9,0	1,8	-5,5	4,5	16,9	8,0	-3,4	-2,0
C32 Ostala prerađivačka industrija	4,4	59,2	6,8	31,3	5,0	12,4	-35,8	4,5	-2,1	15,9	-2,9	49,9	37,3	16,9	2,6
C33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	0,3	-17,3	-1,4	-1,3	4,6	17,3	-3,5	-17,7	-14,4	4,7	-0,5	25,4	-5,0	2,1	-17,5
D35 Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom	-6,1	9,8	-9,6	-7,6	-10,2	-21,5	-22,1	-10,8	-8,1	-10,2	-10,7	1,7	-1,6	-12,7	3,5

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Tabela 2: Industrijsak proizvodnja u FBiH

stopa rasta g/g

KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2) po oblastima	2011	2012	2013	2014												
	Jan-Dec	Jan-Dec	Jan-Dec	Jan	Febr	Mart	April	Maj	Jun	Juli	Avg	Sept	Okt	Nov	Dec	Jan-Dec
Industrija ukupno	2,5	-4,4	7,3	6,4	7,2	2,0	-2,8	-8,4	-0,1	9,6	-2,5	-1,2	-1,8	-1,5	-2,9	0,0
Proizvodi za međufaznu potrošnju	5,0	-2,5	4,0	13,3	17,3	17,2	9,2	-3,4	-1,7	1,7	5,2	9,5	1,0	8,0	6,8	6,5
Energija	5,8	-10,8	3,5	-2,7	-3,7	-14,7	-18,3	-11,5	6,8	10,2	-7,3	-10,9	-8,3	-13,9	1,0	-6,7
Kapitalni proizvodi	-3,2	-4,5	37,8	14,4	14,8	4,6	14,1	-11,7	-8,1	20,8	-15,7	-16,9	-5,5	-3,7	-8,2	-1,7
Trajni proizvodi za široku potrošnju	-12,2	24,6	-21,0	25,9	2,6	-28,4	3,5	-8,1	-5,0	-11,2	-12,1	9,4	3,8	-9,8	-17,0	-4,9
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	1,7	0,4	4,8	6,0	8,9	7,1	1,5	-10,5	3,0	14,1	1,2	8,2	4,6	2,5	-10,4	2,4
B Vađenje ruda i kamena	12,3	-4,1	-9,1	-1,1	7,6	0,7	-4,2	-12,2	20,4	32,4	-6,1	-8,0	-9,7	-4,4	-13,3	-1,3
C Prerađivačka industrija	0,0	-2,3	10,8	11,7	12,5	9,3	4,6	-7,8	1,0	10,2	0,4	4,4	1,0	3,0	-2,4	3,7
D Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom (izuzev grane 35.3) 1	3,3	-10,9	7,8	-7,1	-9,1	-22,2	-24,4	-9,5	-5,5	-3,9	-8,3	-9,8	-4,1	-17,3	5,8	-10,1
B05 Vađenje ugljena i lignita	10,4	-2,0	-9,1	7,4	9,3	4,0	-1,4	-13,6	35,5	47,0	-7,6	-13,9	-14,5	-8,5	-11,6	-0,2
B07 Vađenje metalnih ruda	2,5	-6,4	-26,6	-1,9	20,4	0,7	-38,0	-24,9	-25,9	8,6	11,0	16,5	52,1	40,8	-26,6	-3,1
B08 Vađenje ostalih ruda i kamena	27,2	-19,2	-3,6	-47,2	6,6	-10,9	-12,7	2,5	-33,3	-20,8	-3,3	28,0	20,6	30,0	-22,8	-7,3
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	10,4	-2,0	4,3	1,3	5,4	1,3	-3,2	-8,9	-2,8	2,2	6,5	14,6	8,3	9,8	15,7	3,8
C11 Proizvodnja pića	2,5	-6,4	5,9	24,3	28,8	8,4	12,2	-9,8	17,9	67,0	10,6	-16,8	-4,5	12,4	-54,5	-0,7
C12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	27,2	-19,2	5,4	6,0	23,4	-7,0	-16,8	2,4	-1,1	-17,9	-15,5	-1,6	-38,0	-28,2	-37,9	-14,1
C13 Proizvodnja tekstila	2,7	-18,0	33,6	8,4	8,7	23,6	-0,3	-7,1	-5,0	26,9	-21,5	-9,4	-6,7	-13,3	-6,8	-1,0
C14 Proizvodnja odjeće	7,3	-17,2	25,3	20,8	10,2	13,1	-8,6	-19,7	-15,8	-12,4	-27,5	13,8	-5,4	18,1	3,7	-3,2
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	4,4	-5,4	8,1	3,1	3,1	15,6	17,0	1,6	-0,4	-0,8	-20,5	-4,6	20,2	-1,0	-11,1	1,4
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; materijala	1,3	-16,3	10,3	35,9	23,4	27,0	1,7	-0,3	7,9	10,8	2,6	10,0	5,7	6,6	19,4	11,5
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	1,7	1,4	2,2	4,3	15,8	2,8	6,9	-26,0	-53,4	-52,7	-32,5	-10,4	-4,3	4,4	-0,4	-12,3
C18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	1,5	-3,6	42,6	1,4	3,8	14,6	46,3	12,2	12,9	46,9	24,9	44,9	51,3	22,0	29,2	26,1
C19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	-4,3	-21,8	7,6	7,3	-0,9	-4,3	-12,1	8,4	43,6	60,0	48,2	44,4	23,9	36,6	35,5	20,6
C20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	18,2	2,8	20,4	23,7	19,5	27,4	13,1	20,7	24,9	32,4	-5,4	-6,9	-5,7	7,3	9,8	11,5
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	20,1	15,0	-9,8	-16,5	15,3	-25,8	-22,4	-26,0	34,8	25,2	49,5	81,6	32,1	4,8	12,3	7,1
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	14,2	4,8	-11,2	12,3	19,1	47,2	38,1	16,4	25,0	24,4	35,8	7,1	10,1	18,4	27,2	23,0
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	-1,7	-16,7	3,9	40,4	15,3	24,3	11,0	-21,3	-15,7	-5,9	-5,4	-20,2	-22,3	-1,3	1,2	-5,1
C24 Proizvodnja baznih metala	11,5	1,2	-1,2	5,5	3,5	-11,0	-5,1	-6,1	-4,9	0,7	4,3	11,7	-7,5	4,6	14,8	0,6
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	0,9	-12,8	32,9	6,9	23,5	27,7	5,5	-8,3	6,2	7,2	-5,4	10,2	0,1	0,6	-2,8	4,8
C26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	-35,2	-22,0	18,4	-36,8	-55,1	-54,0	-54,8	-73,2	22,1	53,3	-7,4	-72,5	-74,4	-81,9	-71,4	-54,9
C27 Proizvodnja električne opreme	40,1	-11,3	-7,0	57,6	84,4	77,1	21,3	13,4	3,3	7,9	69,0	14,6	-31,2	-32,5	-42,2	4,8
C28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	11,0	-0,6	33,7	43,6	12,6	41,7	13,7	-13,1	-25,6	52,1	0,5	-4,3	8,7	26,3	25,3	11,8
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	-4,1	2,3	46,7	36,5	38,4	28,9	25,4	13,4	23,5	31,6	-6,8	-12,3	17,6	-1,4	-11,1	15,0
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	-33,4	60,7	-38,6	2,7	69,0	-86,7	-66,4	-27,8	-37,5	-20,2	-34,3	7,9	-45,9	143,7	-16,7	-14,6
C31 Proizvodnja namještaja	-24,3	36,3	-11,1	20,4	-2,9	-29,1	3,8	-11,9	-6,5	-9,3	-15,8	13,3	13,1	-10,6	-13,9	-5,1
C32 Ostala prerađivačka industrija	1,9	-6,0	17,7	54,3	-2,2	12,5	-9,3	13,4	7,2	23,7	2,2	38,5	8,8	-31,1	-22,2	5,6
C33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	-12,3	-32,9	127,9	-40,0	-6,6	-28,9	-31,5	-38,2	10,4	-21,5	-21,3	-10,7	-21,7	-33,4	-23,4	-23,9
D35 Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom	3,3	-10,9	7,8	-7,1	-9,1	-22,2	-24,4	-9,5	-5,5	-3,9	-8,3	-9,8	-4,1	-17,3	5,8	-10,1

Izvor: Zavod za statistiku FBiH

Tabela 3: Industrijska proizvodnja u RS

stopa rasta g/g

KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2) po oblastima	2012	2013	2014												
	Jan-Dec	Jan-Dec	Jan	Febr	Mart	April	Maj	Juni	Juli	Avg	Sept	Okt	Nov	Dec	Jan-Dec
Industrija ukupno	-3,8	4,1	3,8	6,7	1,4	-6,3	0,1	-0,5	-3,9	-7,6	9,1	6,6	2,1	-1,5	0,7
Proizvodi za međufaznu potrošnju	-7,0	2,9	12,8	11,1	11,4	-1,4	-10,4	8,5	-1,8	-7,5	0,8	-0,4	11,1	15,1	3,3
Energija	-4,6	4,3	-0,7	-5,6	-16,4	-16,6	-6,3	-11,0	-20,8	-21,1	21,5	14,9	-5,1	-15,3	-7,5
Kapitalni proizvodi	10,1	-23,7	21,1	28,9	21,9	-0,1	12,0	-16,8	31,8	-3,5	12,4	5,6	14,8	-8,0	8,4
Trajni proizvodi za široku potrošnju	-0,2	13,4	12,7	17,5	10,8	9,5	-13,9	13,8	-5,9	26,0	26,2	7,7	16,6	26,1	11,6
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	-2,8	16,6	-0,8	13,9	9,0	0,7	15,7	12,2	8,8	1,1	4,4	3,4	-10,5	9,5	5,2
B Vađenje ruda i kamena	-4,0	4,4	6,1	13,1	12,2	9,7	-23,1	-13,7	-11,2	-5,8	-0,2	-1,7	17,7	-24,2	-3,3
C Prerađivačka industrija	-4,4	4,2	9,6	14,0	8,7	-7,3	10,8	5,9	3,6	-3,8	5,3	11,3	0,8	6,2	5,0
D Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom (izuzev grane 35.3) 1	-4,3	1,8	-8,6	-12,7	-20,3	-17,8	-13,6	-13,3	-22,5	-15,9	31,0	3,5	-3,5	-0,6	-9,0
B05 Vađenje ugljena i lignita	-6,0	5,4	10,3	10,7	12,8	15,4	-13,4	-34,9	-15,8	-2,3	13,1	17,1	29,6	-31,8	-1,6
B07 Vađenje metalnih ruda	7,1	9,6	20,4	22,0	3,6	-8,5	-33,5	3,6	-9,7	-11,0	-17,8	-21,7	14,3	22,3	-4,0
B08 Vađenje ostalih ruda i kamena	-18,9	-23,7	52,4	42,8	-3,1	6,7	-15,9	1,0	0,6	-15,3	-28,9	-23,4	-26,3	1,6	-9,6
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	-0,1	14,8	2,0	10,9	-0,4	-3,2	6,0	9,5	21,0	4,8	7,4	-1,4	8,7	10,2	6,2
C11 Proizvodnja pića	23,8	13,7	15,8	0,3	40,7	-6,7	6,8	8,4	9,1	-5,0	-13,4	16,9	-55,3	23,6	-2,5
C12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	-36,4	-22,5	-98,8	-97,2	-59,1	-95,2	-63,0	-70,6	-82,5	-50,2	24,8	-	300,	38,7	-17,1
C13 Proizvodnja tekstila	-58,7	20,7	-11,4	-17,6	-9,1	-31,7	-20,8	-24,2	-23,9	-33,4	-15,0	-9,4	-9,8	-8,9	-18,2
C14 Proizvodnja odjeće	-15,9	31,2	13,3	95,9	54,2	63,6	34,8	32,9	-10,5	-2,8	6,4	23,2	-25,6	-12,7	15,4
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	-8,8	12,8	-4,2	20,6	28,2	19,4	41,3	17,2	7,8	1,8	18,2	15,6	-27,2	9,4	11,1
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; materijala	1,9	13,6	20,2	33,4	17,1	-2,2	-12,2	7,1	-5,3	-6,3	-4,4	-10,6	-1,6	2,3	1,0
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	-3,7	4,4	2,1	-3,4	-2,1	-8,7	5,5	-8,8	-5,0	-3,8	3,0	11,6	8,5	-0,7	-0,3
C18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	8,3	-27,9	-11,5	25,5	7,4	9,2	1,3	2,8	35,7	5,3	4,4	-16,3	42,2	-13,7	4,8
C19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	-12,2	6,0	1,6	-2,3	-79,5	-60,9	300	88,1	-23,4	-64,5	0,0	300	-48,9	-23,9	-8,3
C20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	5,1	9,5	31,9	17,0	26,6	-7,3	23,8	43,0	13,8	-1,4	-1,5	57,6	3,7	-5,5	14,9
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	47,7	10,9	58,8	-14,1	-11,2	-28,0	-1,0	-7,2	-36,6	22,7	-37,0	-50,1	145,5	122,1	2,2
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	-17,7	33,7	57,1	20,7	44,1	39,7	19,3	44,5	32,7	9,8	29,0	43,7	49,9	45,2	35,6
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	-18,2	-30,9	133,6	142,9	61,9	16,0	-25,0	-1,2	-1,5	6,6	9,1	18,5	23,8	64,7	16,7
C24 Proizvodnja baznih metala	-16,5	-30,3	12,3	-33,3	-44,4	-34,1	-45,6	-34,8	-35,4	-57,3	-13,0	2,6	23,6	-2,7	-25,8
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	3,2	3,6	6,4	32,6	20,1	-4,0	16,7	13,2	12,3	-12,4	23,9	-7,2	11,3	26,2	10,9
C26 Proizvodnja računara te električnih i optičkih proizvoda	26,6	-59,3	1,8	7,7	-16,3	-25,8	-16,4	-32,2	-35,7	6,6	-16,6	0,6	-45,5	-48,0	-20,6
C27 Proizvodnja električne opreme	-1,6	40,1	-32,3	-35,1	-5,7	-7,1	-7,7	-7,9	-2,5	6,2	-8,6	-7,8	-5,1	17,3	-9,1
C28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	-7,6	69,9	-17,3	-21,9	-5,8	-1,4	5,4	-36,0	79,8	-18,3	0,5	9,8	-33,5	-30,1	-9,3
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	-28,5	14,4	7,9	58,0	31,4	7,7	-5,0	-9,7	1,6	-18,0	-15,0	-11,7	-0,9	-19,5	0,5
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	44,0	28,2	-1,2	-28,6	-28,2	-56,4	-44,4	-38,5	221,2	300	18,7	184,8	78,9	153,1	1,7
C31 Proizvodnja namještaja	-8,2	20,7	16,2	21,3	14,0	8,9	-14,5	20,4	-4,8	31,1	31,4	11,4	18,0	29,0	14,4
C32 Ostala prerađivačka industrija	28,5	160,9	-8,1	16,7	16,7	-53,3	-0,2	-6,5	11,2	-7,3	66,6	106,8	151,7	50,9	8,0
C33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	11,1	-22,7	21,2	7,6	30,9	6,4	-12,6	-18,8	12,0	5,0	36,0	-0,2	10,2	-16,5	4,7
D35 Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom	-4,3	1,8	-8,6	-12,7	-20,3	-17,8	-13,6	-13,3	-22,5	-15,9	31,0	3,5	-3,5	-0,6	-9,0

Izvor: Zavod za statistiku RS

Tabela 4: Tržište rada

Period	Broj zaposlenih lica*				Broj nezaposlenih lica				Stopa nezaposlenosti				Prosječne neto plate				Prosječne penzije**			
	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD
	osobe								%				KM							
Ø 2012.	686.852	437.331	238.178	16.113	543.420	377.957	153.225	12.238	44,2	46,4	39,1	43,2	826	830	818	819	336	351	312	311
Ø 2013.	690.088	435.113	238.640	16.259	552.461	388.704	151.290	12.467	44,5	47,2	38,8	43,4	827	835	808	817	337	348	318	310
Ø 2014.	701.627	443.587	241.544	16.329	549.522	391.427	145.919	12.176	43,9	46,9	37,7	42,7	830	833	825	816	353	366	333	323
I 2014.	692.234	436.410		16.167	557.314	394.856	150.193	12.265	44,6	47,5		43,1	838	850	810	824	352	365	332	323
II 2014.	693.155	438.011		16.262	556.892	394.350	150.042	12.500	44,5	47,4		43,5	822	822	822	811	352	366	332	324
III 2014.	695.785	439.496	239.986	16.305	552.452	391.838	148.253	12.361	44,3	47,1	38,2	43,1	826	831	815	831	352	365	331	323
IV 2014.	700.797	442.111		16.389	546.739	388.408	146.172	12.159	43,8	46,8		42,6	832	836	821	820	354	369	331	322
V 2014.	702.070	443.155		16.425	544.594	386.801	145.799	11.994	43,7	46,6		42,2	830	835	818	815	354	369	331	324
VI 2014.	701.839	443.752		16.337	545.362	387.405	145.938	12.019	43,7	46,6		42,4	829	827	837	817	353	368	331	322
VII 2014.	702.513	444.506		16.336	548.612	389.861	146.616	12.135	43,8	46,7		42,6	836	840	830	813	353	367	331	322
VIII 2014.	702.819	444.597		16.334	552.319	394.168	145.984	12.167	44,0	47,0		42,7	825	826	825	809	352	365	331	321
IX 2014.	705.887	446.417	243.102	16.368	547.937	391.856	143.955	12.126	43,7	46,7	37,2	42,6	826	824	831	815	352	366	331	321
X 2014.	707.146	448.001		16.432	547.590	392.646	142.825	12.119	43,6	46,7		42,4	834	838	826	813	355	365	338	325
XI 2014.	707.556	447.873		16.419	547.319	392.675	142.573	12.071	43,6	46,7		42,4	823	822	827	803	355	365	338	325
XII 2014.	707.725	448.720		16.177	547.134	392.265	142.675	12.194	43,6	46,6		43,0	843	847	836	827	354	365	338	325

Izvor: Agencija za statistiku BiH, entitetski Zavodi za statistiku, Zavod za zapošljavanje FBiH, RS i BD, Zavod za MIO/PIO FBiH i Fond PIO RS

* Broj zaposlenih u BiH, izvor: Agencije za statistiku BiH; broj zaposlenih u FBiH i RS, izvor: entitetski zavodi za statistiku.

** Prosječne penzije u BiH su izračunate na osnovu entitetskih nivoa penzija ponderisanih odnosom ukupnog broja penzionera u svakom od bh. entiteta.

Tabela 5: Rast i struktura monetarnih agregata (kraj razdoblja)

Razdoblje	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti u inozemnoj valuti	Primarni novac (M0)	Transakcijski novac (M1)	Kvazi novac (QM)	M2 ukupno
1	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14=12+13
I-XII 2012.	2.747,5	3.040,6	13,6	2.414,3	3.728,4	2.672,7	1.053,0	5.042,2	5.801,7	6.142,7	8.767,8	14.910,5
I-III 2013.	2.696,0	2.933,0	12,2	2.403,2	3.839,2	2.715,7	1.061,7	5.107,1	5.641,2	6.242,4	8.884,4	15.126,9
I-VI 2013.	2.765,8	2.982,5	13,8	2.441,2	3.817,4	2.776,7	1.156,8	5.042,7	5.762,1	6.258,6	8.976,2	15.234,9
I-IX 2013.	2.870,7	3.388,6	13,8	2.506,8	4.124,4	2.888,1	1.133,3	5.081,1	6.273,1	6.631,2	9.102,5	15.733,7
I - XII 2013.	2.909,9	3.475,3	15,9	2.542,3	4.153,3	3.006,3	1.189,3	5.203,1	6.401,0	6.695,6	9.398,7	16.094,3
I - III 2014.	2.929,2	3.365,6	12,4	2.542,1	4.123,2	3.086,2	1.154,9	5.248,3	6.307,2	6.665,3	9.489,4	16.154,7
I - VI 2014.	3.006,4	3.404,6	8,6	2.618,7	4.128,4	3.108,3	1.214,9	5.231,5	6.419,5	6.747,2	9.554,7	16.301,9
I - IX 2014.	3.158,2	3.915,3	7,8	2.752,9	4.525,5	3.165,7	1.258,6	5.275,5	7.081,2	7.278,4	9.699,8	16.978,1
I - XII 2014.	3.210,5	3.751,1	38,3	2.814,0	4.496,4	3.377,3	1.301,2	5.280,8	6.999,9	7.310,4	9.959,3	17.269,8
g/g stopa rasta												
I-XII 2012.	3,9%	-4,8%	22,5%	2,0%	-2,4%	16,9%	-4,3%	4,0%	-0,8%	-0,7%	6,5%	3,4%
I-III 2013.	2,4%	4,8%	-60,3%	3,1%	2,5%	14,2%	0,2%	6,5%	3,3%	2,7%	7,9%	5,7%
I-VI 2013.	4,3%	14,9%	13,1%	3,6%	2,8%	14,5%	6,1%	2,6%	9,6%	3,1%	6,5%	5,1%
I-IX 2013.	5,0%	18,5%	6,3%	3,5%	8,9%	14,8%	9,2%	2,1%	11,9%	6,8%	6,7%	6,7%
I - XII 2013.	5,9%	14,3%	16,8%	5,3%	11,4%	12,5%	12,9%	3,2%	10,3%	9,0%	7,2%	7,9%
I - III 2014.	8,7%	14,7%	1,5%	5,8%	7,4%	13,6%	8,8%	2,8%	11,8%	6,8%	6,8%	6,8%
I - VI 2014.	8,7%	14,2%	-37,8%	7,3%	8,1%	11,9%	5,0%	3,7%	11,4%	7,8%	6,4%	7,0%
I - IX 2014.	10,0%	15,5%	-43,7%	9,8%	9,7%	9,6%	11,1%	3,8%	12,9%	9,8%	6,6%	7,9%
I - XII 2014.	10,3%	7,9%	141,1%	10,7%	8,3%	12,3%	9,4%	1,5%	9,4%	9,2%	6,0%	7,3%

Izvor: Centralna banka BiH

Tabela 6: Indeks potrošačkih cijena (CPI)

Kod	00		01		02		03		04		05		06	
Opis koda	Opšti indeks		Hrana i bezalkoholna pića		Alkoholna pića i duvan		Odjeća i obuća		Stanovanje, voda, električna energija, plin i drugi energenti		Namještaj, pokućstvo i redovno održavanje		Zdravstvo	
Vrsta indeksa	2010=100	g/g	2010=100	g/g	2010=100	g/g	2010=100	g/g	2010=100	g/g	2010=100	g/g	2010=100	g/g
Ø 2012.		102,1		101,8		109,9		93,9		102,9		101,2		99,7
Ø 2013.		99,9		100,0		106,4		91,0		100,8		100,1		98,3
Ø 2014.		99,1		97,3		106,9		94,9		99,7		99,5		100,4
I 2014.	105,0	98,5	105,4	96,0	133,3	105,8	75,8	94,8	109,7	99,9	101,7	99,5	96,0	99,4
II 2014.	105,0	98,4	105,3	95,8	133,3	105,9	74,6	95,0	109,7	99,9	101,5	99,5	96,0	99,4
III 2014.	105,0	98,4	105,4	95,8	133,3	105,6	75,2	94,7	109,3	99,9	101,6	99,5	96,0	99,7
IV 2014.	104,7	98,6	106,0	96,3	133,4	105,6	76,7	95,2	103,6	99,6	101,6	99,0	96,2	100,0
V 2014.	104,8	98,7	105,8	96,0	133,1	105,4	76,8	95,4	103,9	99,8	101,7	98,9	96,5	100,4
VI 2014.	104,6	98,6	105,5	95,8	133,5	105,4	76,4	95,1	103,4	99,6	101,6	98,8	96,5	100,3
VII 2014.	104,2	99,1	105,0	97,5	134,3	106,0	72,5	93,3	103,5	99,6	102,1	99,4	96,5	100,4
VIII 2014.	104,2	99,4	104,6	98,2	135,3	106,7	72,0	94,8	103,5	98,9	102,1	99,4	96,8	100,8
IX 2014.	104,8	99,9	105,2	99,3	138,2	109,1	75,1	96,4	103,8	99,1	102,1	99,6	97,0	101,0
X 2014.	105,2	100,1	104,3	99,1	138,4	109,1	76,3	95,9	109,5	99,9	102,2	100,1	97,1	101,0
XI 2014.	105,1	100,0	104,2	99,3	138,3	109,0	76,0	94,0	109,9	100,1	102,4	100,1	97,0	101,4
XII 2014.	104,3	99,6	103,9	99,3	138,2	109,2	74,7	94,6	109,9	100,2	102,6	100,6	97,1	101,4

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Tabela 6 (nastavak): Indeks potrošačkih cijena

Kod	07		08		09		10		11		12	
Opis koda	Prevoz		Komunikacije		Rekreacija i kultura		Obrazovanje		Restorani i hoteli		Ostala dobra i usluge	
Vrsta indeksa	2010=100	g/g	2010=100	g/g	2010=100	g/g	2010=100	g/g	2010=100	g/g	2010=100	g/g
Ø 2012.		104,8		101,5		100,5		100,0		101,7		101,0
Ø 2013.		98,9		100,2		101,0		101,4		100,4		100,3
Ø 2014.		99,0		102,8		100,4		100,8		100,2		100,0
I 2014.	110,9	99,4	106,9	99,7	101,9	100,5	101,7	100,7	104,1	100,3	101,3	99,8
II 2014.	110,6	98,5	110,3	102,9	101,9	100,4	101,7	100,4	104,1	100,3	101,3	100,1
III 2014.	110,6	98,4	110,3	102,9	102,2	100,2	101,7	100,4	104,1	100,3	101,3	100,0
IV 2014.	110,5	99,1	110,3	102,9	102,1	100,1	101,7	100,4	104,1	100,1	101,3	100,0
V 2014.	110,7	100,1	110,3	102,9	102,1	100,2	101,7	100,4	104,1	100,2	101,5	100,5
VI 2014.	110,6	99,9	110,3	102,9	102,5	100,1	101,7	100,4	104,2	100,2	101,2	100,2
VII 2014.	110,7	100,0	110,3	102,9	103,1	100,2	101,7	100,4	104,2	100,2	101,4	100,3
VIII 2014.	111,1	99,9	110,3	102,8	103,2	100,2	102,4	101,1	104,5	100,4	101,2	99,9
IX 2014.	111,1	99,0	110,4	103,0	102,8	100,8	102,9	101,1	104,5	100,4	101,1	99,8
X 2014.	111,0	99,3	111,2	103,7	102,5	100,4	103,0	101,3	104,5	100,4	101,4	100,1
XI 2014.	110,1	98,8	111,2	103,7	102,6	100,6	103,0	101,3	104,3	100,2	101,0	99,5
XII 2014.	106,0	95,4	111,2	103,7	102,7	100,7	103,1	101,4	104,3	100,2	100,9	99,4

Tabela 7: Rast i sektorska struktura kredita (stanje na kraju razdoblja, u mil. KM)

Razdoblje	Kredit općoj vladi	Kredit nefinancijskim javnim poduzećima	Kredit nefinancijskim privatnim poduzećima	Kredit stanovništvu	Ostali kredit*	Ukupni krediti
	1	2	3	4	5	6=1+...+5
I-XII 2012.	826,9	785,4	7.437,2	6.794,7	97,5	15.941,7
I-III 2013.	835,7	831,9	7.452,9	6.787,5	105,8	16.013,6
I-VI 2013.	846,9	843,5	7.457,4	6.876,2	114,7	16.138,7
I-IX 2013.	870,2	820,5	7.437,3	6.989,3	91,5	16.208,7
I - XII 2013.	902,9	828,7	7.521,2	7.065,2	86,9	16.405,0
I - III 2014.	929,6	821,9	7.631,7	7.152,8	88,2	16.624,1
I - VI 2014.	1.017,1	820,6	7.609,0	7.322,3	91,2	16.860,2
I - IX 2014.	1.021,9	842,0	7.497,7	7.405,4	90,1	16.857,1
I - XII 2014.	1.101,3	853,7	7.383,5	7.466,0	83,2	16.887,7
Stopa rasta (g/g)						
I-XII 2012.	31,8%	2,8%	4,4%	1,3%	4,6%	4,1%
I-III 2013.	23,2%	5,0%	2,5%	1,4%	15,5%	3,2%
I-VI 2013.	22,5%	5,0%	1,3%	1,3%	9,1%	2,5%
I-IX 2013.	4,4%	4,7%	0,6%	2,6%	-1,0%	1,9%
I - XII 2013.	9,2%	5,5%	1,1%	4,0%	-10,9%	2,9%
I - III 2014.	11,2%	-1,2%	2,4%	5,4%	-16,7%	3,8%
I - VI 2014.	20,1%	-2,7%	2,0%	6,5%	-20,5%	4,5%
I - IX 2014.	17,4%	2,6%	0,8%	6,0%	-1,5%	4,0%
I - XII 2014.	22,0%	3,0%	-1,8%	5,7%	-4,2%	2,9%

Izvor: Centralna banka BiH

*U ostalim kreditima su krediti dani ostalim finansijskim institucijama, neprofitnim organizacijama i ostali krediti.

Tabela 8: Rast i sektorska struktura depozita (stanje na kraju razdoblja, u mil. KM)

Razdoblje	Depoziti opće vlade	Depoziti nefinancijskih javnih poduzeća	Depoziti nefinancijskih privatnih poduzeća	Depoziti stanovništva	Ostali depoziti*	Ukupni depoziti
	1	2	3	4	5	6=1+...+5
I-XII 2012.	1.319,1	1.405,6	1.860,7	7.396,1	1.161,7	13.143,1
I-III 2013.	1.195,5	1.388,3	1.887,4	7.883,6	1.117,9	13.472,8
I-VI 2013.	1.126,2	1.383,3	1.937,9	7.931,1	1.095,9	13.474,5
I-IX 2013.	1.178,0	1.408,1	2.135,3	8.094,3	1.114,0	13.929,7
I - XII 2013.	1.161,8	1.339,9	2.198,5	8.363,9	1.185,7	14.249,9
I - III 2014.	1.272,9	1.370,9	2.100,3	8.495,3	1.188,4	14.427,7
I - VI 2014.	1.292,0	1.170,6	2.179,7	8.690,7	1.189,4	14.522,4
I - IX 2014.	1.553,7	1.147,9	2.412,1	8.900,4	1.256,6	15.270,7
I - XII 2014.	1.469,7	1.141,2	2.483,8	9.042,0	1.239,4	15.376,1
Stopa rasta g/g						
I-XII 2012.	-11,3%	-13,8%	3,2%	8,6%	4,3%	2,6%
I-III 2013.	-15,1%	-7,8%	12,3%	9,8%	3,3%	5,6%
I-VI 2013.	-21,7%	-10,9%	12,7%	8,2%	4,6%	3,9%
I-IX 2013.	-17,3%	0,2%	14,8%	9,4%	-4,1%	6,0%
I - XII 2013.	-16,7%	3,3%	11,0%	9,3%	10,4%	6,9%
I - III 2014.	19,3%	-1,3%	11,3%	7,8%	6,3%	7,1%
I - VI 2014.	-14,1%	-15,4%	12,5%	9,6%	8,5%	7,8%
I - IX 2014.	-2,1%	-18,5%	13,0%	10,0%	12,8%	9,6%
I - XII 2014.	26,5%	-14,8%	13,0%	8,1%	4,5%	7,9%

Izvor: Centralna banka BiH

*U ostalim depozitima su depoziti sektora ostalih finansijskih institucija, neprofitnih organizacija i ostali depoziti.

Tabela 9: Kamatne stope na kredite stanovništvu u KM (u %, na godišnjoj razini)

Godina	Mjesec	POTROŠAČKI KREDITI				STAMBENI KREDITI					OSTALI KREDITI			
		promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS		preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS		preko 1 do 5 godina IPFKS	krediti preko 5 godina IPFKS	preko 10 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS		preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS
			s orginalnim dospijećem preko 1 godine				s orginalnim dospijećem preko 1 godine						s orginalnim dospijećem preko 1 godine	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
2013.	01.	8,11	8,44	7,42	...	...	6,26	...	...	...	8,81	8,63	7,34	6,67
2013.	02.	8,48	8,82	7,01	...	...	6,67	...	...	...	8,75	8,39	7,84	6,07
2013.	03.	8,23	8,50	7,05	NA	6,44	6,51	6,78	7,06	NA	8,61	8,45	8,03	5,69
2013.	04.	8,12	8,37	6,43	NA	6,62	6,62	NA	NA	NA	8,35	8,52	7,98	7,58
2013.	05.	8,32	NA	6,38	NA	6,26	NA	NA	NA	NA	7,83	8,03	7,88	6,14
2013.	06.	7,34	6,96	6,70	NA	5,92	NA	NA	NA	NA	7,93	7,97	8,09	6,53
2013.	07.	7,55	7,49	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	8,34	8,25	7,87	6,27
2013.	08.	7,44	NA	NA	NA	6,23	NA	NA	NA	NA	8,20	8,35	7,89	6,00
2013.	09.	7,49	NA	NA	NA	6,23	NA	NA	NA	NA	7,95	7,91	7,38	6,01
2013.	10.	7,58	NA	6,40	NA	6,17	NA	NA	NA	NA	7,77	7,66	6,79	6,94
2013.	11.	8,01	7,47	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	7,61	7,58	6,77	7,27
2013.	12.	7,11	NA	NA	NA	6,13	NA	NA	NA	NA	7,68	7,55	7,02	7,08
2014.	01.	6,83	NA	6,08	NA	6,76	NA	NA	NA	NA	7,75	7,65	7,21	6,84
2014.	02.	6,18	NA	NA	NA	7,04	NA	6,67	NA	NA	7,87	7,66	8,65	8,71
2014.	03.	7,54	7,43	NA	NA	NA	NA	6,30	NA	NA	7,94	7,53	6,96	8,01
2014.	04.	7,78	7,96	5,18	5,65	6,06	NA	NA	NA	NA	7,33	7,13	7,01	7,53
2014.	05.	7,91	8,03	5,54	NA	6,36	NA	7,15	NA	NA	7,40	7,31	6,17	7,74
2014.	06.	7,51	7,85	5,24	NA	NA	6,54	6,38	NA	NA	7,41	7,35	6,18	7,89
2014.	07.	7,77	7,92	NA	NA	6,16	6,16	NA	NA	NA	7,58	7,49	6,30	7,28
2014.	08.	7,63	7,76	NA	6,27	6,03	6,03	NA	NA	NA	7,82	7,76	6,92	7,98
2014.	09.	7,67	7,73	NA	NA	6,51	6,48	8,02	NA	NA	7,78	8,03	6,99	7,92
2014.	10.	7,68	7,84	NA	NA	6,93	6,93	6,59	6,15	NA	7,43	7,47	7,01	7,69
2014.	11.	7,74	8,35	NA	NA	6,48	6,42	6,75	NA	NA	7,53	7,28	7,13	8,08
2014.	12.	7,66	8,84	7,73	NA	6,54	6,39	NA	NA	NA	7,18	7,26	7,09	7,53

Izvor: Centralna banka BiH

Kamatne stope u tablici se odnose na nove poslove

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

Tabela 10: Kamatne stope na kredite nefinancijskim poduzećima u KM (u %, na godišnjoj razini)

Godina	Mjesec	do iznosa od 0,25 milijuna EUR				preko 0,25 milijuna EUR do 1 milijuna EUR				Preko iznosa 1 milijun EUR			
		promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS		preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS		preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS		preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS
			s originalnim dospeljem preko 1 godine				s originalnim dospeljem preko 1 godine				s originalnim dospeljem preko 1 godine		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2013.	01.	8,00	7,14	8,48	...	6,60	...	...	...	6,31	...	...	...
2013.	02.	8,10	7,69	8,38	...	6,56	7,15	...	...	6,28	...	...	...
2013.	03.	8,08	8,42	8,13	NA	6,81	NA	5,38	NA	6,37	NA	NA	NA
2013.	04.	8,05	7,64	8,18	NA	6,92	7,20	NA	NA	6,16	NA	NA	NA
2013.	05.	8,13	7,58	8,63	NA	6,41	6,25	NA	NA	5,52	NA	NA	NA
2013.	06.	8,01	7,51	8,28	NA	6,49	7,33	NA	NA	6,26	NA	NA	NA
2013.	07.	7,73	7,26	7,89	NA	6,43	6,69	NA	NA	5,82	NA	NA	NA
2013.	08.	8,00	7,17	7,37	NA	6,56	NA	7,30	NA	6,50	NA	NA	NA
2013.	09.	8,03	7,48	7,89	NA	6,95	7,49	NA	NA	6,65	NA	NA	NA
2013.	10.	7,86	7,28	7,25	NA	6,88	NA	NA	NA	6,31	NA	NA	NA
2013.	11.	7,86	7,18	7,18	7,28	6,22	NA	5,99	NA	7,00	NA	NA	NA
2013.	12.	8,01	7,63	7,53	7,65	6,46	6,52	NA	NA	7,22	7,58	7,67	NA
2014.	01.	7,57	7,51	7,92	NA	6,49	NA	NA	NA	6,83	NA	NA	NA
2014.	02.	7,50	7,57	8,40	NA	5,97	6,65	7,32	NA	6,66	NA	NA	NA
2014.	03.	7,91	7,62	7,88	NA	6,54	7,32	NA	NA	6,33	NA	NA	NA
2014.	04.	7,70	7,83	7,62	NA	6,51	5,76	NA	NA	6,00	NA	NA	NA
2014.	05.	7,77	7,71	7,98	NA	6,58	6,73	NA	NA	6,49	NA	NA	NA
2014.	06.	7,59	7,12	8,22	NA	6,25	6,87	NA	NA	5,92	NA	5,28	NA
2014.	07.	7,44	7,14	7,65	6,58	6,50	6,51	NA	NA	7,00	NA	NA	NA
2014.	08.	7,27	6,85	7,99	NA	6,37	7,38	6,94	NA	7,19	7,60	NA	NA
2014.	09.	7,22	7,06	7,28	NA	5,95	7,99	6,76	NA	6,01	5,94	NA	NA
2014.	10.	7,13	6,97	7,28	6,50	5,85	6,88	NA	NA	5,44	NA	NA	NA
2014.	11.	7,35	6,60	6,85	NA	5,74	4,75	7,09	NA	4,97	NA	NA	7,10
2014.	12.	7,07	6,67	7,10	NA	5,80	5,37	6,38	NA	6,00	7,45	NA	NA

Izvor: Centralna banka BiH

Kamatne stope u tablici se odnose na nove poslove

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

Tabela 11: Kamatne stope na depozite (u %, na godišnjoj razini)

Depoziti stanovništvu											
Godina	Mjesec	Depoziti u KM i depoziti s valutnom klauzulom				Depoziti u EUR				Depoziti u stranoj valuti	
		s dogovorenim dospijanjem			Depoziti po viđenju	s dogovorenim dospijanjem			Depoziti po viđenju	s dogovorenim dospijanjem	Depoziti po viđenju
		do 1 godine	preko 1 do 2 godine	preko 2 godine		do 1 godine	preko 1 do 2 godine	preko 2 godine			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2013.	01.	2,17	3,21	4,04	0,14	2,23	3,35	3,89	0,35	1,71	0,09
2013.	02.	2,12	3,48	3,84	0,14	2,20	3,45	4,19	0,34	1,65	0,09
2013.	03.	1,96	3,18	3,80	0,13	2,24	3,28	4,16	0,34	1,47	0,09
2013.	04.	1,96	3,46	3,58	0,13	2,24	3,27	3,78	0,32	1,79	0,09
2013.	05.	2,12	3,16	3,54	0,16	2,25	3,34	3,92	0,31	2,05	0,08
2013.	06.	2,24	3,28	3,67	0,14	2,28	3,44	4,20	0,26	2,88	0,09
2013.	07.	2,12	3,30	3,71	0,12	2,24	3,21	4,07	0,26	1,20	0,08
2013.	08.	2,23	3,40	3,64	0,12	2,31	3,36	4,09	0,25	1,35	0,09
2013.	09.	2,12	3,32	3,61	0,12	2,29	3,28	4,20	0,25	1,71	0,08
2013.	10.	2,19	3,32	3,48	0,12	2,25	3,33	4,01	0,24	1,40	0,07
2013.	11.	1,96	3,23	3,68	0,12	2,11	3,33	4,10	0,24	1,35	0,07
2013.	12.	1,97	3,19	3,87	0,12	2,07	3,19	4,05	0,24	1,23	0,07
2014.	01.	2,02	3,13	3,63	0,11	2,03	3,07	3,93	0,23	1,87	0,07
2014.	02.	1,91	3,19	3,57	0,11	1,90	3,20	3,86	0,22	1,62	0,08
2014.	03.	1,89	3,27	3,55	0,10	1,91	3,19	4,02	0,21	1,69	0,08
2014.	04.	1,63	3,21	3,36	0,10	1,80	3,33	3,57	0,22	1,95	0,10
2014.	05.	1,65	3,21	3,30	0,09	1,70	3,21	3,58	0,20	1,92	0,08
2014.	06.	1,40	3,30	3,26	0,09	1,51	3,23	3,83	0,20	1,44	0,08
2014.	07.	1,17	3,26	3,13	0,09	1,89	3,13	3,31	0,19	1,14	0,08
2014.	08.	1,55	3,22	3,18	0,09	1,66	3,10	3,37	0,16	1,08	0,06
2014.	09.	1,58	3,03	3,12	0,09	1,67	3,10	3,31	0,19	1,19	0,06
2014.	10.	1,60	3,18	3,06	0,09	1,64	3,13	3,34	0,19	1,02	0,07
2014.	11.	1,46	2,93	3,05	0,09	1,54	3,04	3,41	0,19	1,07	0,06
2014.	12.	1,26	2,76	2,98	0,09	1,43	2,90	3,17	0,18	0,92	0,06
Depoziti nefinancijskih poduzeća											
2013.	01.	3,76	4,79	4,45	0,19	1,91	4,13	5,33	0,13	...	0,16
2013.	02.	3,33	4,93	4,58	0,19	2,11	4,10	4,81	0,13	...	0,16
2013.	03.	2,23	4,08	4,81	0,21	2,42	3,83	NA	0,15	NA	0,24
2013.	04.	2,12	4,57	4,16	0,21	1,75	4,56	4,39	0,14	NA	0,18
2013.	05.	2,15	4,35	4,74	0,22	1,64	4,08	NA	0,21	NA	0,20
2013.	06.	2,47	4,45	3,86	0,22	1,47	4,43	NA	0,21	NA	0,11
2013.	07.	2,31	4,15	4,05	0,21	2,17	NA	NA	0,23	NA	0,16
2013.	08.	2,39	4,09	4,07	0,23	1,10	4,05	3,99	0,14	NA	0,16
2013.	09.	2,31	4,13	4,28	0,23	2,23	3,68	4,12	0,15	NA	0,17
2013.	10.	2,32	4,04	4,53	0,25	2,05	4,08	NA	0,15	NA	0,16
2013.	11.	2,01	4,37	3,63	0,24	1,31	2,89	NA	0,15	NA	0,12
2013.	12.	1,69	3,86	3,93	0,22	2,46	3,52	NA	0,14	NA	0,16
2014.	01.	1,66	3,74	3,44	0,22	2,45	3,03	NA	0,20	NA	0,12
2014.	02.	2,35	3,95	3,95	0,22	NA	3,40	4,78	0,20	NA	0,17
2014.	03.	1,80	3,45	3,91	0,21	1,57	2,95	NA	0,21	NA	0,20
2014.	04.	1,96	3,74	4,04	0,22	2,34	3,64	NA	0,24	NA	0,17
2014.	05.	0,83	3,39	2,91	0,22	1,08	3,84	NA	0,18	NA	0,14
2014.	06.	1,15	3,15	4,50	0,20	1,52	NA	3,37	0,20	NA	0,09
2014.	07.	0,82	3,76	3,74	0,20	2,19	2,60	3,56	0,21	NA	0,15
2014.	08.	0,91	3,01	3,65	0,21	1,31	3,05	3,41	0,21	NA	0,11
2014.	09.	1,63	3,33	3,64	0,22	2,18	NA	3,77	0,20	NA	0,15
2014.	10.	1,16	3,25	3,07	0,20	1,17	2,30	3,36	0,14	NA	0,13
2014.	11.	1,78	3,06	2,12	0,21	1,97	3,27	NA	0,16	NA	0,14
2014.	12.	0,76	2,85	2,97	0,20	1,89	NA	2,32	0,13	NA	0,09

Izvor: Centralna banka BiH

Kamatne stope na depozite po viđenju se odnose na postojeće poslove

Kamatne stope na depozite sa dogovorenim dospijanjem se odnose na nove poslove

Depoziti u stranoj valuti obuhvaćaju sve strane valute osim EUR

Tabela 12: Uvoz i izvoz roba u BiH

Uvoz i izvoz dobara klasifikovani prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)		Uvoz							Izvoz						
		2012		2013		2014		2014/ 2013 % promjena	2012		2013		2014		2014/ 2013 % promjena
		u 000 KM	u %	u 000 KM	u %	u 000 KM	u %		u 000 KM	u %	u 000 KM	u %	u 000 KM	u %	
	TOTAL	15.252	100,0%	15.169	100,0%	16.199	100,0%	6,8%	7.858	100,0%	8.380	100,0%	8.684	100,0%	3,6%
01	ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA	424,9	2,8%	443	2,9%	457	2,8%	3,1%	134	1,7%	127	1,5%	115	1,3%	-10,1%
02	PROIZVODI BILJNOG PORIJEKLA	706	4,6%	664	4,4%	710	4,4%	7,0%	91	1,2%	129	1,5%	159	1,8%	23,4%
03	MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA I BILJNOG PORIJEKLA	172	1,1%	162	1,1%	151	0,9%	-7,2%	76	1,0%	93	1,1%	93	1,1%	0,9%
04	PREHRAMBENE PRERAĐEVINE	1.514	9,9%	1.483	9,8%	1.434	8,9%	-3,3%	337	4,3%	325	3,9%	283	3,3%	-13,0%
05	PROIZVODI MINERALNOG PORIJEKLA	3.229	21,2%	3.045	20,1%	2.813	17,4%	-7,6%	872	11,1%	1.092	13,0%	949	10,9%	-13,1%
06	PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH INDUSTRIJA	1.523	10,0%	1.475	9,7%	1.566	9,7%	6,1%	533	6,8%	532	6,3%	604	7,0%	13,7%
07	PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	847	5,6%	859	5,7%	950	5,9%	10,6%	203	2,6%	229	2,7%	249	2,9%	8,8%
08	KOŽA I KRZNO	398	2,6%	426	2,8%	482	3,0%	13,2%	180	2,3%	171	2,0%	147	1,7%	-13,8%
09	DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	158	1,0%	165	1,1%	192	1,2%	15,8%	507	6,5%	579	6,9%	645	7,4%	11,3%
10	CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI PROIZVODI	353	2,3%	352	2,3%	387	2,4%	10,0%	225	2,9%	233	2,8%	230	2,6%	-1,4%
11	TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	735	4,8%	827	5,5%	986	6,1%	19,2%	332	4,2%	371	4,4%	425	4,9%	14,5%
12	OBUĆA, ŠEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	251	1,6%	277	1,8%	329	2,0%	18,9%	476	6,1%	557	6,6%	666	7,7%	19,6%
13	PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLIČNIH MATERIJALA, KERAMIČKI PROIZVODI, STAKLO I STAKLENI PROIZVODI	284	1,9%	281	1,9%	303	1,9%	7,9%	49	0,6%	52	0,6%	63	0,7%	19,9%
14	BISERI, PLEMENITI METALI I NJIHOVI PROIZVODI, DRAGO I POLUDRAGO KAMENJE	11	0,1%	13	0,1%	14	0,1%	11,2%	20	0,3%	36	0,4%	13	0,1%	-64,3%
15	BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	1.330	8,7%	1.400	9,2%	1.500	9,3%	7,2%	1.909	24,3%	1.754	20,9%	1.749	20,1%	-0,3%
16	MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI UREĐAJI	1.881	12,3%	1.867	12,3%	2.338	14,4%	25,2%	791	10,1%	860	10,3%	939	10,8%	9,3%
17	TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	910	6,0%	937	6,2%	1.038	6,4%	10,8%	203	2,6%	260	3,1%	300	3,5%	15,2%
18	SATOWI, MJERNI, MUŽIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	212	1,4%	181	1,2%	193	1,2%	6,4%	19	0,2%	17	0,2%	17	0,2%	1,1%
19	ORUŽJE I MUNICIJA; NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	4	0,0%	8	0,1%	6	0,0%	-20,3%	79	1,0%	64	0,8%	92	1,1%	44,9%
20	RAZNI PROIZVODI	310	2,0%	305	2,0%	350	2,2%	14,8%	821	10,5%	899	10,7%	944	10,9%	5,1%
21	UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI PREDMETI I ANTIKVITETI	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	-11,1%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	-59,6%
98	NERAZVRSTANO	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	-18,8%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0,0%

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Tabela 13: Glavni trgovinski partneri

Zemlje	IZVOZ						Promjena u % u %	UVOZ						Promjena u % 2014 u %
	2012		2013		2014			2012		2013		2014		
	KM	u %	KM	u %	ukupno	KM		KM	u %	ukupno	KM	u %	KM	
Njemačka	1.210	15,4%	1.310	15,6%	1.317,0	15,2%	0,5%	1.725	11,3%	1.734	11,4%	1.869	11,5%	7,8%
Hrvatska	1.165	14,8%	1.194	14,2%	955	11,0%	-20,0%	2.202	14,4%	1.956	12,9%	1.851	11,4%	-5,4%
Italija	939	11,9%	1.003	12,0%	1.197,0	13,8%	19,3%	1.429	9,4%	1.482	9,8%	1.653	10,2%	11,5%
Srbija	710	9,0%	766	9,1%	800,0	9,2%	4,4%	1.431	9,4%	1.485	9,8%	1.629	10,1%	9,7%
Slovenija	653	8,3%	686	8,2%	697,0	8,0%	1,6%	803	5,3%	754	5,0%	763	4,7%	1,2%
Austrija	654	8,3%	687	8,2%	755,0	8,7%	9,9%	504	3,3%	519	3,4%	532	3,3%	2,5%
Turska	182	2,3%	174	2,1%	234,0	2,7%	34,5%	449	2,9%	493	3,3%	582	3,6%	18,1%
Rusija	56	0,7%	57	0,7%	79,0	0,9%	38,6%	1.493	9,8%	1.506	9,9%	1.292	8,0%	-14,2%
Kina	9	0,1%	10	0,1%	13,6	0,2%	30,8%	816	5,4%	914	6,0%	1.359	8,4%	48,7%
Ostale	2.281	29,0%	2.493	29,7%	2.635	30,4%	5,7%	4.400	28,8%	4.326	28,5%	4.669	28,8%	7,9%
UKUPNO	7.858	100,0%	8.380	100%	8.683	100,0%	3,6%	15.252	100%	15.169,0	100%	16.199,0	100,0%	6,8%

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Tabela 14: Platni bilans BiH

PLATNI BILANS - DETALJNA VERZIJA u milionima KM	2010	2011	2012	2013	2014	Promjena 2014/2013
TEKUĆI RAČUN	-1.531	-2.483	-2.284	-1.511	-2.067	36,8%
Roba - saldo	-7.629	-8.346	-8.002	-7.316	-8.101	10,7%
Izvoz robe, fob	4.281	5.134	5.844	6.427	6.622	3,0%
Uvoz robe, fob	11.911	13.481	13.846	13.743	14.723	7,1%
Usluge - saldo	2.156	2.114	1.801	1.806	1.822	0,9%
Potražuje - ukupno	2.960	2.894	2.590	2.564	2.635	2,8%
Duguje - ukupno	804	780	790	758	813	7,3%
Primarni dohodak - saldo	413	209	238	330	314	-5,1%
Potražuje - ukupno	881	934	871	845	926	9,6%
Duguje - ukupno	468	725	633	515	612	18,9%
Sekundarni dohodak - saldo	3.529	3.540	3.679	3.669	3.898	6,3%
Od čega: Personalni transferi - potražuje	1.985	2.008	2.093	2.146	2.276	6,0%
KAPITALNI RAČUN	389	357	336	337	516	53,2%
FINANSIJSKI RAČUN	-987	-2.050	-1.737	-859	-1.301	51,3%
Direktne investicije	-532	-674	-509	-439	-826	88,0%
Od čega: Reinvestirane zarade - Pasiva	-205	87	-32	-44	115	-362,0%
Portfolio investicije	173	46	16	130	95	-27,4%
Ostale investicije	-886	-1.389	-1.316	-1.259	-1.254	-0,4%
Neto finansijska aktiva	-766	-555	-376	-196	-582	196,2%
Valuta i depoziti	-748	-609	-482	-333	-645	94,0%
Ostalo	-18	54	9	-9	-30	236,1%
Neto finansijska pasiva	120	833	940	1.063	672	-36,8%
Valuta i depoziti	-608	-483	-83	-119	-279	135,3%
Zajmovi	165	803	475	649	410	-36,8%
Vladin sektor	834	389	652	494	528	6,9%
Ostali sektori	-669	415	-176	155	-118	-175,9%
Trgovinski krediti i avansi	475	501	514	510	536	5,0%
Ostala finansijska pasiva	88	13	27	10	-12	-219,9%
Rezervna aktiva	258	-33	73	709	685	-3,4%
NETO GREŠKE I PROPUSTI	155	77	212	315	251	-20,5%

Izvor: Centralna banka BiH